लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

धुनीबेंशी नगरपालिका, धादिंग

आर्थिक वर्ष २०८१/८२

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

धुनीबेंशी नगरपालिका, धादिंग

आर्थिक वर्ष २०८१/८२

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

दूरदृष्टि (VISION)

जवाफदेहिता, पारदर्शिता र निष्ठा प्रवर्धन गर्ने विश्वसनीय सार्वजनिक संस्था

(Be a Credible Public Institution in Promoting Accountability, Transparency and Integrity)

गन्तव्य (MISSION)

स्वतन्त्र एवम् गुणस्तरीय लेखापरीक्षण सेवा प्रदान गर्ने

(Provide Independent and Quality Audit Service)

मूल्य मान्यता (Core Values)

स्वतन्त्रता	*(Independence)*
निष्ठा	*(Integrity)*
पारदर्शिता	*(Transparency)*
जवाफदेहिता	*(Accountability)*
व्यावसायिकता	*(Professionalism)*

महालेखापरीक्षकको भनाइ

नेपालको संविधानको धारा २४१ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको लेखा कानुन बमोजिम नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्यसमेतको विचार गरी महालेखापरीक्षकबाट लेखापरीक्षण हुने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा २ मा महालेखापरीक्षकले प्रत्येक स्थानीय तहको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी अलग अलग लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्न सक्ने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण गर्दा लेखापरीक्षण ऐन, २०७५, नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान, लेखापरीक्षण मार्गदर्शन, स्थानीय तह लेखापरीक्षण निर्देशिका, महालेखापरीक्षकको वार्षिक लेखापरीक्षण योजना र स्थानीय तहसँग सम्बन्धित ऐन, नियमलाई आधार लिइएको छ। सोहीबमोजिम स्थानीय तहको २०८१।८२ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्दा देखिएका बेहोरा उल्लेख गरी प्रारम्भिक प्रतिवेदन जारी गरिएकोमा सो उपर प्राप्त प्रतिक्रियासमेत सम्बोधन गरी राय सहितको प्रतिवेदन जारी गरिएको छ।

वित्तीय विवरणको शुद्धता, प्रचलित कानुनको परिपालना, राजस्व प्रक्षेपण तथा बजेट निर्माण, योजना तर्जुमा एवं कार्यक्रम कार्यान्वयन, खरिद व्यवस्थापन तथा विकास निर्माण, सार्वजनिक सेवा प्रवाह, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, आन्तरिक आय परिचालन, जनशक्ति व्यवस्थापन, जिम्मेवारी एवं जवाफदेहितालगायतका विषयहरूको अध्ययन, विश्लेषण तथा मूल्याङ्कन गर्नुका साथै स्रोत साधनको प्राप्ति, उपयोग एवं परिचालन सन्दर्भमा मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिता समेतलाई दृष्टिगत गर्दै कार्यान्वयनयोग्य सुझाव प्रदान गरी सुशासन कायम गर्न सहयोग गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ।

सबै स्थानीय तहको स्थलगतरूपमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी लेखापरीक्षणको क्रममा देखिएका बेहोरा उपर स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा जिम्मेवार कर्मचारीहरूसँग छलफलसमेत गरिएको छ।

यस वर्ष सामान्यतया स्थानीय तहमा कार्यसम्पादनका लागि आवश्यक कानुन निर्माण पूर्ण रूपमा नभएको, विद्यमान कानुनको पूर्ण परिपालना हुन नसकेको, बजेट अनुशासन कमजोर रहेको, आन्तरिक आय न्यून रहेको, करदाताको अभिलेख व्यवस्थित नभएको, आन्तरिक आयलाई व्यवस्थित गर्न नसकिएको, प्रशासनिक खर्चमा वृद्धि हुँदै गएको, योजनालाई खण्डीकृत गरी कार्य गर्ने गरेको, वर्षान्तको खर्च उच्च रहेको, आयोजनाको प्राथमिकीकरण गरेर बजेट विनियोजन नभएको, निर्माणको सुनिश्चितता नभएका आयोजनाहरूको समेत विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरिएको, जटिल प्रकृतिका कार्यहरूसमेत उपभोक्ता समितिबाट गराएको, जनशक्ति व्यवस्थापन हुन नसक्दा सेवा प्रवाह प्रभावकारी हुन नसकेको, स्वीकृत दरबन्दी बेगरका कर्मचारीसमेत करारमा नियुक्ति गरेको, सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख तथा संरक्षण र उपयोग प्रभावकारी रूपमा हुन नसकेकोले आन्तरिक नियन्त्रण र लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन एवं बेरुजु फस्यौटमा सुधार गर्नुपर्ने लगायतका बेहोरा देखिएका छन्।

लेखापरीक्षणबाट उल्लेख गरेका बेहोराको समयमा नै फस्यौंट तथा सुझावहरूको कार्यान्वयनबाट वित्तीय अनुशासनमा अपेक्षित सुधार गरेर स्थानीयतहबाट हुने विकास निर्माण तथा समग्र कार्यसम्पादन र सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।

अन्तमा, स्थानीय तहको लेखापरीक्षणमा सहयोग पुऱ्याउने पदाधिकारी तथा कर्मचारी लगायत सबै सरोकारवाला प्रति आभार व्यक्त गर्दछु। साथै लेखापरीक्षण कार्यमा संलग्न कर्मचारीहरूमा समेत विशेष धन्यवाद व्यक्त गर्दछु।

(तोयम राया)

२०८३ वैशाख **महालेखापरीक्षक**

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
Office of the Auditor General
प्रादेशिक लेखापरीक्षण महानिर्देशनालय,बागमती प्रदेश
काठमाडौं

प.सं.:2082/83 मिति : २०८३-१-२९
च.न :APPROVED/FAR/2081-82/LOC/672

श्रीमान् नगरप्रमुखज्यू,
धुनीबेंशी नगरपालिका, नगरकार्यपालिकाको कार्यालय
धादिङ ।

विषय - लेखापरीक्षण प्रतिवेदन सम्बन्धमा ।

लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा (२) बमोजिम त्यस पालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१।०८२ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी तयार गरिएको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन यसैसाथ संलग्न गरी पठाइएको व्यहोरा जानकारीका लागि अनुरोध छ ।

(घनश्याम काफ्ले)
नायब महालेखापरीक्षक

प.सं.:2082/83
च.न :APPROVED/FAR/2081-82/LOC/672

मिति : २०८३-१-२९

श्रीमान् प्रमुखज्यू,
धुनीबेंशी नगरपालिका, नगरकार्यपालिकाको कार्यालय,
धादिङ ।

विषय : लेखापरीक्षण प्रतिवेदन।

१. कैफियत सहितको राय :

हामीले त्यस नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन, बजेट तुलनात्मक विवरण, स्थानीय संचित कोषको वार्षिक आर्थिक विवरण र त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरु समावेश भएको एकीकृत वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण गरी रायसहितको प्रतिवेदन पेस गरेका छौँ।

हाम्रो रायमा, यस प्रतिवेदनको कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार खण्डमा उल्लेख भएका विषयले पार्ने असर बाहेक पेस भएको २०८२ आषाढ ३२ मा समाप्त भएको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत एवं वार्षिक प्रतिवेदन, बजेटको तुलनात्मक विवरण, स्थानीय सञ्चित कोषको वार्षिक आर्थिक विवरण त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरू समावेश भएको स्थानीय तहको एकीकृत वित्तीय विवरणले नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (नगदमा आधारित) र आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन तथा प्रचलित कानुनबमोजिम सारभूत रूपमा सही र यथार्थ अवस्था चित्रण गर्दछ।

२. कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार :

२.१. महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानको ढाँचामा वित्तीय विवरण तयार गर्नुपर्नेमा यस पालिकाले तयार गरेको वित्तीय विवरणमा अन्तरसरकारी अख्तियारी, आन्तरिक आय, विविध कोष लगायतका कारोबार समावेश गरेको छैन।

२.२. नगरपालिकाको आय र व्यय तर्फ रु.१ अर्ब ६२ करोड ७५ लाख ९१ हजारको लेखापरीक्षणबाट रू. २ करोड १० लाख ३६ हजार बेरुजू देखिएकोमा प्रतिक्रियाबाट रु.१ लाख २ हजार सम्परीक्षण तथा रु. १२ हजार थप भई असुल गर्नुपर्ने रू.२ लाख ४१ हजार, प्रमाण कागजात पेस गर्नुपर्ने रू.२ लाख २ हजार, नियमित गर्नुपर्ने रु.१ करोड ६६ लाख ९० हजार , पेश्की बाँकी रु. ३८ लाख १३ हजार गरी जम्मा रु.२ करोड ९ लाख ४६ हजार बाँकी रहेको छ । गत वर्षसम्म कायम बेरुजू रु. ४४ करोड ६९ लाख ७७ हजार बेरुजू मध्ये रु. ९ करोड १८ लाख ६३ हजार समायोजनबाट घटाई तथा रु. २२ लाख ७१ हजार समपरीक्षण भई यस वर्षको थप रु.२ करोड ९ लाख ४६ हजार समेत हालसम्म अद्यावधिक बेरुजू रु.३७ करोड ३७ लाख ८९ हजार बाँकी रहेको छ । बेरुजु वर्गीकरण, अद्यावधिक बेरुजु स्थिति र बेरुजु सम्परीक्षणको बेहोरा यसैसाथ संलग्न छ ।

२.३. आम्दानी तथा खर्चको स्रेस्ता नगदमा आधारित लेखा प्रणाली अवलम्बन गरेकोले नगरपालिकाको पेस्की बाहेक सम्पत्ति तथा दायित्व यकिन हुने कुनै जानकारी खुलाएको छैन। हाम्रो लेखापरीक्षण कार्य नेपालको संविधान, लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेका सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुनबमोजिम गरिएको छ। वित्तीय विवरण तयार गर्ने स्थानीय तहसँग हामी स्वतन्त्र छौँ। त्यसैगरी स्वीकृत आचारसंहिताको पालना गरी कार्यसम्पादन गरेका छौँ।लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त गरेका लेखापरीक्षण प्रमाणहरू हाम्रो राय व्यक्त गर्ने आधारका लागि पर्याप्त र उपयुक्त छन् भन्ने कुरामा कार्यालय विश्वस्त छ।

३. अन्य बेहोरा :

लेखापरीक्षणबाट ऐन नियमको परिपालना, आन्तरिक नियन्त्रण व्यवस्था, स्थानीय वित्त व्यवस्थापन, सम्पत्तिको संरक्षण, स्रोत साधनको प्राप्ति र उपयोग, शासकीय प्रवन्ध, स्रोत सुनिश्चितता र बजेट व्यवस्थापन र विकास प्रशासन र सोको कार्यान्वयन, अनुदान वितरण तथा अनुगमन, सेवा प्रवाह, स्थानीय प्रशासन, जवाफदेहिता र सुशासन लगायतका विषयमा सुधार गर्नुपर्ने देखिन्छ।

४. **वित्तीय विवरण उपर व्यवस्थापन र लेखा उत्तरदायी अधिकृतको जिम्मेवारी :**

नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानबमोजिम सही र यथार्थ हुने गरी वित्तीय प्रतिवेदन तयार गर्ने तथा जालसाजी वा अन्य गल्तीका कारण वित्तीय प्रतिवेदन सारभूतरूपमा गलत आँकडारहित स्वरूपमा बन्ने गरी आवश्यक आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली लागू गर्ने जिम्मेवारी स्थानीय सरकारमा रहेको छ। नगरपालिकाप्रमुख र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत नगरपालिकाको वित्तीय प्रतिवेदन प्रक्रियाको अनुगमनका लागि जिम्मेवार रहेका छन्।

५. **वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षणउपर लेखापरीक्षकको जिम्मेवारी :**

वित्तीय प्रतिवेदन समग्रमा जालसाजी वा त्रुटिका कारण सारभूत रूपमा गलत आकडा रहित रहेको छ भनी यथोचित आश्वस्तता प्राप्त गरी राय सहितको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो।लेखापरीक्षणमा यथोचित आश्वस्तताले उच्च स्तरको आश्वस्तता प्रदान गरेको हुन्छ। लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेको नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मान, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुन बमोजिम लेखापरीक्षण कार्य सम्पादन गरिएको छ। यसरी लेखापरीक्षण गरिएको अवस्थामा समेत आन्तरिक नियन्त्रण र वित्तीय प्रतिवेदनको प्रकृति, लेखापरीक्षणका विधि तथा लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न लागेको समय जस्ता लेखापरीक्षणका अन्तर्निहित सीमाहरूका कारण वित्तीय विवरण वा आर्थिक कारोबारमा भएका सबै प्रकारका जालसाजी वा त्रुटि पत्ता लाग्न सक्ने निश्चितता हुदैन। वित्तीय विवरणका उपयोगकर्ताले सामान्यतया गर्ने आर्थिक निर्णयमा फरक पार्ने अवस्था देखिएका जालसाजी वा त्रुटिका एक वा समग्र सूचनालाई सारभूत रूपमा गलत आकडा मानिएको छ।

(घनश्याम काफ्ले)
नायब महालेखापरीक्षक

बेरुजु वर्गीकरण

चालु वर्षको बेरुजु

प्रारम्भिक बेरुजु			प्रतिक्रियाबाट सम्परीक्षण			प्रतिक्रियाबाट थप बेरुजु रकम	बाँकी बेरुजु			बेरुजु						
										असुल गर्नु पर्ने	नियमित गर्नुपर्ने					पेस्की
दफा संख्या		रकम	दफा संख्या		रकम		दफा संख्या		रकम	असुल गर्नु पर्ने	अनियमित भएको	प्रमाण कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा	पेस्की
सैद्धान्तिक	लगती		सैद्धान्तिक	लगती			सैद्धान्तिक	लगती								
६३	९८	२,१०,३६,५९३	०	१०	१,०२,३९१	१२,२४६	६३	८८	२,०९,४६,४४८	२,४०,६७५	१,६६,९०,७१८	२,०१,८३७	०	०	१,६८,९२,५५५	३८,१३,२१८

अद्यावधिक बेरुजू स्थिति

जिल्ला	गत वर्ष सम्मको बाँकी	समायोजन	यो वर्ष सम्परीक्षण	बाँकी बेरुजु	यो वर्ष सम्परीक्षणबाट कायम बेरुजु	यो वर्षको बेरुजु	कुल बेरुजु बाँकी
धादिङ	४४,६९,७७,०००	९१८६३०००	२२,७१,२९४	३५२८४२७०६	०	२,०९,४६,४४८	३७३७८९१५४

बेरुजु सम्परीक्षणको विवरण

क्र.सं	आर्थिक वर्ष	बेरुजुको दफा	बेरुजुको व्यहोरा	सम्परीक्षण भएको रकम
१	२०८१/८२	३९	लागत सहभागीता नभएको :	४५,७६६
२	२०८१/८२	४६	बढी भुक्तानी :	१४,८१०
३	२०८१/८२	३०	बढी दर :	१५,५५७
४	२०८१/८२	३५	आन्तरिक लेखापरीक्षण :	२६,२५८
५	२०८०/८१	४२	सिमेन्ट घटी परिमाण	६०,११६
६	२०८०/८१	४१	बढी दरमा भुक्तानी	३,६२,२३१
७	२०७९/८०	३५	मूल्य अभिवृदि कर असुलः	१८,१२,४८४
८	२०७९/८०	६९	अनुपातिक कट्टी –	३६,४६३

जम्मा	२३,७३,६८५

धुनीबेंशी नगरपालिका, धादिंग

(८०३३०४०१३१०)

धुनिबेंसी नगरपालिका , धादिङ

परिचय

१

(क) कार्यालय परिचय :- स्थानीय नेतृत्वको विकास गर्दै स्थानीय शासन पद्धतिलाई सुदृढ गरी स्थानीय तहमा विधायिकी, कार्यकारीणी र न्यायिक अभ्यासलाई संस्थागत गर्न स्थानीय सरकारको संचालन गर्ने उद्देश्यले यस नगरपालिकाको स्थापना भएको हो । स्थानीय सरकारले संचालन गर्ने कार्यमा सहकारिता, सह-अस्तित्व र समन्वयलाई प्रर्वद्धन गर्नु र स्थानीय सरकारका काममा जनसहभागिता, उत्तरदायित्व, पारदर्शिता सुनिश्चित गरी नागरिकलाई गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्नु धुनीवेसी नगरपालिकाको उद्देश्य रहेको छ । यस गाउँपालिका अन्तर्गत ९ वडा रहेका छन भने कुल क्षेत्रफल ९८.६४ वर्ग कि.मी. रहेको छ ।

(ख) लेखापरीक्षणको उद्देश्य :- लेखापरीक्षण गरिने निकायको वित्तीय विवरण तथा कारोबारको परीक्षण गरी उचित आश्वस्तता (Reasonable Assurance) प्रदान गर्नु वित्तीय लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो । यस कार्यालयको आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को सबै प्रकारका आर्थिक कारोबारको परीक्षण एवं प्रचलित कानुनको परिपालनाको मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ।

(ग) लेखापरीक्षणको क्षेत्र र अवधि :- यस कार्यालयको विनियोजन, राजस्व, धरौटी, कोष तथा अन्य आय-व्यय, मौज्दात हिसाब, वित्तीय व्यवस्थापन, कार्यक्रम सञ्चालन, जिन्सी व्यवस्थापन, जनशक्ति व्यवस्थापन तथा सेवा प्रवाह लगायत आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा सञ्चालित क्रियाकलापलाई लेखापरीक्षण क्षेत्रमा समावेश गरिएको छ । स्थलगत लेखापरीक्षणको अवधि २०८२।०८।०५ देखि २०८२।०८।१० सम्म रहेको छ ।

(घ) लेखापरीक्षण विधि :- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा कार्यालयले स्वीकृत गरेको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजनाका आधारमा निकायको आन्तरिक नियन्त्रणको परीक्षण तथा विश्लेषणात्मक र विस्तृत परीक्षण विधि अवलम्वनबाट लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । लेखापरीक्षण गर्दा देखिएका व्यहोरा सम्बन्धमा कार्यालय प्रमुख तथा लेखा प्रमुख लगायतका पदाधिकारीहरूसँग छलफल सम्पन्न गरी कायम भएका व्यहोराहरू यस प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छ ।

(ङ) लेखापरीक्षणको सीमा :- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड, २०७७ तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले नेपाल लेखापरीक्षण व्यवस्थापन प्रणाली (NAMS) अवलम्बन गरी स्वीकृत भएको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजना, लेखापरीक्षण गरिएको निकायबाट पेश भएका लेखा एवं सोसँग सम्बन्धित कागजात, विवरण, लिखित प्रतिनिधित्व पत्र, लेखापरीक्षण अनुबन्ध पत्र समेतको आधारमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । आम्दानी तथा खर्चलाई नतिजासँग तुलना गरी विश्लेषण गर्नका लागि पर्याप्त भौतिक एवं स्थलगत अवलोकन गर्न भौगोलिक कठिनाइ, समय सीमा, स्रोतको उपलब्धता, प्रमाणको प्रकृति तथा पहुँच जस्ता अन्तर्निहित जोखिमहरु सीमाको रुपमा रहेका छन् । सारभूत रूपमा उल्लेखनीय नदेखिएका व्यहोरालाई प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छैन ।

(च) आर्थिक कारोबारको स्थिति :- पालिकाको आय र व्ययतर्फ रु. १ अर्ब ६२ करोड ७५ लाख ९१ हजारको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ । सो को विस्तृत विवरण अनुसूची -१ मा संलग्न छ ।

(छ) लेखापरीक्षणमा परीक्षण गरिएका मुख्य विषयहरु :- लेखापरीक्षण योजना अनुसार परीक्षण गरिएका विषयहरु अनुसूची – २ मा

संलग्न छ ।

(ज) लेखापरीक्षणको क्रममा असुली :- लेखापरीक्षणको क्रममा निम्नानुसारको रु. २,८४,७८३।- असुल भई दाखिला प्रमाण पेश भएको छ ।

क्र.सं.	बापत	मिती	भौचर नं/ र.नं.	रकम	दाखिला भएको
1	बढी निकासा (भुवनेश्वरी मा.वि.)	२०८२।८।९	९०००३३१००५	१७३३०३	पालिकाको खातामा जम्मा भएको
2	बढी भुक्तानी (RD Media house)	२०८२।८।८	४५३	३९४००	स्थानीय सञ्चित कोष
3	छात्रवृत्ति (मच्छिन्द्र मा वि)	२०८२।८।८	८९३४३६८०	८००	संघीय सञ्चित कोष
4	छात्रवृत्ति (बृषेश्वर आ वि)	२०८२।८।९	८९३८४४५९	५६००	संघीय सञ्चित कोष
5	छात्रवृत्ति (त्रिकुटेश्वरी आ वि)	२०८२।८।८	८९३४४७२७	८००	संघीय सञ्चित कोष
6	छात्रवृत्ति (महालक्ष्मी आ वि)	२०८२।८।१०	८९४१७१९४	८००	संघीय सञ्चित कोष
7	पारिश्रमिक कर महेशधर्म मा.वि	२०८२।८।१०	८९४२२०१०	१६८७५	संघीय सञ्चित कोष
8	विक्री वापतको राजस्व दाखिला	२०८२।८।१०	४६३	३००००	स्थानीय सञ्चित कोष
9	पारश्रमिक कर महाकालेश्वरी मा.वि	२०८२।८।१०	८९४१८४०१	१५९३०	संघीय सञ्चित कोष
१०	बैठक भत्ता	२०८२।९।७	६०३	१२७५	स्थानीय सञ्चित कोष
	जम्मा			२८४७८३	

लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोराहरु

२ **वित्तीय विवरण परीक्षण :**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा ४ बमोजिम स्थानीय तहले आफ्नो अधिकार क्षेत्र भित्रका कार्यालयलाई नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त भएको अनुदान, राजस्व बाँडफाँट अन्तर्गत प्राप्त रकम, आन्तरिक आय, ऋण तथा अनुदान र व्ययको विवरण देखिने गरी महालेखापरीक्षकले तोकेको ढाँचामा एकीकृत विवरण तयार गरी सम्बन्धित प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय र कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयमा पठाउनुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले तयार गरेको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को आर्थिक कारोबारको एकीकृत वित्तीय विवरण र स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (SUTRA) बाट तयार भएको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं. २७०) यस दफासँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न गरिएको छ ।

२.१ **एकीकृत वित्तीय विवरण :**

(क) एकीकृत आय व्यय : स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६९ र ७२ बमोजिम पालिकाले वित्तिय हस्तान्तरणबाट प्राप्त अनुदान तथा सहायता, आन्तरिक आम्दानी र स्थानीय सरकारबाट सञ्चालन भएका आयोजनाहरू समेतको आयव्यय हिसाबको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को समग्र संचित कोषको संक्षिप्त अवस्था देहायबमोजिम पेश गरेको छ ।

सि.नं.	आय तर्फ			सि.नं.	व्यय तर्फ		
	विवरण	रकम			विवरण	रकम	
१	गत वर्षकोजिम्मेवारी		७७९५४६५२	१	चालुखर्च		३५९१०५६७९
	क) नगद	०		२	पुजिगतखर्च		२३५६४१११८
	ख) वैक	७७९५४६५२		३	धरौटीफिर्ता		१०२८४९९१
	ख.१) संचितकोष	२८००२०६०		४	प्रकोपव्यवस्थापन कोष		७६२७१८०
	ख.२) धरौटी	२५१५५९६८		५	कोष खर्च		२९८३३०४६
	ख.३)विपदव्यवस्थापन	३१०८२९			क) सडकवार्ड नेपाल	४७३७८६८	
	ख.४) विविधकोष	२४३८८९९४			ख) प्रदेशतथा स्थानीय शासन सहयोग कार्यक्रम	५६६१२३	
	ख.५)विभाज्य कोष	९६८००			ग) फलफूलतथा तरकारी मूल्य श्रृङ्खला विकास अायोजना	३९०९२०	
२	राजस्व		२१७७७६८३१		घ)अनिवार्य तथा नि:शुल्क शिक्षा कार्यक्रम	१०१९३०२	
	क) आन्तरिकराजस्व	४९२६६५५९			ङ) अन्तरस्थानीय तह वित्तिय हस्तान्तरण	२३०३४२९९	
	ख) राजस्ववाडफाँट	१६८५१०२७२			च)धुनिवेशीशहरी आँखा केन्द्र	८४५३३	
	ग) अन्य आय	०		६	ग.व.कोविभाज्य कोष वाडफाँट		९६८००
३	वित्तीयहस्तान्तरण (संघ)		३४४०८०९१४	७	अन्तरसरकारीखर्च (सामाजिक सुरक्षा)		१५३५९५९७४
	क)समानीकरण अनुदान	१३४१५३१२०		८	मौज्दात		११३१७६५३२
	ख) सशर्तअनुदान	२००६३२६८८			क)नगद	०	
	ग) समपुरकअनुदान	९२९५१०६			ख)वैक	११३१७६५३२	
	घ) विशेषअनुदान	०			ख.१) संचितकोष	५२६४०९३८	
४	वित्तीयहस्तान्तरण (प्रदेश)		५७५२७९३२		ख.२) विविधखर्च खाता कोष	३६५३२४८५	
	क)समानीकरण अनुदान	१५६७५०००			ख.३)प्रकोप व्यवस्थापन कोष	११८३६५०	
	ख) सशर्तअनुदान	१४२३०६३९			ख.४) धरौटीखाता	२२८१९४६०	
	ग) समपुरकअनुदान	२४२०००००					
	घ) विशेषअनुदान	३४२२२९३					
५	अन्तरसरकारी (सामाजिक सुरक्षा)		१५३५९५९७४				
६	विभिन्नकोष तर्फको आय		४१९७६५३५				
	क) गरिवीनिवारण तथा सामाजिक परिचालन कोष	७००८५९०					
	ख) सडकवोर्ड नेपाल	२८३९३७२					

	ग) प्रदेशतथा स्थानीय शासन सहयोग कार्यक्रम	४३६५००					
	घ) अन्तरस्थानीय तह वित्तिय हस्तान्तरण	३१४३८२८३					
	ङ)धुनिवेशी शहरी आँखा केन्द्र	२५३७९०					
७	प्रकोपव्यवस्थापन कोष		८५०००००				
८	धरौटी आय		७९४८४८३				
	जम्मा		९०९३६१३२१		जम्मा		९०९३६१३२१

(ख) स्थानीय तह सञ्चितकोष व्यवस्थापन प्रणाली: पालिकाले आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को वित्तीय प्रतिवेदन म.ले.प.फा.नं. २७०, प्राप्ति तथा भुक्तानीको एकीकृत बार्षिक प्रतिवेदन देहायनुसारको पेश गरेको छ ।

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा २.१ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

२.२ **अन्तरसरकारी अख्तियारी :** पालिकाको आर्थिक कार्यप्रणालीको लेखाङ्कन गर्न स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (सुत्र) प्रयोगमा रहेको छ । आर्थिक कारोबार गर्दा सुत्रको प्रयोग गरी सम्पूर्ण आर्थिक कारोवारको लेखाङ्कन तथा प्रतिवदेन गर्नुपर्दछ भने सोही प्रणालीबाट स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०.१) तयार गर्नुपर्छ । पालिकाले देहायअनुसार अन्तरसरकारी अख्तियारी अन्तर्गत सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण र स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रम वापत प्राप्त भएको रु. १५३५१०४३८ सुत्रमा लेखाङ्कन नगरेकोले प्रस्तुत वित्तीय विवरणले पालिकाको समग्र कारोबारको सही र यथार्थ चित्रण गरेको छैन ।

क्र.सं.	विवरण	बजेट रु.	खर्च रु.
१	सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण	१५११२५४३८	१५११२५४३८
२	स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रम	२३८५०००	२३८५०००
	जम्मा	१५३५१०४३८	१५३५१०४३८

२.३ **फरक हिसाब :** पालिकाले सुत्रबाट तयार गरेको स्थानीय संचित कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं.२७०-१) ले सबै कारोबार नसमेटेको कारण लेखापरीक्षणका क्रममा पालिकाबाट भएका सबै कारोबार समेटिने गरी एकीकृत आर्थिक विवरण तयार गर्दा उक्त दुई विवरणमा देहायअनुसार फरक परेको देखिन्छ । सुत्रमा पालिकाको सम्पूर्ण आर्थिक कारोबारहरु समाविष्ट गरी म.ले.प.फा.नं.२७०-१ (प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन) ले पालिकाको समष्टिगत आर्थिक कारोबारको यथार्थ अवस्था चित्रण गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।

क्र.सं.	विवरण	गतवर्षको जिम्मेवारी रु.	यसवर्षको प्राप्ति रु.	यसवर्षको भुक्तानी रु.	बैङ्क मौज्दात रु.
१	एकीकृत आर्थिक विवरण अनुसार	७७९५४६५२	८३१४०६६६९	७९६१८३७८९	११३१७६५३२
२	सुत्र अनुसारको वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं.२७०.१)	७७९५४६५२	६१९३८५६७८	५९४७४६७९७	११३१७६५३२
	फरक	०	२१२०२०९९२	२०१४३६९९२	०

२.४

बढी जिम्मेवारी सारेको : स्थानीय तहको सञ्चित कोषमा गत विगतको बाँकी, यस वर्ष प्राप्ति र भुक्तानी तथा मौज्दात रकम स्पष्ट देखिने गरी हिसाब राख्ने र जिम्मेवारी यकिन गर्नुपर्दछ । गत बर्षको लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा पालिकाले पेश गरेको एकीकृत आर्थिक विवरण अनुसार रु. ७७९५६२८५ मौज्दात कायम भएकोमा यो बर्षको शुरुमा रु. ७७९५४६५२ जिम्मेवारी सारेको विवरण पेश गरेको छ । जस अनुसार लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा उल्लेख भएको भन्दा रु. १६३३ घटी जिम्मेवारी देखिएको सम्बन्धमा पालिकाले यकिन गर्नुपर्दछ ।.

२.५ **बैङ्क हिसाब विवरण :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ७६ अनुसार पालिकाको कारोबार, आय व्ययको लेखा प्रणाली तथा राजस्व र खर्च शीर्षकको वर्गीकरणअनुसार लेखाङ्कन र बैङ्क हिसाब मिलान विवरण (म.ले.प.फा.नं.२१२) तयार गरी हिसाब भिडान गर्नुपर्दछ । स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (सुत्र) को बैंक तथा नगद बाँकीको प्रतिवेदनमा श्रेस्ता र बैकं अनुसारको बाँकी देहायानुसार रहेको छ ।

क्र.सं	खाताकोप्रकार	श्रेस्ताअनुसार बाकी रु	बैंकअनुसार बाकी रु
१	ग १.१, आन्तरिक राजस्व खाता	२०००	०
२	ग १.१, आन्तरिक राजस्व खाता	-२०००	
३	ग १.२, बाँडफाँडबाट प्राप्त राजस्व खाता	०	०
४	ग १.३, आन्तरिक अनुदान खाता	०	०
५	ग २.२, चालू खर्च खाता- जोर वर्ष	०	०
६	ग २.४, पुँजीगत खर्च खाता- जोर वर्ष	०	०
७	ग २.७, विविध खर्च खाता	२४०८०७२०	२४०८०७२०
८	ग ३.१, स्थानीय तह धरौटी खाता	२२८१९४६०	२२८१९४६०
९	ग ४.१, स्थानीय तह सञ्चित कोष खाता	५२६४०९३८	५२६४०९३८
१०	ग ५.१, स्थानीय तह विविध कोष खाता	१२४५१७६४	१२४५१७६४
११	ग ६.१, स्थानीय तह विभाज्य कोष खाता	०	०
१२	ग ६.१, स्थानीय तह विभाज्य कोष खाता	०	
१३	ग ७.२, स्थानीय तह प्रकोप व्यवस्थापन कोष खाता	११८३६५०	११८३६५०
	जम्मा	११३१७६५३२	११३१७६५३२

क. स्थानीय तहले संचित कोषमा गत विगतको बाँकी, यस वर्ष प्राप्त रकम र संचित कोषबाट भएको खर्च स्पष्ट देखिने गरी खाता राखेको छैन । सञ्चित कोषको कारोवारको लेखा अध्यावधिक गरी कारोवारलाई पारदर्शी बनाउन आवश्यक देखिन्छ ।

ख. स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७६(५) मा कार्यालयले स्थानीय सञ्चित कोषमा भएको आयव्ययको चौमासिक शीर्षकगत विवरण तयार गरी संघीय अर्थ मन्त्रालय, प्रदेश अर्थ मन्त्रालय, तथा राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथा वित्त आयोगमा पठाउनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। कार्यालयले यो वर्ष सञ्चित कोषको चौमासिक हिसाव तालुक निकायमा पठाएको देखिएन। तहगत अनुगमन व्यवस्थालाई क्रियाशील बनाउन कानून बमोजिमका विवरणहरु तालुक निकायहरुमा पठाउनु पर्दछ।

३ **आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली :**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ७८ वमोजिम स्थानिय तहले आफ्नो कार्यालयबाट सम्पादन हुने कार्य मितव्ययी, प्रभावकारी, नियमितता र कार्यदक्षतापूर्ण ढंगबाट सम्पादन गर्न वित्तीय प्रतिवेदन प्रणालीलाइ विश्वसनिय बनाउन र प्रचलित कानून बमोजिम कार्यसम्पादन गर्न आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरी लागू गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले त्यस्तो प्रणाली तयार गरी लागू गरेको पाईएन। जसले गर्दा पालिकाको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कमजोर रहेको र यस सम्बन्धमा देखिएका केही व्यहोराहरु देहायबमोजिम रहेका छन:

(क) आर्थिक कार्यविधि ऐन, २०७६ अनुसार पालिकाले एक आर्थिक वर्ष भित्र भएको बजेट तथा शिर्षकको अनुगमन तथा मुल्यांकन गरी भौतिक तथा वित्तिय नतिजाको मुल्यांकन गरी प्रतिवेदन तयार नगरेको,

(ख) पालिकाले कार्यक्रमगत तथा योजनागत खाता नराखेको साथै पालिकाबाट यस वर्ष संचालित कार्यक्रम तथा योजनाको कार्यान्यवयन र सेवा प्रवाह समेतको वार्षिक कार्यक्रम अनुसारको प्रगति प्रतिवेदन तयार नगरेको,

(ग) अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७ बमोजिम मध्यकालीन खर्च संरचना तयार गर्नुपर्नेमा पालिकाले सो बमोजिमको मध्यकालीन खर्चको संरचना तयार नगरेको,

(घ) विषयगत क्षेत्रमा संचालन हुने कार्यक्रममा बैठक भत्ता, भ्रमण भत्ता, भ्रमण गराउने कार्यक्रम, तालिम गोष्ठी र वितरणमुखि कार्यक्रम तर्फ बढी केन्द्रीत भई वितरणमुखि तरिकाले खर्च गरेको,

(ङ) कार्यालयले उद्बेश्य प्राप्तिमा आइपर्ने सम्भावित जोखिमहरु पहिचान गरि निराकरणको प्रयास गरेको अभिलेख नराखेको,

(च) सञ्चालित योजनाको सूचना पाटीमा आय-व्यय अपेक्षित र वास्तविक लाभका साथै उपभोक्ताको योगदान र कार्यसम्पादन लगायतका विषयमा स्पष्ट गरी सरोकारवाला सहितको सार्वजनिक सुनुवाई र सार्वजनिक परीक्षणलाई अनिवार्य गर्नु गराउनु पर्नेमा अधिकांशतः पालना नभएको,

(छ) सुशासन व्यवस्थापन तथा सञ्चालन नियमावली, २०६५ को दफा २८ अनुसार नागरिक वडापत्रमा उल्लेखित सेवाहरुको कार्यान्वियन स्थिती अनुगमन गर्न अनुगमन संयन्त्र तय नगरेको,

(ज) दिगो बिकास योजना (२०१५-३०) लाई कार्यान्वियन गर्ने सन्दर्भमा लक्ष्यलाई आन्तरिकीकरण गर्ने र मध्यकालिन लक्ष्यहरु तोकी मुल्याङ्कन गर्ने कार्य नभएको,

(झ) स्थानीय तहले उपभोक्ता समिति मार्फत कार्य गराएकोमा निर्माण कार्यमा प्रयोग हुने अधिकांश सामानको गुणस्तर परीक्षण नगरेको,

(ञ) वातावरण संरक्षणको एकीकृत दीर्घकालीन योजना तयार नगरेको तथा शहरीकरण भैरहेका स्थानलाई मध्यनजर राख्दै फोहोरमैला ब्यबस्थापन स्थल पहिचान एबं कार्ययोजना तयार नगरेको,

(ट) पालिकाले एक आर्थिक वर्ष भित्र भएको आर्थिक कारोबारको अनुसुची १४ बमोजिमको ढाँचामा वार्षिक प्रतिवेदन तयार नगरेको,

(ठ) कुनै रकम भुक्तानी दिदाँ आर्थिक कार्यविधि नियमावली २०७७ अनुसार भुक्तानीको सिलसिलेबार नम्बर राखी भुक्तानी जनाउने छाँप नलगाई भुक्तानी दिएको,

(ड) स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १३ अनुसार पालिकाले न्यूनतम दररेट तयार गरी अनुमोदन नगराएको ।

तसर्थ पालिकाले आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई तोकीए बमोजिम प्रभावकारी र विश्वशनीय बनाइ सेवा प्रवाह सुदृढ बनाउने तर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।

४ **बजेट तथा कार्यक्रम :**

यसमा देहायका व्यहोरा देखिएका छन् ।

४.१ **बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा :** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ अनुसार बजेट तयार गर्नु भन्दा पहिले स्रोत अनुगमान तथा वजेट सिमा निर्धारण समिति वनाउने, मध्यकालिन खर्च संरचना तयार गरी स्रोत सुनिश्चित गर्ने, बजेट निर्माण तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति गठन गर्ने, आगामी बजेट तयार गर्दा साविकको उपलब्धिको विश्लेषण गर्ने, योजना तथा कार्यक्रमको तथ्यांकको आधारमा प्राथमिकीकरण गर्ने, विगत देखिको दायित्व, बजेट, निकासा खर्च र प्रगति विवरण जस्ता विषय ध्यान दिई बजेट निर्माण गर्ने जस्ता पक्षलाई विचार गरी बजेट तर्जुमा गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । बजेट निर्माण गर्दा स्थानीय आयोजना बैंकमा रहेका र प्राथमिकताक्रममा माथिल्लो श्रेणीमा रहेका आयोजनामा मात्र बजेट प्रस्ताव गर्नुपर्ने लगायतका व्यवस्था आंशिक मात्र कार्यान्वियन भएका छन । यस्ता व्यवस्थाको पूर्ण कार्यान्वियन गरी बजेटलाई गरिवी निवारण गर्ने, आय आर्जन रोजगारी सिर्जना गर्ने, उत्पादनमुलक क्रियाकलापमा विनियोजन हुनुपर्नेमा छिटो प्रतिफल नदिने र गरिवी निवारण एवं रोजगारी सिर्जना नहुने वितरणमुलक क्रियाकलापमा समेत बजेट विनियोजन भएको अवस्था छ । स्थानीय सरकार संचालन ऐनको पुर्ण कार्यान्वियन गर्नुपर्दछ ।

४.२ **बजेट सीमा निर्धारण समिति :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ६६(७) बमोजिम पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय, राजश्व बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने रकम, अनुदान, ऋण र अन्य आयको प्रक्षेपण तथा सोको सन्तुलित वितरणको खाका र बजेट सीमा निर्धारण गर्न ७ सदस्यीय स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति गठनको व्यवस्था छ । उक्त समितिले आयको प्रक्षेपण, साधनको सन्तुलित वितरणको खाका, बजेटको कूल सीमा, बजेटको क्षेत्रगत सीमा निर्धारण, बजेट तथा कार्यक्रमको प्रथमिकीकरण, विषयक्षेत्रगत बजेट तर्जुमा मार्गदर्शन तय गर्नुपर्ने लगायतका कार्यहरु सम्पन्न गरिसक्नुपर्ने व्यवस्था छ । त्यसैगरी आगामी आर्थिक वर्षको बजेट सीमा निर्धारण गरी प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतले बैशाख १५ गतेभित्र पालिकाका विषयगत शाखा तथा वडा समितीलाई उपलब्ध गराउनुपर्ने कानुनी व्यवस्था रहेको छ । ऐनमा व्यवस्था भएअनुसार बजेट सीमालगायत क्षेत्रगत विषय समेटी बजेट प्रक्षेपण सम्बन्धी नियम तथा कार्यविधि तर्जुमा एवं सोको पालनामा सम्बन्धित पदाधिकारीको ध्यान जानुपर्दछ ।

४.३ **त्रैमासिक खर्च :** आर्थिक कार्यविधि तथा वितिय उतरदायित्व नियमावली २०७७ को नियम ३५ बमोजिम स्वीकृत भएको कार्यक्रममा त्रैमासिक प्रगति विवरण वनाई पेश गर्नुपर्ने र त्रैमासिक कार्य लक्ष्य तथा कर्यक्रम बमोजिम कार्य सम्पादन सम्पन्न गरी कार्यक्रम कार्यान्वियन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । कार्यालयले उपलब्ध गराएको विवरण अनुसार त्रैमासिक खर्चको स्थिति देहाय बमोजिम छ ।

बजेट उपशिर्षक	कुल खर्च	त्रैमासिक खर्च (रकम रु.हजारमा)				
		प्रथम त्रैमासिक	दोस्रो त्रैमासिक	तेस्रो त्रैमासिक	चौथौ त्रैमासिक	आषाढ महिना
पुँजगत खर्च	२३५६४१	६८६०	२२४७३	५९६३०	१४६६७८	७१८४९
चालु खर्च	३५९१०६	७८११७	८०४६०	६८०२९	१३२५००	८३५९०
जम्मा खर्च	५९४७४७	८४९७८	१०२९३२	१२७६५९	२७९१७८	१५५४३९
खर्च प्रतिशत		१४.२९	१७.३१	२१.४६	४६.९४	२६.१४

पालिकाले उपलब्ध गराएको विवरणअनुसार बार्षिक रु. ५९ करोड ४७ लाख ४७ हजार खर्च भएकोमा प्रथम त्रैमासिकमा रु. ८ करोड ४९ लाख ७८ हजार अर्थात १४.२९ प्रतिशत, दोश्रो त्रैमासिकमा रु. १० करोड २९ लाख ३२ हजार अर्थात १७.३१ प्रतिशत, तेश्रो त्रैमासिकमा रु. १२ करोड ७६ लाख ५९ हजार अर्थात २१.४६ प्रतिशत र चौथो त्रैमासिकमा रु. २७ करोड ९१ लाख ७८ हजार अर्थात ४६.९४ प्रतिशत खर्च गरेको देखिएको छ । आषाढ महिनामा मात्र रु. १५ करोड ५४ लाख ३९ हजार अर्थात २६.१४ प्रतिशत खर्च देखिनुले आषाढमा आएर खर्चको चाप बढेको देखिएकाले सन्तुलित खर्च ब्यवस्थापन भएको देखिएन । स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार त्रैमासिक रुपमा सन्तुलित खर्च हुनेगरी कार्यक्रम कार्यान्वियन गरिनुपर्दछ ।

४.४ **क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थितिः** स्थानीय तहको वार्षिक योजना तथा वजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४ बमोजिम स्थानीय तहको एकीकृत, समानुपातिक र दिगो विकासका क्षेत्रगत रुपमा समानुपातिक बजेट विनियोजन गरी खर्च गर्नुपर्ने उल्लेख छ । यस पालिकाको २०८१।८२ को क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति देहायअनुसार रहेको देखिन्छ ।

क्र.सं.	क्षेत्र	बजेटरु.	खर्चरु.	खर्चप्रतिशत
१	आर्थिक विकास	४८६१३०००	१५५९५८१९	२.६२
२	पूर्वाधार विकास	२७२५८७०००	१९४१८०८६६	३२.६५
३	सामाजिक विकास	३४७२७६०००	२४८०१५८०१	४१.७०
४	सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्र	२७९९२०००	६१७४०९९	१.०४
५	अन्य कार्यालय संचालन तथाप्रशासनिक	१७८२२१६६६	१३०७८०२१२	२१.९९
	जम्मा	८७४६८९६६६	५९४७४६७९७	

उपरोक्त विवरण अनुसार सभाले विनियोजन गरेको बजेटमध्ये सामाजिक विकासमा सबैभन्दा बढी ४१.७० प्रतिशत र सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेमा सबै भन्दा घटी १.०४ प्रतिशत रहेको छ। पूँजी निर्माणतर्फ आयआर्जन, रोजगारी सिर्जना र गरिवीमा कमी ल्याउने कार्यमा बजेट प्राथमिकीकरण गरेको पाइएन । सन्तुलित रुपमा बजेट व्यवस्थापन गरी खर्च हुनुपर्दछ ।

४.५ **योजना प्राथमिकिकरण :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा २४ बमोजिम स्थानीय तहले योजना बनाउँदा सहभागितामूलक, उत्पादनमूलक र प्रतिफल प्राप्त हुने प्रगतिका योजना छनौट गरि प्राथामिकीकरण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले स्वीकृत गरी सञ्चालन गरेको अधिकांश योजनाहरु न्यून बजेट भएका र लागत प्रभावी हुने किसिमले संचालन गरेको पाइएन । पालिकाले यस वर्ष संचालन गरेका योजना देहाय अनुसार छन् ।

योजना	रु. १ लाख सम्म	रु. १ लाख देखि २ लाखसम्म	रु. २ लाखदेखि ५ लाखसम्मका	रु. ५लाख देखि १० लाखसम्मका	रु. १० लाखभन्दा बढीको	जम्मा
पालिकास्तरीय	१५	१४	७७	६४	२०	१९०
वडास्तरीय	३४	४४	४८	१२	०	१३८
जम्मा	४९	५८	१२५	७६	२०	३२८

उपरोक्त विवरण अनुसार पालिकाले यस वर्ष जम्मा ३२८ वटा योजना संचालन गरेकोमा रु.५ लाख भन्दा मुनिका मात्र ७०.७३ प्रतिशत योजनाहरू रहेका छन् । साना रकमका धेरै योजनाहरू संचालन गर्दा कार्यालयको जनशक्ति वर्षै भरी योजना व्यवस्थापनमा खटिनु पर्ने संचालित योजनाबाट चालु प्रकृतिका कार्यमा बढी खर्च भई लागत प्रभावी नहुने तथा निर्माण कार्यको गुणस्तरमा समेत नकारात्मक असर पर्ने अवस्था तर्फ ध्यान दिनु पर्दछ ।

४.६ **रकमान्तरः** स्थानीय सरका संचालन ऐन,२०७४ को दफा ७९ मा स्वीकृत वार्षिक बजेटको अधिनमा रही कुनै शीर्षकबाट पुँजिगत शिर्षकमा २५ प्रतिशत नबढाई रकमान्तर गर्न सकिने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले यस वर्ष थपघट समेत विभिन्न मितिमा कार्यपालिकाको निर्णयबाट सभाबाट अनुमोदन गरी पुँजिगत तथा चालु शिर्षकका विभिन्न ४२ योजना तथा कार्यक्रममा रु. १ करोड १७ लाख ७१ हजार रकमान्तर गरेको छ । उक्त रकम रु. ८८ करोड १६ लाख ९० हजारको तुलनामा १.०४ हुन आउँछ । यसरी पटक-पटकको कार्यपालिकाको निर्णय मार्फत रकमान्तर गर्ने कार्य बजेटको सिद्धान्त विपरित देखिएकोले यसमा सुधार गर्नुपर्दछ ।

४.७

गत बर्षको दायित्व भुक्तानी : आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली,२०७७ को नियम ३९ (१५) मा उपनियम १४ बमोजिम दायित्व सिर्जना भई भुक्तानी दिन बाँकीको विवरणमा समावेश भएको खर्च रकममध्ये तलव, महंगि भत्ता र स्थानीय भत्ता, सरुवा भ्रमण खर्च,घर भाडा, पोशाक,खाद्यान्न, औषधि उपचार, बिरामी र बन्दीको सिधा, सेवा निवृत्त सुविधा, स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रममा समावेश भएको कुनै व्यक्ति, फर्म, संस्था वा कम्पनीसँग भएको सम्झौता बमोजिमको रकम जस्ता रकम मात्र भुक्तानी दिन बाँकी रहेमा चालु आर्थिक वर्षको सम्बन्धित बजेट रकमबाट भुक्तानी दिन पुग्ने देखिएमा मात्र भुक्तानी गर्न पाइने उल्लेख छ । पालिकाले यसवर्ष गत वर्षको काम सम्पन्न नभएका विभिन्न १० योनाहरुको भुक्तानी दिन बाँकी रु १ करोड ९२ लाख ७१ हजार यो वर्ष भुक्तानी गरेको छ । बार्षिक बजेटले बहुबर्षीय कार्यक्रम स्वीकृत गरेको अबस्थामा बाहेक यस प्रकारको दायित्व सिजर्ना हुने गरी खर्च नगर्ने व्यबस्था मिलाउनु पर्दछ ।

५ **कानून र निर्देशिका निर्माण र कार्यान्वयन :**

यसमा निम्न व्यहोरा देखिएका छन् ।

५.१ **कानुन निर्माण र कार्यान्वयन :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा १०२ अनुसार स्थानीय तहहरुले आफ्नो अधिकारक्षेत्र भित्रका विषयमा ऐन तथा सोको अधिनमा रही नियम, निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड बनाई कार्यान्वयनमा ल्याउन सक्ने व्यवस्था छ । जसअनुसार स्थानीय तह सञ्चालनको लागि संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट नमूना कानूनहरु बनाई उपलब्ध गराएकोमा पालिकाले हालसम्म २८ ऐन, ६ नियमावली, ७६ कार्यविधि, ४ निर्देशिका र २ नम्स र अन्य ४ गरी जम्मा १२० वटा कानुन निर्माण गरी राजपत्रमा प्रकाशन गरी कार्यान्यिवनमा ल्याएको छ । पालिकाले आवश्यकताको आधारमा कानून निर्माण गरि लागु गर्नु पर्दछ ।

५.२ **न्यायिक समितिको कार्यसम्पादन :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ४६ देखि ५३ सम्म न्यायिक समितिको अधिकार क्षेत्र तथा न्याय सम्पादन प्रक्रियाको व्यवस्था गरेको छ । समितिमा परेको उजुरीमध्ये मेलमिलाप प्रकृतिका आधारमा विवाद दर्ता भएको ३ महिनाभित्र टुङ्गो लगाउने व्यवस्था छ । लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण अनुसार गतबर्ष फछ्र्यौट वा कारबाही किनारा गरी टुङ्गो लगाउन बाँकी ३ र यो बर्ष थप भएको ७ गरी कुल १० विवाद दर्ता भएकोमा ६ वटा फछ्र्यौट भई ४ बाँकी देखिन्छ । न्याय सम्पादन प्रक्रियालाई ऐनले तोकेको म्यादभित्र फर्स्यौट वा कारबाही किनारा गरी टुङ्गो लगाउनुपर्दछ ।

६ **स्थानीय तथ्याङ्क अभिलेख तथा स्रोत नक्साङ्कन :**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ११ बमोजिम स्थानीयतहले आफ्नो क्षेत्रभित्रको आधारभुत तथ्याङ्क संकलन, अभिलेख र सोको ब्यवस्थापन गर्नुपर्ने तथा आफ्नो क्षेत्रभित्रको शैक्षिक, भौगोलिक अवस्था, प्राकृतिक श्रोत अन्तर्गत खानी, जंगल तथा अन्य श्रोत पूर्वाधार अन्तर्गत सडक, पुल, खानेपानी लगायतको अभिलेख तथा श्रोत नक्साङ्कनसहितको पालिकाको प्रोफाइल तयार गर्नुपर्ने ब्यवस्था छ । पालिकाले स्थानीय तथ्याङ्क सम्बन्धी नीति, कानून र सोको मापदण्ड बनाएको तथा स्रोत नक्साङ्कन गरेको देखिएन । स्थानीय तहका हरेक प्राथमिकीकरणका क्रियाकलाप सञ्चालनमा तथ्याङ्कले महत्वपूर्ण भुमिका खेल्ने हुँदा सोको संकलन र अभिलेख राख्ने कार्यमा पहल हुनु आवश्यक छ । तथ्याङ्कवेगर प्राथमिकतामा राखिएका योजना, बजेट प्रक्रिया र कार्यान्वयनले उचित सार्थकता नपाउने हुँदा यस तर्फ पालिकाले अभिलेख ब्यवस्थापनमा ध्यान दिनुपर्दछ ।

७ **प्रशासकीय संगठन तथा कर्मचारी व्यवस्थापन :**

यसमा देहायका व्यहोरा देखिएका छन् :

७.१ **तलवि प्रतिवेदन पारित नगरेको :** बागमती प्रदेश, स्थानीय सेवा गठन तथा सञ्चालन ऐन, २०७९ को दफा ६९(५) अनुसार प्रदेश किताबखाना वा प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय वा इकाई कार्यालबाट तलबी प्रतिवेदन पारित नगराई तलब भुक्तानी गर्न नहुने व्यवस्था रहेकोमा पालिका र अन्तर्गतका वडाहरुमा कार्यरत ६७ जना कर्मचारीको तलवी प्रतिवेदन पारित नगरी रु. ४ करोड ९ लाख ३४ हजार तलब खर्च लेखेको पाईयो । तलबी प्रतिवेदन पारित नहुँदा ग्रेडसमेत यकिन हुन सकेन । यस सम्बन्धमा विगतका लेखापरीक्षण

प्रतिवेदनमा समेत औल्याईएकोमा सुधार भएको देखिएन । तलबी प्रतिवेदन पारित नगरी खर्च लेख्दा पाउने भन्दा बढी तलब, भत्ता, ग्रेड भुक्तानी हुन सक्ने तथा लेखापरीक्षणको क्रममा भुक्तानीको तुलना गर्न नसकिने भएकोले तलबी प्रतिवेदन पारित गराएर तलब भत्ता भुक्तानी गर्नुपर्दछ ।

७.२ **दरबन्दी र पदपूर्ति :** बागमती प्रदेश, स्थानीय सेवा गठन तथा सञ्चालन ऐन, २०७९ को दफा १२(१) अनुसार स्थानीय सेवाको कुनै पद रिक्त भएमा त्यस्तो पद रिक्त भएको मितिले एक महिना भित्रमा पद रिक्त भएको सूचना सम्बन्धित स्थानीय तहले प्रदेश लोक सेवा आयोग र मन्त्रालयलाई दिनु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाको विभिन्न मितिमा नगरसभाबाट प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सहित १३८ जनाको दरबन्दी स्वीकृत रहेकोमा लेखापरीक्षण अवधि सम्म प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सहित स्थायी पदपुर्ति ६७ र करार पदपुर्ति ६५ गरी कुल १३२ पदपूर्ती भएको देखिन्छ । लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण अनुसार कार्य व्यवस्थापनका दृष्टिकोणले महत्वपूर्ण मानिएका सि.डि.ई लगायतका पद रिक्त रहेका छन् । दरबन्दी बमोजिम जनशक्तिको पूर्णता नहुँदा विषयगत कार्यक्रम सञ्चालन, सेवा प्रवाह तथा पालिकाको समग्र कार्य सम्पादनमा असर परेको स्थिति छ । तसर्थ रिक्त पदहरु यथाशक्य छिटो पूर्ति गरी सेवा प्रवाह प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ ।

७.३ **करार कर्मचारीः** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ बमोजिम स्थानीय तहको कार्यबोझ, राजस्व क्षमता, खर्चको आकार र स्थानीय आवश्यकता समेतलाई ध्यानमा राखी कर्मचारी समायोजन भएपछि मात्र संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणका आधारमा स्थानीय तहमा संगठन संरचना कायम हुने व्यवस्था बमोजिम दरवन्दी स्वीकृत र पदपूर्ति गर्न सक्ने व्यवस्था उल्लेख छ । बागमती प्रदेश, स्थानीय सेवा (गठन तथा सञ्चालन) ऐन, २०७९ को दफा १६(१) बमोजिम स्थानीय सेवाका कर्मचारीले गर्नुपर्ने कामको लागि कुनै पनि व्यक्तिलाई करारमा वा ज्यालादारीमा नियुक्त गर्न नपाइने व्यवस्था छ । पालिकाले संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षण नगरी नगरसभाबाट विभिन्न मितिमा निर्णय गरी देहायबमोजिम ६७ कर्मचारी थप गरेको देखिन्छ । संघीय सरकारले पालिकाको लागि निर्धारण गरेको विभिन्न पदको ७१ दरवन्दी भन्दा पालिकाले ६७ दरवन्दी थप गरी रु. २८१५९४०६ अतिरिक्त खर्च गरेको देखिन्छ । स्वीकृत दरबन्दी भन्दा बढी श्रेणीविहिन र स्वास्थ्य तर्फ मेडिकल अफिसर, रेडियोग्राफर र ल्याब असिस्टेन्ट अत्यावश्यक सेवा प्रवाहका लागि नियुक्ती गरी रु. १९१५३३९६ खर्च लेखेको जनाएको छ र अन्य कर्मचारी नियुक्ती गरी रु. ९००६०१० खर्च लेखेको पुष्ट्याई तथा औचित्य पालिकाले पेश गरेको छैन । जसले गर्दा प्रशासनिक खर्चमा वृद्धि भएको देखिन्छ । स्वीकृत दरबन्दी बेगर श्रेणिविहिन र अत्यावश्यक सेवा बाहेकका पदमा कर्मचारी नियुक्त गरी भुक्तानी गर्ने कार्य नियमसंगत नदेखिएको रु.

क्र.सं	विवरण	संघीय दरबन्दी	सभाको निर्णयबाट थप	जम्मा	थप दरबन्दीको तलब	पदपूर्ति	रिक्त	थप पदहरु
१	पालिका र वडा अन्तर्गत	५६	३७	९३	१४२९७६०८	८७	६	सामाजिक परिचालक ३, कार्यालय सहयोगी १६, खा.पा.स.टे १, कानुनी सहजकर्ता १, सवारी चालक ९, नगर प्रहरी ७
२	स्वास्थ्य तर्फ	१५	३०	४५	१३८६१७९८	४५	०	मे.अ १, अ.हे.ब ७, अ.न.मी ९, श्रेणीविहिन ९, रेडियोग्राफि १, ल्याब असिस्टेन्ट ३
जम्मा		७१	६७	१३८	२८१५९४०६	१३२	६	

अनियमित भएको	९०,०६,०१०

७.४ **कर्मचारी कल्याण कोषः** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ९१ बमोजिम स्थानीय तहले स्थानीय सेवाका आफ्नो दरबन्दीमा कार्यरत प्रत्येक कर्मचारीले खाईपाई आएको मासिक तलबबाट १० प्रतिशत रकम कट्टा गरी सो रकम बराबरले हुन आउने रकम थप गरी जम्मा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यसवर्ष स्थानीय सेवाका कर्मचारीले खाईपाई आएको तलबबाट रकम कट्टा गरी कर्मचारी कल्याण कोषमा रकम जम्मा गरेको छैन । यसले गर्दा पालिकामा नियुक्त भएका कर्मचारीको भविष्यको ठूलो रकमको दायित्वको

स्रोत अनिश्चित बनेको छ । स्थानीय सेवाका कर्मचारीको मासिक १० प्रतिशत रकम कट्टा गरि कर्मचारी कल्याण कोषमा दाखिला गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्दछ । .

७.५ **कर्मचारी प्रोत्साहन भत्ता :** स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ८६(१) बमोजिम स्थानीय सेवाको गठन, संचालन, व्यवस्थापन, सेवाका शर्त तथा सुविधा सम्बन्धि आधारभुत सिद्धान्त र मापदण्ड संघीय कानून बमोजिम हुने, दफा ८६(२) बमोजिम अन्य व्यवस्था स्थानीय तहले बनाएको कानून बमोजिम हुने व्यवस्था छ । अर्थ मन्त्रालयबाट प्रकाशित कार्य सञ्चालन निर्देशिका, २०७७ को नियम ७.१.५ मा सार्वजनिक निकायमा कार्यरत पदाधिकारी वा कर्मचारीलाइ साविकमा प्रदान गरिदै आएको पोशाक खर्च, महँगी भत्ता र स्थानिय भत्ता बाहेकका प्रोत्साहन भत्ता, अतिरिक्त समय काम गरे बापतको भत्ता, जोखिम भत्ता, विशेष भत्ता, खाना वा खाजा खर्च लगायत कुनै प्रकारको भत्ता प्रदान नगरिने उल्लेख छ । उल्लेखित व्यवस्था विपरित पालिकाले कार्यपालिकाको मिति २०८०।३।२६ मा बसेको बैठकले स्थायीको हकमा परिक्षणकाल पुरा गरेपछि र करार नियुक्तिको हकमा १ वर्ष पुरा गरेपछि खाईपाई आएको तलबमा १० प्रतिशतका दरले मासिक रुपमा प्रोत्साहन भत्ता उपलब्ध गराउने निर्णय गरी पालिकामा कार्यरत कर्मचारीहरुलाई प्रोत्साहन स्वरुप १४४ जना कर्मचारीलाई रु. ५८ लाख ३७ हजार खर्च लेखेको छ । साथै वार्षिक निती, कार्यक्रम तथा बजेट बक्तव्य लेखन कार्यमा अतिरिक्त समय कार्य गर्ने नगर प्रमुख, उप-प्रमुख लगायत अन्य १५ कर्मचारीलाई पदाधिकारीको हकमा १ महिना प्राप्त गर्ने सुविधा र कर्मचारिको हकमा अषाढ महिनामा पाउने मासिक सुविधा, तलब तथा भत्ता रकम बराबरको दरले हुने हुन आउने रकम थप गरी दिने निर्णय गरी रु. ६ लाख ४७ हजार लेखेको देखिन्छ । पालिकाले यसरी प्रोत्साहन भत्ता उपलब्ध गर्दा प्रोत्साहन भत्ता सम्बन्धी आवश्यक मापदण्ड निर्माण गरी कार्य वोझका आधारमा थप समय काम गरेको अतिरिक्त समय पुष्टि गर्न विद्युतीय हाजिरी र सूचकसहितको कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन गरी सोहि आधारमा कर्मचारीलाई अतिरिक्त भत्ता भुक्तानी गर्ने व्यवस्था अपनाउनु पर्दछ ।

८ **सेवा प्रवाह विवरण :**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा स्थानीय तहले आफ्नो अधिकारक्षेत्र भित्रका विषयमा ऐन नियम, नीति बनाउने, योजना तथा कार्यक्रम तयार गरी कार्यान्वियन गर्ने र सेवा प्रवाह गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। कार्य विस्तृतिकरण प्रतिवेदन अनुसारका कार्य गर्न आवश्यक संयन्त्र बनाइ कार्य गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाई अभिलेखीकरण समेत गर्नुपर्दछ । कार्यालयले पेश गरेको सेवाप्रवाहको विवरण देहायबमोजिम छ ।

क्र.सं.	**विवरण**	**एकाई**	**प्रगतिअवस्था**	
	घटना दर्ता तर्फ			
१	जन्म दर्ता	वटा		
२	मृत्यु दर्ता	वटा		
३	सम्बन्ध बिच्छेद	वटा		
४	बसाईसराई	वटा		
५	घर नक्सा पास	वटा		
निर्माण तर्फ				
१	कालोपत्रे सडक	कि.मि	५.०१५कि.मि	
२	ग्राभेल सडक	कि.मि	१६.६७ कि.मि	
३	कच्ची सडक	कि.मि	१४.७७कि.मि	

पालिकाले गुणस्तरीय र दिगो पूर्वाधार निर्माणसहित सेवा प्रवाहको व्यवस्थित अभिलेख राखी सेवा प्रवाहलाई थप प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।

९ **पदाधिकारी सुविधा :**

स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यको सुविधा सम्वन्धी ऐन, २०७५ को दफा ३(क) मा गाउँपालिका, नगरपालिका, उपमहानगरपालिका र महानगरपालिकाको अध्यक्ष/प्रमुख, उपाध्यक्ष/उपप्रमुख, वडाध्यक्ष, कार्यपालिका सदस्य र वडा सदस्यले अनुसूची १.क मा उल्लेख भएबमोजिम सुविधा पाउने व्यवस्था भएअनुसार पालिकाले यस वर्ष अनुसूची १ मा उल्लेख भएबमोजिम यातायात, टेलिफोन मोबाइल, खाजा, पुस्तक, पत्रपत्रिका, इन्टरनेट, समन्वय भत्ता, खानेपानी बिजुली महशुल, सरसफाइ, मर्मत, अतिथि सत्कार लगायतका शीर्षकमा बार्षिक रु. ८० लाख ३४ हजार खर्च लेखेको देखिन्छ, जुन यस वर्षको आन्तरिक आय रु. ४ करोड ९२ लाख ६५ हजारको १६.३९ प्रतिशत देखिन्छ । ऐनको दफा १२ मा पदाधिकारी, सदस्य तथा सभाका सदस्यका लागि कुनै सविधा निर्धारण गर्नुपर्दा ऐनले तोकिदिएका सुविधालाई अधिकतम सीमा मानेर सम्बन्धीत सभाले आफ्नो अधिकारक्षेत्रको आर्थिक स्रोत तथा क्षमता समेतका आधारमा निर्धारण गर्न सक्ने उल्लेख भएबमोजिम पालिकाले आफ्नो आर्थिक स्रोतको आधारमा अधिकतम मितव्ययी हुने गरी पदाधिकारी सुविधा निर्धारण गर्ने तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

१० **सहकारी नियमन :**

सहकारी ऐन, २०७४ को दफा ७३ अनुसार मासिक, चौमासिक, वार्षिक प्रतिवेदन बुझाउनु पर्ने र सहकारी नियमावली, २०७५ को नियम २८(४), सहकारी संस्थाहरुको सुपरीवेक्षण, निरीक्षण तथा अनुगमन निर्देशिका, २०७८ को दफा ३ मा मासिक प्रतिवेदन प्रत्येक महिना ७ गते भित्र एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) दाखिला गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले उपलव्ध गराएको विवरणअनुसार पालिका भित्र ३० वटा सहकारी संस्था रहेकोमा पालिकाले सहकारीहरुको अनुगमन गरी प्रतिवेदन संलग्न गरेको देखिएन । तसर्थः ऐन, नियमावली र निर्देशिका अनुसार सहकारी संस्था व्यवसाय करमा आबद्व,कर, नविकरण, साधारण सभा प्रतिवेदन र लेखापरिक्षण प्रतिवेदन पालिकामा पेश गर्न लगाई सोको प्रभावकारी अनुगमन समेत गर्नु पर्दछ।

११ **वित्तीय जोखिम र संस्थागत क्षमता मूल्याङ्कन :**

पालिकाले प्रदान गर्ने सेवाको संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले गरेको स्थानीय तह वित्तीय जोखिम मुल्याङ्कनमा यस पालिकाले आ.व. २०८०।०८१ मा ८१.२२ अङ्क हासिल गरेको छ भने स्थानीय तह संस्थागत क्षमता स्वमुल्याङ्कनमा आ.व. २०८०।०८१ मा ७५.५ प्रतिशत अङ्क प्राप्त गरेको पाइयो । पालिकाले क्षमता स्वमुल्याङ्कनका क्रममा संगठन तथा प्रशासन, सेवा प्रवाह, वार्षिक बजेट तथा योजना व्यवस्थापन, वित्तीय एवं आर्थिक व्यवस्थापन, सामाजिक समावेशिकरण, वातावरण संरक्षण तथा विपद व्यवस्थापन र सहकार्य र समन्वय लगायतका विषय क्षेत्रमा सुधार गर्नुपर्ने देखिन्छ । साथै जोखिम मुल्याङ्कनको क्रममा पत्ता लागेका योजना, बजेट तथा कार्यक्रम व्यवस्थापन, अनुगमन, मुल्याङ्कन तथा लेखापरीक्षण र राजस्व व्यवस्थापन लगायतका विषय क्षेत्रमा भएको जोखिमहरुको अभिलेख राखि नियन्त्रणको लागि कार्य योजना तयार गर्नुपर्दछ ।

१२ **आर्थिक सहायता :**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा स्थानीय तहको रकमबाट आर्थिक सहायता, चन्दा, पुरस्कार एवं संस्थागत अनुदान वितरण गर्न पाउने व्यवस्था रहेको देखिंदैन । पालिकाले तयार गरेको आर्थिक सहायता निर्देशिका, २०७४ को २ मा नेपाल सरकारले कडा रोग भनी तोकिएका रोगहरुको लागि र अन्य रोग लागेका भए पनि आर्थिक अवस्था कमजोर भएका नगरबासीलाई दफा ४ बमोजिमको सिफारिस समितिले बढीमा रु. १०००० सम्म आर्थिक सहायता वितरण गर्ने व्यवस्था बमोजिम यस वर्ष विपन्न असहाय उपचार गर्न नसकेका विभिन्न व्यक्तिलाई औषधी उपचारमा ६४ जनालाई रु. १०००० का दरले ६४०००० आर्थिक सहायता वितरण गरेको छ । आर्थिक सहायता वापत भुक्तानी गरेको रकममको विववरण पालिकाले वेबसाईट मार्फत सार्वजनिकरण गर्नुपर्दछ ।

१३ **विविध खर्च :**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ बमोजिम व्ययको बजेट अनुमान आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही औचित्यताको आधारमा विविध खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाको यस वर्षको आन्तरिक आय रु. ४ करोड ९२ लाख ६५ हजार रहेकोमा विविध खर्च शिर्षकबाट २४ लाख ९७ हजार खर्च गरेको छ, जुन आन्तरिक आयको ५.०७ प्रतिशत हुन जान्छ । विविध खर्चको प्रयोजन लगायत औचित्य पुष्टि हुने समय, कार्य निर्णय र अतिरिक्त समय काम गरेको हाजिरी समेत खुलाई विविध खर्च नियन्त्रण गर्न पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ ।

१४ **सम्पति व्यवस्थापन :**

यस सम्बन्धमा देखिएका व्यहोरा देहायबमोजिम छन्

१४.१ **सरकारी तथा सार्वजनिक जग्गा संरक्षण उपयोग तथा हक हस्तान्तरण :** स्थानीय सरकार सञ्चाल ऐन २०७४ को दफा ९७ मा नगरपालिका तथा गाँउपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सरकारी सामुदायिक तथा सार्वजनिक सम्पत्तिको रेखदेख मर्मत सम्भार र संरक्षण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सार्वजनिक सम्पत्तिको मर्मत सम्भार एवं संरक्षणको अभिलेख राखेको पाइएन । पालिका भित्र पर्ने सार्वजनिक जग्गाको विवरण नराखेकोले सार्वजनिक जग्गा अतिक्रमण भएको अवस्था समेत एकीन गर्न सक्ने अवस्था छैन । पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सम्पत्तिको रेखदेख मर्मत सम्भार एवं संरक्षण गर्नु/गराउनु राख्नु पर्दछ ।

१४.२ **मालसामानको गुणस्तरः** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११५ मा सार्वजनिक निकायले आपूर्ति गरिएका मालसामान सम्झौतामा उल्लिखित प्राविधिक स्पेसिफिकेशन र गुणस्तर बमोजिमका भए नभएको निरीक्षण वा परीक्षण गर्नु गराउनु पर्ने निरीक्षण वा परीक्षण गर्ने निकाय, अधिकारी वा समितिले निरीक्षण वा परीक्षण गरी सकेपछि स्वीकृत र अस्वीकृत मालसामानको विवरण उल्लेख गरी निरीक्षण प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्ने त्यस्तो प्रतिवेदनमा जाँच भएको मालसामानको नाम स्पेसिफिकेशन निरीक्षण वा परीक्षणको परिणाम उल्लेख गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । तसर्थ मालसामानको प्रकृतिअनुसार तुलनात्मक तालिका वा परीक्षण सूची (check list) सहितको प्रतिवेदन प्राप्त गरी मालसामान दाखिला तथा भुक्तानी गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्ने देखिन्छ ।

१४.३ **घर जग्गाको लगत :** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम १०२ वमोजिम सरकारी कार्यलयको नाममा रहेको घर जग्गाको लगत राख्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकासँग घर जग्गा सम्वन्धि विवरण माग गरिएकोमा विवरण प्राप्त भएन । घर जग्गाको लगत सार्वजनिक सम्पति व्यवस्थापन प्रणालीमा हालसम्म अभिलेखिकरण गरेको देखिदैन । पालिकाको नाममा भएका सवै भवन तथा जग्गाको यकिन गरी पालिकाले आफ्नो मातहत भएका सवै भौतिक सम्पत्ति तथा घर जग्गाको अभिलेख अद्यावधिक गरी प्रणालीमा अनिवार्य प्रविष्ट गर्नुपर्दछ ।

१५ **पेश्की बाँकी :**

आर्थिक कार्यविधि वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली २०७७ को नियम ४७(४) मा सार्वजनिक निकायले कुनै प्रयोजनको लागि दिइएको पेश्की सो प्रयोजन सम्पन्न भएको मितिले २१ दिन भित्र फछ्र्यौट गरी सक्नु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाको गत आ.व. सम्मको म्याद नाघेको रु. ५१००००० र चालु आ.व को म्याद नाघेको रु. ३८१३२१८ गरी जम्मा म्याद नाघेको पेश्की बाँकी रु. ८९१३२१८ रहेकोले नियमानुसार पेश्की रकम समयमै फछ्र्यौट गर्नुपर्ने देखिएको रु.

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा १५ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

पेश्की	३८,१३,२१८

१६ **बैठक भत्ता सम्बन्धमा :**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली २०७७ मा सरकारी रकम खर्च गर्दा मितव्ययीता अपनाउनु पर्ने व्यवस्था छ, साथै स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ७६ (६) मा स्वीकृत बजेट खर्च गर्दा नियमितता, कार्यदक्षता, प्रभावकारीता र औचित्य कायम गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउनु पर्ने व्यवस्था उल्लेख छ । नमुना छनौट गरी परीक्षण गर्दा पालिकाले देहायका बोलपत्र तथा अन्य कानून बमोजिम गठित समिति बैठक बस्दा भत्ता लेख्ने प्रयोजनका लागि पटक पटक बैठक बसी भत्ता भुक्तानी गरेको देखिन्छ । पालिकाले एउटै बोलपत्र मुल्याङ्कन तथा अन्य समितिको पटक पटक बैठक बसी भत्ता लेख्ने कार्यमा नियन्त्रण गरी यस्तो खर्चमा मितव्ययिता कायम गर्नुपर्दछ ।

मिति	विवरण	बैठक बसेको संख्या	भुक्तानी पाउने	भुक्तानी रकम कर बाहेक
२५७।२०८२।३।२३	स्थानीय तह मल वितरण व्यवस्थापन समिति	२० पटक	६ जना पदाधिकारी तथा कर्मचारी	५१०००
२२४।२०८२।२।१४	चापाकुलो खर्केडाँडा तथा कोइरालाटार सडक वोलपत्र मुल्याङकन	४ पटक	११ जना कर्मचारि	४८४५०
१२।२०८१।६।१८	जेनेटर खरिद तथा जडान कार्य सम्बन्धी मुल्याङकन समिति	८ पटक	१२ जना कर्मचारी	९४३५०
४२।२०८१।९।८	बद्रीटार राईगाँउ खानेपानी योजनाको वोलपत्र मुल्याङका	४ फटक	१४ जना कर्मचारी	३८२५०
१२४।८१।१२।२४	क्षमता विकास तालिम (24/ SQ/ DM/ 2081/ 82)	७ पटक	१४ जना कर्मचारी	९१५००
	स्थानीय पाठ्यक्रम सन्दर्भ निर्माण कार्यदल	२० पटक	१० जना कर्मचारी	१३००००
२१२।२०८२।३।१५	स्यानिटरी प्याड व्यवस्थापन खरिद	८ पटक	१३ जना कर्चचारी	११३४७५
१७९।२०८१।८।९	सूचना प्रकाशन सम्बन्धी वोलपत्र मूल्याङकन	७ पटक	१० जना कर्मचारी	८७९७५
जम्मा				४५००२५

१७ **फलफुल विरुवा वितरण :**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १० मा स्वीकृत नर्म्सबमोजिम दररेट निर्धारण समितिले तोकेको दररेटको आधारमा निर्माण कार्यको लागत अनुमान तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले फलफुल वितरण कार्यक्रम तर्जुमा गरी ३ वटा फर्म सँग प्रस्ताव माग गरी सबैभन्दा कम मुल्य पेश गर्ने बाग्मती एग्रो फर्मसँग हलुवावेद ६५० वटा रु. ३०० का दरले, ओखर ४०० वटा ३५० का दरले, ड्रागन फ्रुट १७८ वटा १५० का दरले र नस्पाती ३५० वटा ७० का दरले खरीद गरी कृषकलाई पचास प्रतिशत लागत साझेदारीमा वितरण गरेको देखिन्छ । हलुवावेदको जिल्ला दररेट रु. २५० र ओखरको रु. १३२ रहेकोमा सो भन्दा बढी मुल्यमा खरिद गर्दा रु. १५२२०० थप व्ययभार परेको देखिएको यस्तो खर्च अनियमित देखिएको रु.

अनियमित भएको	१,५२,२००

१८ **कृषि अनुदान :**

पालिकाले कृषि सुधार कार्यक्रम अन्तर्गत टनेल प्लास्टिक खरिद र कृषि खेती सुधार रअनुदानका लागि यस बर्ष महेश नारायण कृषि तथा पशुपन्छी फर्मलाई रु १ लाख र राम्चे बुहआयामिक कृषि फर्मलाई १ लाख (५० प्रतिशत साझेदारीमा) उपलब्ध गराएको देखिन्छ । पालिकले कृषि कार्यक्रम सञ्चालन सम्बन्धी कार्यवधि तर्जुमा गरेको देखिएन । प्रदेश तथा स्थानीय तहमा सशर्त वित्तीय हस्तान्तरित कृषि सम्बन्धी कार्य सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि, २०८१ को बुदा नं १८ मा तरकारी उत्पादन कार्यक्रमका लागी अपनाउनुपर्ने न्यूनतम मापदण्डको मुल्यांकन गरी अनुदान उपलब्ध गराउनुपर्नेमा वडा समितिबाट सिफारिस भई आएका लाभग्राहीलाई मापदण्डको मुल्यांकन वेगर छनौट गरी अनुदान उपलब्ध गराएको रु. २००००० नियमित नदेखिएको रु.

अनियमित भएको	२,००,०००

१९ **फलफुल तथा पुष्प स्रोत केन्द्र सञ्चालन :**

पालिकाले फलफुल तथा पुष्प श्रोत केन्द्रमा फलफुल तथा फुलको वर्ना खरिद, विक्रिवितरण गर्नका लागि यस वर्ष सयपत्री फुल, सुनकागती, फुलका विरुवा लगायतका अन्य सामाग्री खरिद गरी रु. ४३२४४७ र नर्सरीका कामदारको ज्याला वापत रु. ३१२३६ गरी जम्मा रु. ७४४८४३ खर्च गरेकोमा यस बर्ष सयपत्री फुलका ४५०० विरुवा उत्पादन गरी नि:शुल्क वितरण गरेको, १६३० विरुवा विक्रिवितरण गरी रु. ७२६७० आम्दानी गरेको र ५४०० विरुवा मौज्दात रहेको विवरण पेश भएको छ । पालिकाको कृषि विकास कार्यक्रम सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी एकीकृत कार्यविधि, २०८२ को दफा ११ मा विउ विरुवा नगर बाहिरका कृषकलाई सरकारी दररेटमा, नगर भित्रका कृषकलाई सरकारी मुल्यको पचास प्रतिशत दरमा उपलब्ध गराउने उल्लेख भएको देखिन्छ । पालिकाले कार्यविधि बमोजिम विरुवा उत्पादन तथा विक्रिमार्फत आयआर्जन वृद्धि गर्ने तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

२० **समानीकरण अनुदान :**

अन्तर सरकारी वीत्तिय हस्तान्तरण ऐन, २०७४ को दफा ८ अनुसार नेपाल सरकारले स्थानीय तहको खर्चको आवश्यकता र राजस्वको क्षमताको आधारमा स्थानीय तहलाई वित्तीय समानीकरण अनुदान उपलब्ध गराउने व्यवस्था छ । पालिकाले समानीकरण अनुदानको रकम जुन प्रयोजनको लागि प्राप्त भएको हो सोही प्रयोजनको लागि प्रयोग गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । साथै अर्थ मन्त्रालयको च.नं. १२१ मिति २०७८।३।२७ को परिपत्र अनुसार वित्तीय समानीकरण अनुदानको रकमबाट करार सेवामा मासिक पारिश्रमिक भुक्तानी जस्तो खर्च गर्न नमिल्ने व्यवस्था छ । पालिकाको स्वीकृत दरवन्दी भन्दा बाहिरका पालिकाले आन्तरिक श्रोतबाट तलब भत्ता व्यहोर्ने गरी नियुक्त शिक्षकहरुलाई वित्तीय समानीकरण अनुदानबाट यस वर्ष रु.६७,१३,९४७।- तलब भत्ता भुक्तानीको लागि विभिन्न १५ विद्यालयलाई निकासा दिएको देखिन्छ। पालिकाले समानीकरण अनुदानबाट खर्च लेख्दा अन्तरसरकारी वित्तीय हस्तान्तरण ऐन तथा अर्थ मन्त्रालयको परिपत्र अनुसार खर्च गर्नुपर्दछ।

२१ **दिवा खाजाः**

शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयबाट स्वीकृत कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिका २०८१।८२ को क्रियाकलाप नं. २.७.११.१ को क्रियाकलाप ७.१ बमोजिम स्थानीय तहले विद्यालय खुलेको आधारमा विद्यालयको विद्यार्थी दैनिक हाजिरी पुस्तिका (परिक्षामा सामेल भएको दिन समेत) को प्रतिलिपि विद्यालयको प्रधानाध्यापक र विव्यस अध्यक्षबाट प्रमाणित गराई संख्या एकिन भए पश्चात मात्र प्रारम्भिक बालविकास कक्षादेखि कक्षा ५ सम्म अध्यनरत बालबालिकाहरुका लागि रु.१५/- का दरले १८० दिनका लागि त्रैमासिक रुपमा निकासा गर्ने र त्रेस्रो त्रैमासिकमा अनुदान निकासा गर्दा पहिलो र दोस्रो त्रैमासिकमा निकासा गरिएको रकम सदुप्रयोग भएको सुनिश्चित गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले संघिय सर्शत कार्यक्रममा व्यवस्था रहेको कार्यक्रम सञ्चालन गरेवापत रु ५९,४५,०२५।- खर्च गरी भुक्तानी दिएको देखिएको छ ।दिवा खाजा खर्च लेख्दा विद्यालयहरुको अनुगमन गरी त्रैमासिक रुपमा विद्यार्थीहरुको उपस्थिति हाजिरी पुस्तिकाको आधारमा निकासा गर्नेतर्फ पालिकाको ध्यान जानुपर्दछ ।

२२ **बुहारी शिक्षा कार्यक्रम :**

बुहारी शिक्षाका कार्यक्रम अन्तर्गत पालिकाले यस बर्ष मच्छिन्द्र बहुमुखी क्याम्पसमा अध्ययनरत २८ जना बुहारी विद्यार्थीलाई ५८०८०० र धुनिवेसी आदर्श क्याम्पसमा अध्ययनरत १५ जना विद्यार्थीलाई १८०००० गरी जम्मा ७६०८०० खर्च गरेको देखिन्छ । यस सम्बन्धमा देखिएका व्यहोरा देहायबमोजिम छन् ।

(क) पालिकाको वुहारी शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि २०७७ मा बुहारी शिक्षा छात्रवृत्तिका लागि कमजोर आर्थिक अवस्था भएका र सम्बन्धित निकायबाट गरिबीको सूचीमा परेको सिफारिस भएकालाई छनौट गर्नुपर्नेमा उल्लेखित व्यवस्थाको अनुरुप छनौट नगरी विद्यालयमा अध्ययनरत सम्पूर्ण बुहारी शिक्षकलाई रु. ७६०८०० छात्रवृत्ती उपलब्ध गराएकोले छनौटको वस्तुपरक मापदण्ड वेगर गरेको यस्तो खर्च उपयुक्त नदेखिएकोले पालिकाले प्रभावकारी छनौटको मापदण्ड अवलम्बन गर्नुपर्दछ ।

(ख) वुहारी शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि २०७७ कोदफा ९ मा छात्रवृत्ती स्वरुप प्राप्त रकमको सही सदुपयोग भयो भएन, कार्यक्रमको आशातित लक्ष्य हासिल भयो वा भएन, न्यसको असर वा प्रभाव कस्तो भयो भनेर बार्षिक रुपमा मुल्याङ्कन गर्नुपर्नेमा मुल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन समेत राखेको देखिएन ।

२३ **प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम :**

स्थानीय तहमा सूचीकृत बेरोजगार व्यक्तिलाई न्यूनतम रोजगारी प्रत्याभूत गराउन एवम् सामुदायिक पूर्वाधारहरुको विकास मार्फत नागरिकको जीवनयापनमा सुधार ल्याउने उद्देश्यले स्थानीयतहभित्र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको छ । प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम संचालन निर्देशिका २०७५ को दफा २(१) बमोजिम पालिकाले बेरोजगारको तथ्याङ्क अद्यावधिक गरेर सुचीमा समावेश भएकाहरुलाई प्राथमिकीकरण गरी प्राथमिकता क्रम अनुसार कामका लागि रोजगार कार्यक्रममा संलग्न गराई रोजगारी दिनुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा कार्यालयले कामका लागी रोजगार कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि निर्देशिकामा उल्लेखित व्यवस्थाहरुको पालना नगरी अत्याधिक संख्यामा योजना छनौट भएको पूर्वाधार एवम् अन्य विकास निर्माणका लागि अधिकाँश योजना छनौट नभई अनुत्पादनमुलक कार्य गराउने गरी योजना छनौट भएका छन् । साथै श्रमिकको संख्या पनि अत्यधिक रहेकोले कार्यक्रमको उद्देश्य अनुरुप लक्ष्य हासिल गर्ने गरी कार्यान्वयन भएको पाइएन ।यस कार्यक्रम अन्तर्गत स्थानीय तहभित्रका देहायबमोजिमका 20 योजनाहरुमा सञ्चालन गरी रु. 45 लाख 77 हजार खर्च भएको पाईयो । उक्त खर्चवाट लक्षित वर्गमा अल्पकालीन रोजगारी सृजना भए तापनि कामको दीगोपना तथा दीर्घकालीन रोजगारी सृर्जना भएको देखिंदैन ।

(क) प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम संचालन निर्देशिका २०७५ को दफा १२ मा स्थानीय तह भित्रका बेरोजगार व्यक्तिहरु तथा रोजगारदाताहरुको तथ्याङ्क संकलन र अद्यावधिक गर्ने र स्थानीय तहको बजेट तथा कार्यक्रमबाट रोजगारमूलक आयोजना तर्जुमा कार्यान्वयन अनुगमन र मुल्याङ्कन गर्ने कार्य स्थानीय तहको हुने उल्लेख छ तर पालिकाले निर्देशिकाले तोकेको व्यवस्थाको पालना गरि अनुगमन मुल्यांकन गरी पृष्ठपोषण प्रदान गरेको पाईएन । सो सम्बन्धमा सुधार हुनुपर्दछ।

(ख) निर्देशिकाको दफा ८६ मा लक्षित वर्गको लागि बिशेष व्यवस्था गरेको दफा ८७ मा सो कार्यक्रम अन्तर्गत श्रमिकलाई काममा खटाउदा दुर्घटना बिमा गरी खटाउनुपर्ने र सो विमामा चालिस प्रतिशत श्रमिकको तर्फबाट व्यहोर्ने उल्लेख छ । दफा ७८ मा सम्बन्धित पालिका तथा नगरकार्यपालिकाले आ-आफ्नो क्षेत्र भित्रका कार्यक्रम सम्बन्धमा लाभग्राहि समेतको संलग्नतामा बर्षको एक पटक सार्बजनिक सुनुवाई कार्यक्रम गर्नुपर्ने उल्लेख छ । तर पालिकाले सोको कार्यान्वयन गरेको छैन । यसमा सुधार हुनुपर्दछ ।

२४ **सामाजिक सुरक्षा :**

सामाजिक सुरक्षा सञ्चचालन कार्यक्रम अन्तर्गत भत्ता वितरण गर्दा सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि २०७७ अनुसार गरिनु पर्दछ । पालिकाले सामाजिक सुरक्षा अन्तर्गत यस वर्ष रु. १५ करोड ११ लाख २५ हजार खर्च गरेकोमा देखिएका व्यहोराहरु निम्नानुसार छन् ।

२४.१ **पारदर्शिताः** सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि २०७७ को दफा ३३ मा स्थानीय तहको लाभग्राहीको नाम दर्ता तथा नवीकरण प्रकृया भत्ताको दर प्राप्त हुने बैंक लाभग्राहीले पुरा गर्नुपर्ने प्रकृया जस्ता भत्ता वितरण सम्बन्धि जानकारी स्थानिय सामाजिक संघसंस्था गैरसरकारी संस्था सामाजिक परिचालनमा संलग्न संस्था समेतको सहयोग लिएर अनिवार्य रुपमा प्रचार प्रसार गर्नुपर्ने छ र त्यस्ता विषय सम्बन्धि सूचना स्थानीय एफ.एम लगायतका सञ्चार माध्यमहरुबाट प्रचार प्रसार गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्ने स्थानिय तहले भुक्तानी गरेको रकम र बुझिलिने व्यक्तिको नामावली स्थानिय तहका कार्यालयका अतिरिक्त सम्बन्धित वडा कार्यालयमा समेत सार्वजनिक गर्नुपर्दछ

२४.२ **भत्ता वितरणको अनुगमनः** सामाजिक सुरक्षाभत्ता वितरण कार्यविधि २०७७ को दफा २७ मा मन्त्रालय तथा विभागले सूचक समेत बनाई भत्ता वितरण सम्बन्धि कार्यको नियमित अनुगमन तथा निरीक्षण गर्नुपर्ने प्रदेश सरकारको सम्बन्धित मन्त्रालयले भत्ता वितरण कार्य प्रक्रियाको निरीक्षण तथा अनुगमन गर्नुपर्ने कार्यपालिकाका प्रमुखले वा स्थानीय तहका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले भत्ता वितरण कार्य प्रक्रियाको निरीक्षण तथा अनुगमन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ ।पालिकाले सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण प्रकृयाको अनुगमन मुल्यांकन गरी पृष्ठपोषण लिएको अभिलेख राखेको देखिएन । तसर्थ कार्यविधिमा भएको व्यवस्थाको पालना हुनुपर्दछ ।

२५ **उपभोक्ता समिति तर्फ :**

यस सम्बन्धमा देखिएका व्यहोरा देहायबमोजिम छन् ।

२५.१ **उपभोक्ता समिति मार्फत कार्य :** सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ४४ मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायवाट निर्माण कार्य गराउँदा वा सो सम्वन्धी सेवा प्राप्त गर्दा रोजगारीको सृजना गर्ने र लाभग्राही समुदायलाई सहभागि हुन सक्ने प्रकृतिका कार्य गराउन वा सेवा लिन सकिने उल्लेख छ । पालिकाले सडक ढलान गर्ने, माटो पुर्ने, ग्रावेल बिछ्याउने, कम्पाउण्ड वाल लगाउने, सामुदायिक भवनहरु बनाउने, मस्जिद मन्दिर निर्माण गर्ने जस्ता कार्य उपभोक्ता समिति मार्फत गराई निर्माण कार्य सम्पन्न गरेको प्राविधिक प्रतिवेदनमा उल्लेख गरेको छ । उपभोक्ता मार्फत सम्पन्न गरिएका आयोजना श्रममुलक, मितव्ययी, गुणस्तरीय र दिगोपना अभिवृद्धि हुने खालको नदेखिएको र योजनाको मुख्य उद्देश्य रोजगारी सृजना गर्ने खालका देखिएन । सार्वजनिक खरिद ऐनमा भएको खरिद सम्वन्धी प्रकृयाको अवलम्वन गर्दै श्रममुलक काम उपभोक्ताबाट र अन्य जटिल तथा निर्माण व्यवसायी प्रयोग गर्नुपर्ने काम प्रतिस्पर्धात्मक विधिबाट सम्पन्न गर्ने तर्फ कार्यालयको ध्यान जान जरुरी देखिएको छ । लेखापरीक्षणको क्रममा तयार गरी उपलब्ध गराएको विबरण अनुसार संघीय र प्रादेशिक हस्तान्तरित कार्यक्रम समेतको उपभोक्ता समितिहरुसंग सम्झौता गरी २३७ योजनाहरुमा यो वर्ष जम्मा रु. ९ करोड ४९ लाख ७ हजार भुक्तानी भएको बिबरण पेश भएको छ । जसमध्ये केही योजनाहरु नमुनाको रुपमा छनौट गरी सो सँग सम्बन्धित फाइल र श्रेस्ता परीक्षण गरी देखिएको व्यहोरा निम्नानुसार रहेका छन् ।

(क) अनुगमन समितिः उपमेयरको संयोजकत्वमा रहेको अनुगमन समितिले कामको विबरण, सम्पन्न भएको कामको अवस्था, देखिएका कमि कमजोरी, र सुधारका विषय उल्लेख गरी प्रतिवेदन गर्नुपर्नेमा अधिकांश योजनाको अनुगमन प्रतिवेदनमा उक्त विषयहरु उल्लेख गरेको देखिएन । सबै योजनाहरुमा उल्लेखित सबै प्रकारको व्यहोरा खुल्नेगरी अनुगमन गरेर अनुगमन प्रतिवेदन प्राप्त भए पश्चात मात्र सम्पन्न कामको भुक्तानी हुने व्यवस्था हुनुपर्ने देखिन्छ ।

(ख) सार्वजनिक परिक्षण : स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ वमोजिम स्थानीय तहले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई पारदर्शी, उत्तरदायी र जवाफदेही वनाउन सार्वजनिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाई गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । कार्यालयले अधिकांश कार्य सडक ढलान गर्ने, माटो पुर्ने, ग्रावेल बिछ्याउने, कम्पाउण्ड वाल लगाउने, सामुदायिक भवनहरु बनाउने, मस्जिद मन्दिर निर्माण गर्ने लगायतका कार्यहरु गरेको छ । यस्ता कार्यको सार्वजनिक सुनवाई र सार्वजनिक परीक्षण गर्ने गरेकोमा यकिन हुन सकिएन । केवल उपभोक्ता समितिहरुको बैठकको माइन्युट रहने गरेको छ । कानुनको पालना गरी उत्तरदायित्व एवं पारदर्शिताको प्रर्बद्धन गर्नुपर्दछ ।

२५.२ **आयोजना हस्तान्तरण :** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ (१२) मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायमार्फत निर्माण भएका आयोजनाहरु सम्पन्न भएपछि सोको रेखदेख, मर्मत संभार गर्ने जिम्मेवारी समेत तोकी आयोजनाको स्वामित्व उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायलाई नै हस्तान्तरण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । प्राप्त विवरण अनुसार उपभोक्ता समितिमार्फत यो बर्ष सडक निर्माण तथा मर्मत, खानेपानी आयोजना, सामुदायिक भवन लगायतका रु. ९ करोड ४९ लाख ७ हजारका २३७ योजना उपभोक्ता समितिमार्फत गराएकोमा योजनाहरु उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण गरेको देखिएन । उपभोक्ता समिति मार्फत सम्पन्न गरेका आयोजनाहरु उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण नहुदा आयोजनाको स्वामित्व र मर्मत संभार गर्ने जिम्मेवारी स्पष्ट नहुनुको साथै नियममा भएको व्यवस्थाको कार्यान्वियन नभएको देखिन्छ । नियममा व्यवस्था भए अनुसार उपभोक्ता समिति मार्फत निर्माण कार्य सम्पन्न गराएको आयोजनाहरु उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण हुनुपर्ने र उपभोक्ता समितलाई हस्तान्तरण हुन नसक्ने आयोजनाहरु उपभोक्ता समिति मार्फत कार्य गराउन मिल्ने नदेखिएकोले उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण हुन नसक्ने आयोजनाहरु उपभोक्ता समिति मार्फत गराउने कार्यमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ ।

२५.३ **उपभोक्ता समितिका वील भरपाईहरुः** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७(५) मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायले हरेक किस्ताको कामको मूल्यांकन, विल, भरपाई र खर्च प्रमाणित गर्ने अन्य कागजात त्यस्तो समिति वा समुदायको बैठकवाट अनुमोदन गराई सम्बन्धित निकायमा पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । उपनियम (७) मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायले आफूले

प्रत्येक किस्तामा गरेको खर्चको विवरण सार्वजनिक गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । त्यस्तै उपनियम ११ मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायको निर्माण कार्य सम्पन्न पश्चात सम्बन्धित सार्वजनिक निकायले खटाएको प्राविधिक कर्मचारीवाट त्यस्तो कामको जाँचपास गराई त्यस्तो निकायवाट प्राप्त रकम र जनसहभागिता व्यहोरिएको श्रम, नगद वा जिन्सी समेत कुल खर्चको बिबरण सार्वजनिक निकायमा पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाबाट उपभोक्ता समिति मार्फत संचालित निर्माण कार्यको प्राविधिक विल र खर्च प्रमाणित गर्ने विल बीच सामञ्जस्यता देखिएन । वास्तविक खरिद परिमाण भन्दा घटी/बढि परिमाण देखिएकोले पालिकाले सो सम्बन्धमा यकिन गर्नुपर्दछ ।उपभोक्ता समितिले खरिद गरेको दरभन्दा बढि दर रहेको मू.अ.कर सहितको जिल्ला दररेटको आधारमा मूल्याङ्कन कायम गरी भुक्तानी गर्दा उपभोक्ता समितिलाई निर्माण सामाग्री खरिदमा दिएको मूल्य अभिवृद्धि कर वापतको रकम समेत बढि दरमा मूल्याङ्कन हुँदा उपभोक्ता समितिलाई बीजक मूल्य भन्दा बढी भुक्तानी हुन सक्ने अवस्था छ ।कार्यालयले बिल अनुसारको मूल्यांकन गरी न्यून बिजकीकरणलाई नियन्त्रण गर्न जरुरी देखिन्छ ।

२६ **उपभोक्ताबाट सरकारी निकायका संरचना निर्माण :**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ बमोजिम उपभोक्ता समितिबाट निर्माण कार्य गराउँदा सोही स्थानमा वसोवास गर्ने वासिन्दा र त्यस्तो सेवा उपयोग गर्ने समुदाय मात्र रहेको उपभोक्ता समिति वा लाभग्राहीबाट गराउन सकिने र उक्त कार्यसम्पन्न पश्चात सोही समूहलाई जिम्मेवारी हुने गरी हस्तान्तरण गर्नुपर्ने उल्लेख छ । नियम ९७ अनुसार जनसहभागितामूलक एवम श्रममूलक काम उपभोक्ता समिति मार्फत गर्न सकिने उल्लेख छ । पालिकाले यस बर्ष देहायबमोजिमका सरकारी निकायका संरचना निर्माण गर्न उपभोक्ता समितिमार्फत सम्झौता गराई कार्यसम्पन्न गर्नु सार्वजनिक खरिद नियमावलीको प्रावधानको पालना नगरेको उचित नदेखिएको यस्तो खर्च नियसंगत नदेखिएको रु.

भौ.नं.	योजना	सम्झौता रु.	कार्यसम्पन्न	भुक्तानी रु.
२९५।२०८२।३।१३	छत्रे देउराली स्वास्थ्य चौकी परिसर मर्मत सुधार	२३८५९६	२३६७५८	२१३०८२
३०९।२०८२।३।१९	वडा कार्यालय भवनको कम्पाउण्ड निर्माण	३१३५८९	३१५३५३	२९१०००
३४५।२०८२।३।२३	आधारभुत स्वास्थ्य केन्द्र ब्लक हाल्ने र रङ्गोगन	४३३०३७	४३७०५५	३८९४१६
४१९।२०८२।३।२५	वडा नं. २ परिसर सुधार	९३३४१६	९१९४२४	८३९५६५
	जम्मा			१७३३०६३

अनियमित भएको	१७,३३,०६३

२७ **सामुदायिक भवन निर्माण :**

सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम ९७ को उपनियम ३ मा सार्वजनिक निकाय र लाभग्राही समुहले निर्माण स्थलको भ्रमण गरी खरिद सम्झौता गर्नुपर्ने उल्लेख छ ।त्यस्तै स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को दफा २७ मा कसैले पनि गाउँपालिका वा नगरपालिकाबाट नक्सा पास नगराई भवन निर्माण गर्न नहुने व्यवस्था छ । पालिकाले उपभोक्ता समितिसंग भवन तथा अन्य भौतिक संरचनाहरु निर्माणको लागि सम्झौता गर्दा संरचना निर्माण हुने निर्माण स्थलको जगाको स्वामित्व सरकारी तथा सार्वजनिक भएको सम्बन्धमा यकिन गरेको देखिएन । देहायबमोजिमका भवन निर्माण स्थलको स्वामित्व सम्बन्धमा कागजात माग गर्दा प्रमाण पेश भएन । पालिकाबाट नक्सा पारित नगरी भवन निर्माण हुँदा ऐनमा भएको व्यवस्थाको कार्यान्वियन नहुनुको साथै भवन निर्माण मापदण्ड पुरा गरेर निर्माण भए नभएको सुनिश्चित हुन सकिदैन । नियममा भएको व्यवस्थाको कार्यान्वियन गरी पालिका अन्तर्गत निर्माण हुने भवन निर्माणको नक्सा पारित गरेर भवन निर्माण कार्य हुनुपर्ने तथा पालिकाले संरचना निर्माण गर्ने स्थलको जगा सम्बन्धमा मालपोत तथा नापी कार्यालयसंग समन्वय गरेर मात्र निर्माण कार्यको सम्झौता गर्नुपर्दछ ।

क्र.सं.	आयोजनाको नाम	बिनियोजित रु.	सम्झौता रु.	भुक्तानी रु.
१	दमाहाढुङ्गा गाउँघर क्लिनिक तथा सामुदायिक भवन निर्माण वडा नं.-३	७०००००	७३०७४७	६७९०००
२	ज्यामिरे सामुदायिक भवन वडा नं ०१	५०००००	५१८४९७	४८५०००
३	लिखु कृषि भवन निर्माण वडा नं ०७	१००००००	१०७८५२८	९७००००
४	ॐ शान्ति भवन	२४००००	२४००००	२३६६१७
५	तल्लो लप्से गुठी भवन निर्माण	१५००००	१६१९३०	१४६५००
	जम्मा	२५९००००	२७२९७०३	२५१७११७

२८ **निर्माण व्यवसायी मार्फत कार्य गराएको :**

सार्वजनिक खरिद नियमावली,२०६४ को नियम ९७ को उपनियम १० मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायले पाएको काम आफैले सम्पन्न गर्नुपर्ने र कुनै निर्माण व्यवसायी वा सव कन्ट्क्टरबाट काम गराउन सकिने छैन भन्ने उल्लेख छ । सोहि नियमावलीको उपनियम १३ मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायले प्राप्त गरेको कुनै काममा निर्माण व्यवसायीलाई संलग्न गराइएको पाइएमा सार्वजनिक निकायले उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायसँग भएको सम्झौता रद्द गरी त्यस्तो उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायलाई भविष्यमा त्यस्तो किसिमको कुनै काम गर्न नदिने अभिलेख राख्नु पर्ने व्यवस्था छ ।कार्यालयले उपभोक्ता समिति मार्फत कार्य गराउने गरी सम्झौता गरेका निम्न योजनाहरु उपभोक्ता समिति आफैले काम नगरी निर्माण व्यवसायीसंग मार्फत काम गराई कार्यालयबाट भुक्तानी हुने रकम बरावर निर्माण व्यवसायीहरुको जे.सि.वि विल राखी भुक्तानी लिने गरेको देखियो । नमुना छनौटको आधारमा परीक्षण गर्दा उपभोक्ता समितिले कार्यालयवाट तयार गरेको कार्यसम्पन्न प्रतिवेदनको आधारमा भुक्तानी हुने रकम बरावर निर्माण व्यवसायीको विजक राखी भुक्तानी लिने गरेवाट उपभोक्ता समितिले केवल प्रक्रिया पुर्‍याउने प्रयोजनको लागि सम्झौता गरी खर्च लेखेको नियमित नदेखिएको रु.

भौ.नं.	योजना	सम्झौता रु.	कार्यसम्पन्न रु.	उ.स. लाई भुक्तानी रु.	निर्माण व्यवसयी	बिल रकम रु
२८३। २०८२। ३।६	तल्लो लप्से खेल मैदान निर्माण	३६४७५३	३६५३०४	२९०८९५	नूकासे धुनिबेसी कन्स्ट्रक्सन एण्ड सप्लायर्स प्रा.लि.	३६५२००
३१८। २०८२। ३।२०	पुरानडाँडा साङ्ले खोल्सा खेल मैदान	६०७५०६	५२६३८१	४०३८७५	अकुलिया कन्स्ट्रक्सन एण्ड ट्रेडर्स प्रा.लि.	५१३४०४
३५२। २०८२। ३।२३	नारायणथान फुस्रोमाटो फेदी सडक	१२२१२६७	८८४४०५	७०३४०७	सुब्बा देउराली कन्सट्रक्सन एण्ड सप्लायर्स कम्पनी प्रा.लि.	८६७३८८
४२१। २०८२। ३।२५	रमाइलोचौर खरानी डाँडा साँधीखोला अधुरो ट्र्यान निर्माण	३६३५८१	३६४४५२	२९१०००	सुब्बा देउराली कन्सट्रक्सन एण्ड सप्लायर्स कम्पनी प्रा.लि.	३६६१२०
	जम्मा	२५५७१०७	२१४०५४२	१६८९१७७		२११२११२

अनियमित भएको	१६,८९,१७७

२९ **बढी मू.अ.कर भुक्तानी :**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १० मा स्वीकृत नर्म्सबमोजिम दररेट निर्धारण समितिले तोकेको दररेटको आधारमा निर्माण कार्यको लागत अनुमान तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । । पालिकाले विभिन्न उपभोक्ता समितिहरु मार्फत गराउने निर्माण कार्यको लागि लागत अनुमान तयार गर्दा जिल्ला दर रेटमा १३ प्रतिशतले हुने मूल्य अभिवृद्धि कर वापतको रकम समावेश गरी दर विश्लेषण गरी लागत अनुमान तयार गरेकोमा दर विश्लेषणमा समावेश भएको त्यस्ता निर्माण सामग्रीको दरभन्दा उपभोक्ता समितिहरुले खरिद गरेको दर घटी रहेको पाइयो । निर्माण कार्यको रनिङ्ग बिल भुक्तानीका लागि उपभोक्ता समितिहरुबाट पेश भएको बिल, बिजक अनुसार त्यसरी निर्माण सामग्रीको दरमा भिन्नता भएको कारण लागत अनुमानमा समावेश भएको त्यस्ता निर्माण सामग्रीको मू.अ.कर भन्दा उपभोक्ताले यथार्थ रुपमा आपूर्तिकर्तालाई तिरेको मू.अ.कर घटी रहेको देखिन्छ । धादिङ जिल्लाको स्वीकृत जिल्ला अनुसार निर्माण सामाग्रीमा मु.क.कर समावेश गरी लागत अनुमान तयारी तथा सम्झौता एवं सोही दरबाट भुक्तानी गरेकोमा सोभन्दा घटी दरको बिल बीजक पेश भएको देखिएकोले निम्न योजनाका उपभोक्ता समितिलाई देहाय अनुसार बढी भुक्तानी देखिएको छ । अतः निम्न निर्माण सामग्रीमा देहायअनुसार बढी भुक्तानी भएको मू.अ.कर रकम असूल हुनुपर्ने रु.

भौ.नं.	योजना	आइटम	कार्यसम्पन्न अनुसार भुक्तानी रु.	बिल अनुसार भुक्तानी रु.	भुक्तानी भएको मु.अ.कर रु.	भुक्तानी हुनुपर्ने मु.अ.कर रु.	बढी भुक्तानी रु.
३०३। २०८२।३। १७	खत्रीथोक कोलडाडा पाटी तथा ट्रस निर्माण	ईटा	८८४५२	४५०००	११४९९	५८५०	५६४९
३४१। २०८२।३। २३	गल्ली खत्रिटोल गोरेटोबाटो स्तरोन्नती योजना ईटा	ईटा	७८७०८	६००००	१०२३२	७८००	२४३२
३६२। २०८२।३। २३	कार्की खोल्सो अमले बस्ती संरक्षण योजना	ताजाली	६०५६४०	२२८९३३	७८७३३	२९७६१	४८९७२
४१०। २०८२।३। २५	बिन्दबासिनी मन्दिर मर्मत	ईटा	७७८१८	४८०००	१०११६	६२४०	३८७६
४१४। २०८२।३। २५	धार्के बजार गणेशखोला पुल देखि फुयाल गाउँ जाने बाटो	तार	१४८०५०	८७६१०	१९२४७	११३८९	७८५७
१२५। २०८१। ११।१९	घटैडाँडा लामा टोल रातेमाटेडाँडा सडक	तारजाली	१२०१२०	८७२३५	१५६१६	११३४१	४२७५
	जम्मा						७३०६१

असुल गर्नुपर्ने	७३,०६१

३० **बढी दर :**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-६** को निर्णयले रू **१५,५५७** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

३१ **उपभोक्ता समितिले गुणस्तर परिक्षण नगराएको :**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११५ अनुसार सार्वजनिक निकायले खरिद सम्झौता कार्यान्वयन गर्दा गुणस्तर पक्षको निरिक्षण र परिक्षण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । उपभोक्ता समिति मार्फत निर्माण गराएका योजनाहरुको दिगोपनाको लागि गुणस्तर परिक्षणको व्यवस्था हुनु पर्दछ ।पालिकाले यस बर्ष उपभोक्ता समितिमार्फत २३७ योजनाहरुमा यो वर्ष जम्मा रु. ९ करोड ४९ लाख ७ हजार भुक्तानी गरेकोमा निर्माण कार्यको गुणस्तर सुनिश्चितता गर्न विभिन्न निर्माण सामग्री, निर्माण कार्यको प्रयोगशाला परिक्षण गर्ने, गराउने गरेको पाइएन । यसले गर्दा निर्माण कार्यमा गुणस्तरयुक्त काम भएको आश्वस्त हुन सक्ने अवस्था देखिदैन । नियमावली तथा सम्झौतामा उल्लेख भए अनुसार निर्माण कार्यको गुणस्तर सुनिश्चित गर्न गुणस्तर परिक्षण हुनु पर्दछ ।

३२ **खर्चमा मितव्ययिता :**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ७१ बमोजिम व्ययको बजेट अनुमान आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही औचित्यताको आधारमा मितव्ययी तवरले गर्नुपर्नेमा पालिकाले निम्नानुसार खर्च लेखेकोमा देखिएका व्यहोरा देहायानुसार छन् ।

३२.१ **अनुगमन तथा भ्रमण खर्च :** भ्रमण खर्च नियमावली २०६४ मा कार्यालयबाट भ्रमण आदेश लिई भ्रमण गर्ने कर्मचारीका सम्वन्धमा म. ले. प. फाराम ९०७ बमोजिम भ्रमण गरेका सबै कर्मचारीका लागि म. ले. प. फाराम ९०८ बमोजिम भ्रमण अभिलेख राख्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यो वर्ष भ्रमण तथा अनुगमन मुल्याङ्कन कार्यमा रु. ३४ लाख ९४ हजार खर्च गरेको देखिन्छ । भ्रमण प्रतिबेदन संलग्न गरेपनि भ्रमणबाट निर्धारित उद्धेश्य प्राप्त भए नभएको साथै खर्च प्रभावकारी भए नभएको यकिन गर्न सकिएन । अधिकांश भ्रमणको उद्धेश्य र स्पष्ट प्रयोजन कार्यालयकै कामका लागि भएको हो भनी सुनिश्चित हुने विश्वसनीय आधार समेत देखिएन । तसर्थ तोकिएको कानुनी व्यवस्थाको पालना गर्दै भ्रमण खर्चलाई उद्धेश्यमुलक बनाउनु पर्दछ ।

३२.२ **इन्धन खर्चः** कार्यालयले सवारी साधन सुविधा पाउने पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरुलाई इन्धन उपलव्ध गराउँदा तह अनुसार मासिक रुपमा पाउने डिजेल/पेट्रोल (लिटर) र त्रैमासिक रुपमा पाउने मोविल तथा ब्रेक आयल (लिटर) को कोटा निर्धारण गरी भुक्तानी गर्नुपर्ने र कार्यालयले सोको लगत अद्यावधिक गराई राख्नुपर्दछ । पालिकामा चार पाङ्ग्रे सवारी साधन ४ वटा, मोटरसाइकल २८ वटा, मिनिबस १ वटा, व्याकलोडर २ वटा, दमकल १ वटा र एमबुलेन्स ४ वटा रहेकामा यो बर्ष इन्धन वापत व्याक हो लोडर इन्धन शिर्षकबाट रु. ३२ लाख ४७ हजार, इन्धन कार्यालयको प्रयोजन शिर्षकबाट रु. २५ लाख, इन्धन पदाधिकारी शिर्षकबाट रु. १७ लाख, एम्बुलेन्स इन्धन शिर्षकबाट रु.३२ लाख १६ हजार गरी जम्मा रु.१ करोड ६ लाख ६३ हजार भुक्तानी गरेको छ । पालिकामा रहेका ब्याकलोडर, दमकल तर्फ प्राप्त आम्दानिको विवरण माग गरेकोमा पालिकाले उपलब्ध गराएको छैन भने उक्त सामाग्री विपतको समयमा बाटो मर्मत तर्फ प्रयोग हुने गरेको पालिकाले जानकारी गराएको छ । पालिकाले सवारी साधन मर्मत ईन्धन खपतको व्यहोरा खुल्नेगरी म.ले.प. फाराम ९०५ बमोजिम सवारी साधन सञ्चालन लगबुक राख्नु पर्नेमा समय क्रम अनुसारको अभिलेख दुरुस्त हुनेगरी राखेको पाइएन । कार्यालयले सवारी साधनको प्रकृति अनुसार इन्धन न्यूनतम कोटा निर्धारण गरी खर्च मितव्ययि गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ। साथै महालेखा नियन्त्रक कार्यालयबाट इन्धन खर्च सार्वजनिक सम्पत्ति व्यवस्थापन प्रणाली (PAMS) मा प्रविष्टी गर्नुपर्ने भनी निर्देशन गरेकोमा कार्यालयले प्रविष्टी गरेको पाईएन । प्रचलित कानूनी व्यवस्थाको पालना गरी PAMS मार्फत मात्र ईन्धन खर्चलाई मापदण्डमा आधारित र व्यवस्थित गर्नुपर्दछ।

३२.३ **सवारी मर्मत खर्च :** बाग्मती प्रदेशको प्रदेश आर्थिक कार्यविधि ऐन २०७४ को दफा ४५ अनुसार सार्वजनिक जवाफदेहीको पद धारण गरेको व्यक्तिले सम्पादन गरेको काम र सोसँग सम्बन्धित कारोबारको जिम्मेवारी र जवाफदेहिता बहन गर्नुपर्ने उल्लेख छ । पालिकामा चार पाङ्ग्रे सवारी साधन ४ वटा, मोटरसाइकल २८ वटा, मिनिबस १ वटा, व्याकलोडर २ वटा, दमकल १ वटा र एमबुलेन्स ४ वटा रहेकामा यो बर्ष एम्बुलेन्स मर्मत खर्च शीर्षकमा रु. १२ लाख ७ हजार, ब्याक हो लोडर मर्मत शीर्षकमा रु. १४ लाख ४६ हजार, सवारी साधन मर्मत शीर्षकमा रु. २४ लाख ९९ हजार गरी जम्मा रु. ५१ लाख ५२ हजार खर्च गरेको देखिन्छ पालिकाले सावारी साधन तथा मेशिनरी मर्मत गर्दा म. ले. प. फाराम ९०६ बमोजिमको मर्मत अभिलेख राख्नुपर्ने व्यवस्था छ । सवै किसिमको मर्मतको अवस्था देखिनेगरी मर्मत अभिलेख राखेको छैन । पालिकाले मर्मत खर्च लेख्दा प्रतिस्पर्धात्मक विधिबाट आवश्यक योजना तयार गरी सुचीकृत र प्रतिस्पर्धी सेवा प्रदायकबाट प्रस्ताव माग गरी मितव्ययिता अपनाउनु पर्दछ।

३३ **अमानतबाट राजस्व संकलन :**

पालिकाले यस बर्ष ईटाको विक्री तथा निकासी कर अमानतबाट संकलन गरी रु. १३६३३९९ संकलन गरी दाखिला गरेको विवरण पेश गरेको छ । पालिकाले पेश गरेको विवरण अनुसार रसिद नियन्त्रण खातामा आ.व. २०८१।८२ मा र.नं. १७६५१ देखि २०००० सम्मका रसिद प्रयोग भएको देखिन्छ । पालिकाले गत विगतमा छपाई गरेका रसिद प्रयोग गरी कर संकलन गरेकोमा कति रसिद छपाई गरेको सोको प्रमाणित अभिलेख पेश नगरेकोले यस सम्बन्धमा यकिन हुन सकिएन ।

३४ **राजस्व व्यवस्थापन :**

यसमा निम्न व्यहोरा देखिएका छन् ।

३४.१ **कर तथा शुल्क असुली :** स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को दफा ५५, ५७, ५८ र ५९ मा एकीकृत सम्पत्ति कर, घरजग्गा कर, घरजग्गा वहाल कर, व्यवसाय कर र वहाल विरौटी शुल्क उठाउने व्यवस्था रहेको छ । ती आय शीर्षकमा आय अनुमान र असुली स्थिति निम्नानुसार रहेको देखिन्छ ।

क.सं.	प्रासिकोश्रोत	वार्षिकअनुमानित आय	आम्दानी
१	११३१३ -सम्पती कर	४५०००००	६८७२७७०
२	११३१४ -भुमिकर/ मालपोत	२००००००	२५६७८
३	११३१७ -वहाल कर	३५०००००	३२२५९१८
४	११३१८ -वहाल विटौरी कर	५०००००	०
५	११६११ -व्यवसायले भुक्तानी गर्ने	०	२०००
६	११६३१ -कृषितथा पशुजन्य वस्तुको व्यावसायिक कारोवारमा लाग्ने कर	०	३०००
७	११६९१ -अन्य कर	०	३०००
८	१४१५१ -सरकारी सम्पत्तीको वहालबाट प्राप्त आय	०	१२०००
९	१४१९२ -पदयात्रा शुल्क	०	०
१०	१४२१३ -अन्य बिक्रीबाट प्राप्त रकम	२००००००	४१८६८७
११	१४२१९ -अन्य सेवा शुल्क तथा बिक्री	५५०००००	७४८६२७०
१२	१४२२१ -न्यायिक दस्तूर	२५०००	७४०
१३	१४२२३ -शिक्षा क्षेत्रको आम्दानी	०	६५००
१४	१४२२४ -परीक्षा शुल्क	५००००	७३०००
१५	१४२२९ -अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	१५०००००	२५७१५३५
१६	१४२४२ -नक्सापास दस्तुर	२००००००	९१९८४५
१७	१४२४३ -सिफारिश दस्तुर	५००००००	२३८३८८७
१८	१४२४४ -व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	५०००००	३६६८००
१९	१४२४५ -नाता प्रमाणित दस्तुर	३०००००	८५८००
२०	१४२४९ -अन्य दस्तुर	२०००००	२०५३३७६
२१	१४२५३ -व्यावसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर	०	३९७७५
२२	१४२६५ -अन्य क्षेत्रको आय	०	१९७५३४५
२३	१४३१२ -प्रशासनिक दण्ड, जरिवाना र जफत	१०००००	२०००००
२४	१४५११ -बीमा दावी प्राप्ति	३०००००	२४२४४८
२५	१४५२९ -अन्य राजस्व	१०००००	१६८००
२६	१४६११ -व्यवसाय कर	२०००००००	१८७२४३००
२७	१५१११ -बेरूजू	१०००००	१५५५४५१
	जम्मा	४८१७५०००	४९२६४९२५

पालिका भित्र रहेका करदाताहरुको अभिलेख व्यवस्थित नरहेको एवं बुझाउन ल्याएको अवस्थामा मात्र कर एवं शुल्क बुझ्ने परिपाटी रहेकोले उल्लिखित असुली यथार्थ मान्न सक्ने अवस्था देखिएन । तसर्थ आफ्नो क्षेत्रभित्र करदाताको अभिलेख अद्यावधिक गरी करको दायरामा ल्याउनु पर्दछ ।साथै पालिकाको असुल गर्नु पर्ने राजस्व बक्यौताको अभिलेख लगत अद्यावधिक राखेको पाइएन ।

३४.२ **राजस्व अभिलेखः** नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानमा स्वीकृत लेखाढाँचामा वित्तिय विवरण सम्वन्धी आवश्यक आर्थिक विवरण तयार गरी लेखापरीक्षणको क्रममा पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले करदाता वा सेवाग्राहीबाट प्राप्त हुने राजस्वको सम्वन्धित आय शिर्षक जनाई कम्प्युटरमा अभिलेख राखेतापनि राजश्व जम्माको बैंक दाखिला भौचरको आधारमा म.ले.प फारम नं. २१२ राजस्व आम्दानीको दैनिक गोश्वरा खाता र म.ले.प फा नं २१३ को राजश्व अम्दानि, बैक नगदी किताव तोकिए बमोजिमको ढाँचामा तयार गरी लेखाङ्कन गर्नुपर्नेमा सो कार्य गरेको पाइएन । नियमानुसार खाता तयार गरी राजस्व श्रेस्ता तयार गर्नुपर्दछ ।

३४.३ **व्यवसाय कर :** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ५८ मा पालिकाले आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्र रहेका विभिन्न व्यवसाय गर्ने व्यक्तिबाट व्यवसाय कर उठाउनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले यस बर्ष व्यवसाय कर रु. २ करोड अनुमान गरेकोमा रु. १८ लाख ७२ हजार संकलन गरेको देखिन्छ । पालिकाले गत विगतवर्षहरु तथा यो आर्थिक बर्षमा व्यवसाय कर तिर्नुपर्ने वक्यौता रकमका सम्वन्धमा यकिन गरेको देखिएन । पालिकाको क्षेत्रभित्र रहेका व्यवसायीहरु कर तिर्न आएका वखत मात्र सुचिकृत गर्ने गरेकोले वास्तविक व्यवसायी यकिन गरी अभिलेख अध्यावधिक नभएकाले पालिकाले अनुमान गरेको र संकलन गरेको व्यवसाय कर यथार्थ मान्न सक्ने अवस्था देखिएन । पालिकाले व्यवसायकर वक्यौताको यकिन गर्ने अभिलेख लाई व्यवस्थित गरी सम्पुर्ण वक्यौता रकम प्रचलित कानून वमोजिम जरिवाना समेत लिई असुल गर्नुपर्दछ ।

(क) मनोरञ्जन कर : स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को दफा ६४ बमोजिम सिनेमा, भिडियो हल, सांस्कृतिक प्रदर्शन हल, संगित, थियटर, मनोरञ्जन प्रदर्शन स्थल ,ऐतिहासिक स्थलको प्रवेश शूल्कमा कर लिनुपर्ने व्यवस्था छ । आर्थिक वर्ष २०८१।०८२ मा पालिकाले यस शीर्षकमा कर संकलन गरेको पाइएन । पालिकाको आफ्नो क्षेत्र भित्रवाट उठ्नु पर्ने मनोरञ्जन कर एकिन गरी असुल गर्नुपर्दछ ।

(ख) घर जग्गा बहाल कर : स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ५७ अनुसार पालिका क्षेत्रभित्र कुनै पनि व्यक्ति वा संस्था वा निकायले घर, पसल, ग्यारेज, गोदाम, टहरा, जग्गा वा पोखरी पुरै वा आंशिक रुपमा बहालमा दिएमा बहालमा लागेको रकममा घर जग्गा बहाल कर लगाइने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले यो वर्ष वहाल कर रु. ३५ लाख अनुमान गरेकोमा रु. ३२ लाख २६ हजार संकलन गरेको देखिन्छ । पालिकाले वहाल कर तिर्ने करदाताको अभिलेख तयार गरी सवै करदाताले वहाल कर तिरे नतिरेको यकिन गरेको छैन । वहाल कर तिर्न आएका वखत मात्र कर असुली गर्ने परिपाटि भएकाले पालिकाले बहाल कर सम्बन्धमा घर सर्वेक्षण गरी तथ्याङ्क अद्यावधिक गरी करको दायरामा ल्याई आन्तरिक आय वृद्धि गर्ने गराउने तर्फ ध्यान दिनु पर्दछ ।

३४.४ **आन्तरिक आयः** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा वजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय समेतको व्यवस्थापन गर्न सक्ने व्यवस्था छ । पालिकाले आर्थिक वर्ष २०८१।०८२ मा संघ र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त रकमको तुलनामा आन्तरिक आयको स्थिति देहाय बमोजिम छ ।

संघ र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त रकम	आन्तरिक आय रु	आन्तरिक आय प्रतिशत
४०१६०८८४६	४९२६४९२५	१२.२६

उपरोक्त विवरण अनुसार स्थानीय तहमा प्राप्त केन्द्रीय अनुदानबाट भएको खर्चको तुलनामा आन्तरिक आयको हिस्सा १२.२६ प्रतिशत मात्र रहेको छ । त्यसैले पालिकाको आन्तरिक आय संकलनको दायरालाई फराकिलो पार्दै आन्तरिक आय बृद्धि गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।

३५ **आन्तरिक लेखापरीक्षण :**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७७ (२) मा स्थानीय तहले आर्थिक कारोबारको नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारीताको आधारमा प्रत्येक चौमासिक समाप्त भएको एक महिना भित्र आन्तरिक लेखापरीक्षण गराउनु पर्ने उल्लेख छ । साथै

दफा ३ मा आन्तरिक लेखापरीकले औल्याएका कैफियत सम्बन्धि अधिकारीले अन्तिम लेखापरीक्षण हुनुभन्दा अगावै समपरीक्षण गराउनुपर्नेछ भनी उल्लेख छ । साथै आन्तरिक लेखापरीक्षण (कार्यविधि,) निर्देशिका, २०६८ को दफा १(६) को उपदफा (ख) मा प्रत्येक चौमासिक अवधि व्यतीत भएको एक महिनाभित्र अनिवार्यरुपमा आन्तरिक लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्नुपर्ने र सोही दफाको उपदफा (ग) मा आन्तरिक लेखापरीक्षण सम्पन्न भएको १५ दिनभित्र प्रतिवेदन तयार गरी सम्बन्धित कार्यालयलाई उपलव्ध गराउनु पर्ने उल्लेख छ । कार्यालयले चौमासिक लेखापरीक्षण गरी सोको चौमासिक रुपमा प्रतिवेदन जारी गर्ने तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ । पालिकाको आन्तरिक लेखापरीक्षकबाट पेश भएको बार्षिक प्रतिवेदनमा औल्याईएका व्यहोराहरु देहायबमोजिम रहेका छन् ।

३५.१ **इस्टिमेट विल पेशः** ६९६।२०८२।३।२० आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९(१०) बमोजिम सरकारी रकमको खर्च लेख्नु अघि त्यस्तो रकम खर्च गर्न वा भुक्तानी दिन आवश्यक बिल, भर्पाई र कागजात संलग्न भए वा नभएको तथा संलग्न कागजात अनुसार भुक्तानी दिन रीत पुगे वा नपुगेको जाँच गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।मच्छिन्द्र मा.वि झ्यालढोका मर्मत, बस मर्मत, खाना खाजा वापत तथा मसलन्द खरिद वापतको रकम भुक्तानी भएकोमा दोसल्ला खरिदको बिल पेश नगरी इस्टिमेट पेश गरी सोही अनुरुप रकम भुक्तानी भएकोले सो को बील पेश गर्नुपर्ने अन्यथा असुल गर्नुपर्ने रु. ५४००

प्रमाण पेश नगरेको	५,४००

३५.२ **बढी भुक्तानीः** कार्य संचालन निर्देशिका २०८१ को अनुसुची ११ बमोजिम सिप विकास तालिमका लागि प्रशिक्षक भत्ता वापत प्रति सेसन कक्षा संचालन वापत ७०० र कार्यपत्र वापत १००० को दरले दिनुपर्ने साथै आन्तरिक स्रोत व्यक्ति भएमा कार्यपत्र बापत मात्र पाउने व्यवस्था रहेको छ। सोहि अनुसूचीमा सहभागीलाई मसलन्द खर्च गर्दा प्रति सहभागी रु. १०० खर्च गर्न सकिने उल्लेख रहेको छ। पालिकाले देहायको तालिममा तोकिएको भन्दा बढी दरमा भुक्तानी दिएकोले सम्बन्धितबाट असुल गर्नुपर्ने रु.

भौचर मिति	कार्यक्रमको नाम	कार्यक्रम संचालन गर्ने	सेसन	भुक्तानी हुनुपर्ने रु.	भुक्तानी हुनुपर्ने रु.	बढी भुक्तानी रु.
३४७।२०८१।११।२	सिप विकास तालिम	सम्बृद्दि सेवा केन्द्र	१५			१०२००
			मसलन्द १५ जना	१५००	३७५०	२२५०
जम्मा						१२४५०

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्योट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-६** को निर्णयले रू **४२५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्योट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-६** को निर्णयले रू **५९५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	१२,४५०

३५.३ **अपाङ्गता सम्बन्धी कार्यक्रमः** प्रदेश सार्वजनिक खर्च मापदण्ड २०७८ को अनुसुची १ मा तालिम गोष्ठी सेमिनार कार्यशाला संचालन सम्बन्धी खर्चको मापदण्ड अनुसार कार्यक्रम संयोजक भत्ता प्रतिदिन ४०० का दरले तथा प्रशिक्षकका लागि प्रति सेसन कार्यपत्र वापत ३५० कक्षा संचालन वापत ७०० गरी १०५० का दरले भुक्तानी हुनुपर्ने उल्लेख छ । पालिकाले अपाङ्गता पुनर्स्थापना समाज सँग सम्झौता गरी कार्यक्रम संचालन गरेकोमा बिल भरपाई परिक्षण गर्दा संयोजक बापत प्रति दिन रु. ४०० दिनुपर्नेमा प्रतिदिन रु. १००० का दरले ४ दिनको रु.४००० दिएकोले बढी भुक्तानी रु.२०४० र प्रशिक्षक श्री उर्मिला शाक्यलाई प्रति सेसन रु. १०५० दिनुपर्नेमा रु. १५०० का दरले भुक्तानी दिएकोले बढि भुक्तानी भएको रु.१०८८० गरी जम्मा रु.१२९२० असुल गर्नुपर्ने रु.

असुल गर्नुपर्ने	१२,९२०

३५.४ **कर समायोजन :** मुल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ को दफा १४ बमोजिम मुल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएका फर्मसँग तोकिएको ढाँचाको कर बिजक लिई खरिद गर्नुपर्ने व्यवस्था छ ।त्यस्तै आन्तरिक राजस्व विभागको मिति २०६५/७/१० को परिपत्र अनुसार मुल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता भएको करदाताले हरेक वर्ष बिजकको क्रम संख्या १ बाट सुरु हुनुपर्ने र कर बिजकमा हातले नम्बर राख्न नहुने र केरमेट गर्न नहुने उल्लेख छ । पालिकाले देहायका फर्मलाई भुक्तानी दिँदा कर बिजकमा केरमेट गरेको पाइएकोले कर समायोजन पेश गर्नुपर्ने रु.

भौचर मिति	फर्मको नाम	भुक्तानी पाउने	भुक्तानी रकम	भ्याट रकम	कैफियत
२४।२०८१।६।२२	टाईमली कन्स्ट्रक्सन प्रा.ली	टाईमली कन्स्ट्रक्सन प्रा.ली	९२५५९४।५९	१०८४४०	बिल केरमेट
३४७।२०८२।३।२३	मजुवा सडक निर्माण	धुनिवेशी कन्स्ट्रक्सन एण्ड सप्लार्यस प्रा.लि.		४६४०६	बिजक नं हातले लेखेको
जम्मा				१५४८४६	

प्रमाण पेश नगरेको	१,५४,८४६

३५.५ **पदपूर्ति समिति बैठकः** ५३५।२०८२।२।२ आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९(१०) बमोजिम सरकारी रकमको खर्च लेख्नु अघि त्यस्तो रकम खर्च गर्न वा भुक्तानी दिन आवश्यक बिल, भर्पाई र कागजात संलग्न भए वा नभएको तथा संलग्न कागजात अनुसार भुक्तानी दिन रीत पुगे वा नपुगेको जाँच गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले पदपूर्ति समितिको ७ वटा बैठक माइन्युट पेश भएकोमा तपशिल बमोजिमका कर्मचारीहरुले पेश भएको माइन्युट संख्या भन्दा बढि बैठकको बैठक भत्ता भुक्तानी भएकोले बढि भुक्तानी भएको रकम असुल गर्नुपर्ने रु.

क्र.स	नाम	भुक्तानी भएको	भुक्तानी हुनुपर्ने	बढी भुक्तानी
१	श्री सुमन भण्डारी	१२७५	०	१२७५
२	श्री पारसमणि भट्ट	५१००	३८२५	१२७५
जम्मा				२५५०

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्योट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-६** को निर्णयले रू **१,२७५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्योट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-६** को निर्णयले रू **१,२७५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्योट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-६** को निर्णयले रू **१,२७५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्योट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-६** को निर्णयले रू **१,२७५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	२,५५०

३५.६ **प्रमाण पेश गर्नुपर्ने :** सार्वजनिकखरिद नियमालली,२०६४कोनियम ९७ (११) र९७ (६) मा उपभोक्ता समितिले निर्माण कार्य सम्पन्न भएपछि सम्बन्धित प्राविधिकबाट सम्बन्धित प्राविधिकबाट नापजाँच गराई कामको प्रावधिक मुल्याङ्कन,बिल भरपाई र खर्च प्रमाणित हुने कागजात समितिको बैठकबाट अनुमोदन गराई कार्यालयमा पेश गर्नुपर्ने र कार्यालयबाट सोही आधारमा भुक्तानी दिनुपर्ने व्यवस्था छ ।

विभिन्न निम्नानुसारका उपभोक्ता समितिले सामान खरिद भएको बिल समावेश नभएको तर कार्य सम्पन्न प्रतिवेदनमा काम भएको भनि पेश भएकाले सो सामान खरिद गरेको बिजक पेश गर्नुपर्ने अन्यथा असुल हुनुपर्ने रु.

भौचर नं. र मिति	नाम	विवरण	रकम
६८।२०८१।१०।३	बच्छलादेवी ज्वालामुखी मन्दिर रङरोगन उ.स	Led bulb 50 watt	४९९५
२०५।२०८२।१।३१	आपचौर डुम्रेचौर सुवेदीगाँउ स्तरोन्नती	160mm 2.5 kg pipe	१७२६८
२१५।२०८२।२।१२	भोटडाँडा चिता निर्माण योजना	हिल ट्याङ्कि ५०० लि	६२१५
३६६।२०८२।३।२३	काफलचौर नैलीथोक खानेपानी योजना वडा नं. ९	विभिन्न जि आई सामान	५९०९
६१।२०८२।३।२४	नमोबुद्ध गुम्बा निर्माण तथा संरक्षण योजना वडा नं. ३	16mm hdpe pipe 10 kg	५४०४
	जम्मा		३९७९१

प्रमाण पेश नगरेको	३९,७९१

३५.७ **उपभोक्ता समितिलाई बढी भुक्तानीः** सार्वजनिकखरिद नियमालली,२०६४कोनियम ९७(४) मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायलाई निर्माण कार्यको बिल भुक्तानी गर्दा लागत अनुमानमा रहेको मुल्य अभिवृद्धि कर, ओभरहेड कन्टिन्जेन्सी रकम र जनसहभागिताको अंश कट्टा गरेर मात्र भुक्तानी दिनुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले देहायअनुसारका उपभोक्ता समितिलाई भुक्तानी गर्दा उपभोक्ता समिति र कार्यालयले व्यहोर्ने अंश उलेल्ख गरी सम्झौता भएकोमा निर्माण कार्य सम्पन्न गर्दा घटी मुल्याङकन भएको अवस्थामा अनुपातिक कट्टी गरि भुक्तानी गर्नुपर्नेमा सो कट्टी नगरि भुक्तानी भएकोले सम्बन्धीतबाट असुल गर्नुपर्ने रु.

भौचर नं. र मिति	नाम	सम्झौता रकम	कार्यसम्पन्न रकम	भुक्तानी हुनुपर्ने	भुक्तानी रकम	बढी भुक्तानी
७४।२०८१।१०।४	छत्रे देउराली सामाजिक महिला उद्यमी महिला सहकारी संस्था जाने बाटो मर्मत उस	७५९८५९	७५३८३१	६७३६१४	६७८४४८	४८३४
८३।२०८१।१०।२१	सानो पिप्ले तामाङ समाधि स्थल ट्रस निर्माण उस	३१६८१४	३०८९९०	३८३८१४	२८७३६१	४०००
११४।२०८१।११।९	चाँपेचौतारा राधाकृष्ण मन्दिर निर्माण उस	३१५५६७	३१२१७८	२८७८७५	२९०३२६	२४५१
११५।२०८१।११।९	भञ्याङपोखरी गैराथोक गुठी थुम्की सडक निर्माण उस	१०८१५२८	१०७९८३७	९६८४८४	९७००००	१५१६
१२५।२०८१।११र१९	घट्टेडाँडा लामाटोल रातोमाटेडाँडा सडक निर्माण उस	४५९०६३	४४८५०७	३७९०७८	३८१२३१	२१५३
१२७।२०८१।११।१९	बाँगेपैरो खेल मैदान निर्माण उस	१०८२५१६	१०७७२८५	९६५३१३	९६९५५७	४०००
१८३।२०८२।१।८	खर्कडाँडा मुखियाटोल रामघाट सडक स्तरोन्नती निर्माण उस	१२३२४७	१००२४७	७८८९८	८०१९८	१३००
२३८।२०८२।२।२०	धारेखोला देवी सिढी निर्माण	१३६७२४	१२०९८९	१०७२९५	१०८८९०	१५९४
२९४।२०८२।३।१३	सिरानचौर चौतारा स्तरोन्नती	१२३११८	११७३०१	९२४१७	९३८४१	१४२४
२९५।२०८२।३।१३	स्वास्थ्य चौकी परिसर मर्मत सुधार	२३८५९७	२३६७५९	२११४८८	२१३०८३	१५९४
३११।२०८२।३।१९	मानेडाँडा कामीटार सडक निर्माण	३२४५७५	३२२७४८	२८९३६२	२९०४७४	११११
३४१।२०८२।३।२३	गल्ली खत्रीटोल गोरेटोबाटो स्तरोन्नती	३६७६४१	३६३४०७	२८७६४९	२९०७२५	३०७६
३६२।२०८२।३।२३	कार्की खोल्सा अमले बस्ती संरक्षण योजना	८६७७८३	८५२७५७	७६२५६३	७६७४८२	४९१८
जम्मा		६१९७०३२	६०९४८३६	५४८७८५०	५४२१६१६	३३९७१

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-७** को निर्णयले रू **२०,१३८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	३३,९७१

३५.८ **बहाल करः** आय कर ऐन २०५८ मा ढुवानीमा १० प्रतिशत बहाल कर लिनुपर्ने उल्लेख छ। पालिकाले डिल्ली सावित्रि मुनिको सिचाई योजना वडा नं ९ को सामान ढुवानी वापतको रु.८०००० को भरपाई पेश भई भुक्तानी भएकोले उक्त बहाल कर रु.१८०० कट्टी गरी दाखिला गरेको प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रु.

प्रमाण पेश नगरेको	१,८००

३५.९ **पान बिल पेशः** सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ मा सार्वजनिक निकायले २० हजार भन्दा माथिको मालसामान खरिद गर्दा मूल्य अभिबृद्धि कर मा दर्ता भएका आपूर्तिककर्ता बाट मात्र खरिद गर्नुपर्ने उल्लेख छ । पालिकाले भौचर नम्बर १४५ मिति २०८१।१२।५ बाट नवदुर्गा मन्दिर योजनामा भगवतीको ढलौट खरिद गरिएकोमा पान बिल रु. १ लाख पेश गरी भुक्तानि भएकोले उक्त खर्च नियमसम्मत नदेखिएको रु.

अनियमित भएको	१,००,०००

३५.१० **बढी दरः** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२३(१) मा खरिद सम्झौता अनुसार उपभोक्ता समितिबाट हुने निर्माण कार्यमा आइटम अनुसार प्रत्येक आइटमको दर विश्लेषण गरी लागत अनुमान तयार गर्नुपर्दछ । पालिकाले निम्नानुसार को निर्माण कार्यमा देहायका आईटमको लागत अनुमान तयार गर्दा बढी दर राखी गरेकोले बढी भुक्तानी भएको रकम सम्बन्धीतबाट असुल गर्नुपर्ने रु.

भौचर मिति	नाम	विवरण	परिमाण	हुनुपर्ने दर	भएको दर	बढी भुक्तानी
३४१।२०८२।३।२३	गल्ली खत्रीटोल गोरेटोबाटो स्तरोन्नती वडा नं.२ निर्माण	पि.सि.सि m15	२७.६७	१००५७	११९६४	३०६३१
३६१।२०८२।३।२३	योगेश्वर महादेव मन्दिर अधुरो संरचना निर्माण	पोरसिलिन ग्लेज्ड टाइलमा १:४ लगाउने	४६.४५	२१३७.९९	२५६९.२२	२००३१
५।२०८१।८।४	जीवनपुर कुलचन्द्र आ.वि. शौचालय व्यवस्थापन वडा नं. ४	पोरसिलिन ग्लेज्ड टाइलमा १:४ लगाउने	५८.५७	२१३७.९९	२५६९.२२	२५२५७
जम्मा						७५९१९

असुल गर्नुपर्ने	७५,९१९

३५.११ **बढी भुक्तानीः** ४२०।२०८२।३।२५ आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९(१०) बमोजिम सरकारी रकमको खर्च लेख्नु अघि त्यस्तो रकम खर्च गर्न वा भुक्तानी दिन आवश्यक बिल, भर्पाई र कागजात संलग्न भए वा नभएको तथा संलग्न कागजात अनुसार भुक्तानी दिन रीत पुगे वा नपुगेको जाँच गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले कालीदेवी सेतीदेवी र सापकोटाचौर चौतारो स्तरोन्नती कार्य बापत रु.४६६५९२.९१ भुक्तानी हुनुपर्नेमा रु.४७०५७२ भुक्तानी भएकाले बढि भुक्तानी भएको रकम रु.३९७९.०९ सम्बन्धीत उपभोक्ता समितिबाट असुल हुनुपर्ने रु.

असुल गर्नुपर्ने	३,९७९

३५.१२ **राजस्व संकलनः** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन २०७४ को दफा ७६ मा नगद रकम प्राप्त भएको भोलिपल्ट दाखिला नगरेको देखिन आएमा कार्यालय प्रमुखले दश दिनसम्म ढिलो गरेको भए दश प्रतिशतले जरिवाना गरि सो समेत दाखिला गर्न लगाउने र सो भन्दा वढि ढिलो गरेको भए दश प्रतिशत का दरले जरिवाना गरी दाखिला गर्न लगाउने व्यवस्था छ ।पालिकाले आ.व. २०८१/८२ को आय ठेक्का लाग्नु अगाडी कार्यालयका कर्मचारी खटाई कर संकलन केन्द्र संचालन भएकोमा सोबाट संकलन गर्न प्रयोग गरिएका देहाय अनुसारका नगदी रसिदबाट संकलन भएको राजस्व भन्दा कम दाखिला गरेको देखिएकाले जरिवाना सहित सम्बन्धीत व्यक्तिबाट असुल गर्नुपर्ने रु.

क.स.	संकलन केन्द्र	रसिद नम्बर	जिम्मेवार व्यक्ती	आम्दानी	दाखिला	दाखिला बाँकि	असुल गर्नुपर्ने रु
१	ठुलोखोला संकलन	१७५५१-१७६००		४१६१२	४०५९५	१०१४	१११५
२	ठुलोखोला संकलन	१९१०१-१९२००, १९४०१-१९५००, १८३०१-१८४५० र १८६०१-१८७००		१५८१०६	१४६९७५	११११३१	१२२४४
३	सिक्रेखोला संकलन	१८०५१-१८१००		३८८८०	३८६८०	२००	२२०
जम्मा				२३८५९८	२२६२५०	१२३४५	१३५७९

असुल गर्नुपर्ने	१३,५७९

३५.१३ **जिन्सि निरिक्षण प्रतिवेदनमा नभेटिएका सामाग्री :** सार्वजनिक सम्पत्ती व्यवस्थापन प्रणालीमा दाखिला भएका तपशिल बमोजिमका मालसामानहरु जिन्सी निरीक्षणको क्रममा नभेटिएको पालिकाले जनाएको छ । साथै देहायबमोजिमका मालसमानको मूल्यको विवरण माग गरिएकोमा पालिकाले उपलब्ध गराएको छैन । जिन्सी सामाग्री बुझिलिएको तर स्थलगत निरीक्षणको क्रममा नभेटिएकोमा सोसँग सम्बन्धित पदाधिकारी/कर्मचारीलाई जिम्मेवार बनाई यकिन गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

क्र.सं.	विवरण	परिमाण
१	मोटरसाइकल	४
२	अन्य संचार उपकरण	९
३	अन्य सुचना कम्प्युटर तथा दुरसंचार सामान	१
४	canon led scanner 110	१
५	smart card bio login device	१
६	external hard drive	३
७	बेन्च	१
८	खाट पलङ लोबेड	५ थान
९	र्याक	६० वटा
१०	ग्लसडोर	१ वटा
११	टेबल	१ वटा
१२	उद्घघाटन ताम्रपात्र	१ वटा
१३	cctv hard disk	१ वटा
१४	IEE report	२ वटा
१५	सामाजिक परीक्षण प्रतिवेदन	१ वटा
१६	टेबुल	९२ वटा
१७	अन्य प्रसारण उपकरण	९ वटा
१८	अन्य सुरक्षा सम्बन्धी उपकरण	३ पिस
१९	अन्य अग्नी रक्षक उपकरण	२ पिस

३६ **खरिद व्यवस्थापन :**

यसमा देखिएका व्यहोराहरु निम्नानुसार छन् :

३६.१ **बार्षिक खरिद योजना/गुरुयोजना :** सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ ले सार्वजनिक निकायले तोकेको सीमाभन्दा बढी रकमको खरिद गर्दा तोकिए बमोजिमको खरिद गुरुयोजना र वार्षिक खरिद योजना तयार गर्नुपर्ने ब्यवस्था छ । यस्तै सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ७ मा वार्षिक १० करोडभन्दा बढीको खरिद गर्दा गुरुयोजना तयार गर्नुपर्ने ब्यवस्था छ । पालिकाले बार्षिक खरिद गुयोजना नबनाई यो बर्ष पुँजीगत प्रकृतिको रु. २३ करोड ५६ लाख ४१ हजार खरिद कार्य गरेको देखियो । अतः पालिकाले नियमावली बमोजिम खरिद योजना/गुरुयोजना बनाई व्यवस्थित र प्रभावकारी हुने गरी खरिद कार्य गर्नुपर्दछ ।

३६.२ **खरिद कारवाही अभिलेख :** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १४९(१) अनुसार सार्वजनिक निकायले हरेक खरिद कारवाहीको निम्ति छुट्टै फाइल खडा गरी राख्नु पर्ने र उपनियम(२) बमोजिम फाइलमा अन्य कागजातका अतिरिक्त सम्झौता फाइलको पञ्जिका, वोलपत्र वा पूर्वयोग्यताको लागि आव्हान गरिएको सूचना, बोलपत्र, पूर्वयोग्यता वा प्रस्ताव आव्हान सम्बन्धी कागजात, प्रस्तावदाताहरुलाई पठाएको जवाफ, बैठकको माइन्यूट, बोलपत्रको मूलप्रति, पूर्वयोग्य भएका बोलपत्रदाताको योग्यता, मूल्यांकन प्रतिवेदन, सफल वोलपत्रदातालाई पठाएको स्वीकृतिको प्रारम्भिक सूचनाको प्रतिलिपि, असफल बोलपत्रदाताहरुलाई पठाएको सूचनाको प्रतिलिपि, खरिद सम्बन्धी प्रकाशित सूचनाहरु, खरिद सम्झौता, प्रगति प्रतिवेदन, इन्भ्वाइस र निरीक्षण प्रतिवेदन, खरिद

सम्झौतामा संशोधन गरिएको भए सो सम्बन्धी कागजात, मालसामान प्राप्ति, निरीक्षण र स्वीकृति लगायतको कागजात, मूल्यांकन प्रतिवेदन र सोसँग सम्बन्धित सम्पूर्ण कागजात लगायतको विवरण क्रमवद्ध रुपमा राख्नुपर्ने व्यवस्था छ । कार्यालयले खरिदसँग सम्बन्धित कागजातहरु अलग अलग फाइलमा राख्ने गरेको देखियो । अतः नियमावलीले तोके अनुसार सम्पूर्ण कागजातहरु सिलसिलेवार रुपमा एउटै फाईलमा राखी पञ्जिका समेत तयार गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

३६.३ **ठेक्का अभिलेख :** सार्वजनिक निर्माण कार्य गर्ने हरेक निकायले ठेक्का अभिलेख म.ले.प.फा.न.५०७ को ढाँचामा अद्यावधिक गरी राख्नुपर्ने व्यवस्था छ। निर्माण कार्यको विस्तृत अभिलेखांकनको लागि प्रयोग गरिने ठेक्का ग्यारेन्टीको अवस्था, काम सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति, भेरिएशन लगायतको जानकारी उपलब्ध हुन्छ। तर यस कार्यालयले उक्त विवरण देखिने गरी अभिलेख राखेको देखिएन । अतः स्वीकृत ढाचा अनुसार सवै विवरण खुल्ने गरी ठेक्का अभिलेख अद्यावधिक गरी राख्नुपर्दछ।

३७ **आयोजना बैंक :**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन,२०७४ को दफा २४ मा पालिकाले आफ्नो अधिकार क्षेत्र भित्रका बिषयमा स्थानीय स्तरको विकासको लागि आवधिक, बार्षिक, रणनीतिगत बिषय, क्षेत्रगत मध्यकालीन तथा दीर्घकालीन विकास योजना बनाई लागू गर्नुपर्ने, त्यस्ता योजना संघीय सरकार र प्रदेश सरकारका योजना अनुकूल हुनुपर्ने, विभिन्न अन्तरसम्बन्धित विषयलाई ध्यान दिई योजना तर्जुमा गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । योजना बनाउदा आर्थिक विकास र गरिबी निवारण प्रत्यक्ष योगदान पुग्ने, उत्पादन मुलक र छिटो प्रतिफल प्राप्त गर्न सकिने, जनताको जीवनस्तरमा आम्दानी र रोजगार बढ्ने, स्थानीय स्तरका जनताको सहभागिता जुट्ने, स्वयम् परिचालन गर्न सकिने तथा लागत कम लाग्ने, स्थानीय स्रोत साधन र सीपको अधिकतम प्रयोग हुने, पिछडिएको वर्ग र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने योजना सञ्चालन गनुपर्नेमा पालिकाले हालसम्म आयोजना बैँक बनाई कार्यान्वियनमा ल्याएको पाइएन । आयोजना वैङ्क स्थापना गरी आयोजनाको छनौट गर्नुपर्ने व्यहोरा गत विगत वर्षको लेखपरीक्षण प्रतिवेदनमा समेत सुझाएकोमा अवस्था यथावत रहेको छ । अत: स्थानीय आयोजना बैंकको अवधारणा कार्यान्वियन गरी आयोजना छनौट र आयोजना व्यवस्थापनमा प्रभावकारिता ल्याउनुपर्दछ ।

३८ **सोझै खरिद मार्फत निर्माण कार्य :**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ८(२) मा खरिद प्रतिस्पर्धा सिमित हुने गरी टुक्रा पारी खरिद गर्न नमिल्ने व्यवस्था छ । साथै सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ८५ (१) क मा सार्वजनिक निकायले दश लाख रुँपैया सम्मको निर्माण कार्य वा मालसामान सोझै खरिद गर्न सक्ने र सोभन्दा माथि बोलपत्रको माध्यमबाट खरिद गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । तर कार्यालयले एउटै प्याकेज वनाएर गर्नुपर्ने कार्य टुक्र्याएर लागत अनुमानको तलुनामा निकै कम प्रतिशतमा सम्झौता गरि सोझै खरिद गरेको पाइयो । यसरी खरिद ऐन र नियमावलीमा भएको व्यवस्था विपरित विभिन्न निर्माण कार्य प्रतिस्पर्धा सिमित हुनेगरी टुक्रा पारी खुला कोटेशनको माध्यमवाट पटक पटक खरिद गरेको देखियो । पलिकाले एकै प्रकृतिको कार्य खरिद गर्दा प्याकेजिङ्ग गरी खरिदलाई मितव्ययी र प्रतिस्पर्धी गराउनुपर्छ ।

भौ.नं.	योजना	निर्माण व्यवसायी	लागत अनुमान	सम्झौता रु.	कार्यसम्पन्न रु.	घटी सम्झौता (प्रतिशत)
२०।२०८१।६।२२	जुगेडी खण्डमा खानेपानी पाइप व्यवस्थापन	तामाङ् मरिण ककन्सट्रक्सन प्रा.लि.	९९५०१२	९८७३८८	९८५८२३	०.७७
२२।२०८१।६।२२	धुनिखोला कल्भर्ट नजिक हिमपाइ राख्ने कार्यक	पाण्डे एण्ड रुपाखेती कन्सट्रक्सन एण्ड हेभी इक्युपमेन्ट प्रा.लि.	९८४२०३	९७४७४९	९७२६८१	०.९६
२४।२०८१।६।२२	महेशखोला बाढी नियन्त्रण	टाईमली कन्सट्रक्सन	९५०६०४	९४३३५२	९४२५९४	०.७६
१६८।२०८१।१२।१९	नगरपालिका अगाडी टहरा बनाउने लगायतका कार्य	युनाइटेड स्टेट कन्सट्रक्सन कम्पनी प्रा.लि	४०२८६०	३९९०२०	३९९०२०	०.९५
२२७।२०८२।२।१९	आले चौतारे बराबोट सडक निर्माण योजना	अकुलिया कन्सट्रक्सन एण्ड ट्रेडर्स प्रा.लि	३६५७५६	३६४७५१	२९१०००	०.२७
	जम्मा		३६९८४३५	३६६९२६०	३५९१११८	

३९ **लागत सहभागीता नभएको :**

(✂ ….. कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-६** को निर्णयले रू **४५,७६६** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

४० **अन्य संस्थाको खरिद :**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ७६ अनुसार स्थानिय तहको बजेट तर्जुमा गर्दा स्थानीय तहको कार्यक्षेत्र भित्र पूर्वाधार विकास तथा दीर्घकालीन पुजी निर्माण हुने कार्यमा खर्च गर्नुपर्दछ । स्थानिय सरकारको स्रोत अन्य तहका निकायहरुका लागी खर्च गरिने तथा नाफामुलक संस्थाका लागि खर्च गर्ने कार्यले स्थानिय योजना र विकासका लागी स्रोत अभाव हुने देखिन्छ । पालिकाले खानेपानी सरसफाई समिति तथा अन्य संस्थाको लागि विभिन्न सामाग्री खरिद गर्दा भौतिक र वित्तीय अवस्थाको विश्लेषण गरेको देखिदैन साथै खरिद सामाग्रीको उपयोगको प्रभावकारिता सम्बन्धमा अनुगमन समेत गरेको देखिएन । नमुना छनौट गरी परीक्षण गर्दा पालिकाले स्थानिय विकासमा प्राथमिकता आधारमा बजेट बिनियोजन नगरी सो बिपरित स्थानीय तहको कार्यक्षेत्रभन्दा बाहिरका निकायहरुको खरीद कार्यका लागि बिनियोजन तथा खर्च गरेको सम्बन्धमा एकिन गरी नियमित गर्नुपर्ने रु.

भौ.नं.	योजना	भुक्तानी रु.	कै
३२४।२०८२।३।२२	मालपोत कार्यालयलाई मसलन्द लगायतका मेशिनरी औजार खर्च	५०००००	
४०५।२०८२।३।२५	राजमार्ग सामुदायिक सञ्चार केन्द्रममा फर्निचर खरिद	४९५२१६	दाखिला समेत नभएको
४०६।२०८२।३।२५	ॐ शान्ति भवनमा फर्निर खरिद	२३९८००	दाखिला समेत नभएको
१०।२०८१।६।१८	सशस्त्र प्हरी बलमा वाटर फिल्टर प्लान्ट खरिद	१३००००	
	जम्मा	१३६५०१६	

अनियमित भएको	१३,६५,०१६

४१ **खरिदमा सम्झौता कार्यान्वयनको अवस्थाः**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १११ अनुसार सार्वजनिक निकायले खरिद सम्झौता कार्यान्वियन गर्दा कार्यालयले खरिद सम्झौता भएपछि सम्बन्धित निर्माण व्यवसायीसँग आवश्यकताअनुसार पोष्ट बिड कन्फ्रेन्स गर्नुपर्नेमा नगरेको, सम्झौता कार्यान्वियनको कार्ययोजना र कार्यतालिका पालना नगराएको, सम्झौता प्रशासन कार्य योजना अनुसार खरिद सम्झौताकौ कार्य योजनाको प्रगति अनुगमन, गुणस्तर पक्षको निरीक्षण र परीक्षण नगराएको, निर्माण व्यवसायीलाई निर्माण कार्यस्थल सुम्पने कार्य, बजेट र लागत लेखा (कस्ट एकाउन्टीङ्ग) को पक्ष लगायत सम्झौता कार्यान्वियनको वित्तीय पक्षको व्यवस्थापन नगरेको र सम्झौता कार्यान्वियनको आवधिक प्रतिवेदन एक तहमाथिको अधिकारी समक्ष पेश गर्ने कार्य प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वियन गरेको देखिएन । तसर्थ यस्तो अवस्थामा सुधार हुनुपर्दछ ।

४२ **परामर्श सेवा :**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२(२) बमोजिम सार्वजनिक निकायले परामर्श सेवाको लागत अनुमान तयार गर्दा नेपाल सरकारबाट स्वीकृत नर्म्स बमोजिम तयार गर्नुपर्ने साथै नर्म्सहरुको प्रयोग गर्दा मितव्ययिता कायम गर्नेतर्फ समेत विचार गर्नुपर्ने उल्लेख छ । कार्यालयले यस वर्ष देहायबमोजिमको कार्य परामर्शदाताबाट गराई रु. १४ लाख ९ हजार भुक्तानी गरेकोमा देखिएका व्यहोराहरु देहायअनुसार रहेका छन्।

क्र.सं.	कार्यकोविवरण	परामर्शदाताकोनाम	लागतअनुमान रु.	सम्झौतारु.	कार्यसम्पन्नरु.	भुक्तानीरु.
१	वातावरणीप्रभाव मूल्याकंन	इको एण्डग्रीन लिफ्स	४९८०००	४९५०००	४९५०००	४९५०००
२	सामाजिकपरीक्षण	चौतारीमिडिया प्रा.लि.	४९९०००	४९७०००	४९७०००	४९७०००
३	कानूनीपरामर्श सेवा वार्षिक	अभिलेख लच्याम्पर	४१६७६०	४१६७६०	४१६७६०	४१६७६०
	जम्मा		१४१३७६०	१४०८७६०	१४०८७६०	१४०८७६०

(क) परामर्श कार्यका लागि विज्ञको Man Days, Field Work, Field Visit and Discussion जस्ता कार्य सहित पालिका प्रमुखले TIME SHEET प्रमाणित गरी सोही अनुसार कार्य गरे नगरेको एकिन गरी भुक्तानी दिनुपर्नेमा विज्ञहरु तथा अन्य कर्मचारीको TIME Sheet वेगर भुक्तानी गरेको सम्झौता विपरित देखिएकोले सम्झौता अनुसारका सोही विज्ञहरु तथा संलग्न कर्मचारी फिल्डमा कार्य गरेको एकीन गरी मात्र परामर्शदातालाई भुक्तानी दिनुपर्दछ ।

(ख) सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ को दफा २९ मा सार्वजनिक निकायमा कार्यरत जनशक्तिबाट नभ्याउने र बढी दक्षता आवश्यक पर्ने कार्य अनुसार परामर्श सेवाको लागत अनुमान तयार गरी प्रतिस्पर्धाको माध्यमले खरिद गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । तर पालिकाले परामर्श

सेवाको खरिद गर्नको लागि खरिद योजना तयारी गरी प्रतिष्पर्धि तवरले आयोजनाको छनौट भएपछि लाभ लागत यकिन गरी उपलब्ध जनशक्तिबाट हुन नसक्ने कार्यको लागि मात्र परामर्श सेवा खरिद गनुपर्दछ।

(ग) Inspection Report र Draft Report माथि छलफल भई पालिकाको सुझाव बमोजिम अन्तिम प्रतिवेदन तयार गरेको खुल्ने कागजात स्रेस्तासाथ राखेको देखिएन । त्यस तर्फ पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ ।

४३ **भ्रमण भत्ता सम्बन्धमाः**

भ्रमाण खर्च नियमावली, २०६४ को दफा ४ मा सरकारी खर्चमा भ्रमण गर्ने पदाधिकारी वा कर्मचारीले सम्भव भएसम्म किफायती हुनुपर्ने उल्लेख छ। पालिकाले प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत कार्यालयको काममा भनी मिति २०८२।१।३ देखि ६ गते सम्म धादिङ्ग, काठमाडौ र सुर्खेत सम्मको लागि नगर प्रमुखबाट भ्रमण आदेश स्वीकृत गरी काठमाडौ देखि सुर्खेतसम्मा गए आएको भनी प्लेन टिकेट रु.१५००० सहित भ्रमण विल रु. २०२०० र त्यस्तै गरी मिति २०८२।२।८ देखि १३ सम्म वजेट तर्जुमा र राजस्व व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यक्रम अध्ययन अवलोकन गर्न भनि काठमाडौ, नेपालगन्ज र पोखरा गएको भनि प्लेन टिकट रु. १५९८४ सहित रु.२३७८४ गरी जम्मा रु. ४३९८४ भुक्तानी भएकोमा भ्रमणको उद्धेश्य र स्पष्ट प्रयोजन कार्यालयकै कामका लागि भएको हो भनी सुनिश्चित हुने विश्वसनीय आधार समेत देखिएन । तसर्थ तोकिएको कानुनी व्यवस्थाको पालना गर्दै भ्रमण खर्चलाई उद्धेश्यमुलक बनाउनु पर्दछ ।

४४ **अन्य निकायको खर्चः**

स्थानीय सरकार सन्चालन ऐन २०७४ दफा ११ अनुसार गाउँपालिकाको काम कर्तव्य र अधिकारको व्यवस्था गरी पालिकाले आफ्नो अधिकार क्षेत्रमा मात्र कार्य गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । नमुनाको रुपमा परिक्षण गर्दा पालिकाले आफ्नो क्षेत्र भन्दा बाहिर गई देहायका कार्यालयलाई रु. ६७५२७१ भुक्तानी गरेको देखियो ।यसरी आफ्नो कार्य क्षेत्र भन्दा बाहिरका निकायको लागि खर्च गरेको नियम सम्मत नभएको रु.

भौचर मिति	कार्यालयको नाम	विवरण	भुक्तानी रकम
२६७।२०८२।३।२	सशस्त्र प्रहरी बल विपत व्यवस्थापन बेस आदमघाट	गाडि मर्मत	९४१४६
	जीवनपुर प्रहरी चौकि	मर्मत	१८३४०
	जिल्ला प्रशासन कार्यालय धादिङ	गाडी मर्मत	४१३२५
४३४।२०८१।१२।१२	सशस्त्र प्रहरी बल गुल्म धादिङ	खाना राख्ने भाडो	१०२०१०
६९४।२०८२।३।२०	ईलाका प्रहरी कार्यालय खानिखोला	गाडी मर्मत र फर्निचर खरिद	४१९४५०
	जम्मा		६७५२७१

अनियमित भएको	६,७५,२७१

४५ **पालिकाको भाडामा बसेको घरको मर्मत खर्चः**

९९।२०८१।६।३० पालिकाले आफ्नो भवन निर्माण नहुदा वडा नम्बर ८ मा भाडामा घर लिएर आफ्नो सेवा प्रवाह दिदै आएकोमा आफ्नो प्रशासनिक भवन निर्माण पश्चात भाडाको भवन छोडेर आफ्नो निर्मित भवनमा सरेकोमा पालिकाले घर भाडामा लिँदा सम्झौताको शर्तमा उक्त भवन छोड्दा सोको मर्मत सम्भार र रँगरोगन गरिदिनुपर्ने व्यवस्था नहुँदा समेत पालिकाले उक्त भवन रङ्गरोगन

गरी श्री टाईमली कन्ट्रक्सन प्रा.ली लाई रु.८१८५५० भुक्तानी दिएको देखिन्छ। अतः पालिकाले आफ्नो कार्यक्षत्र भन्दा बाहिर व्यक्तिको घरमा रङ्गरोगन गरी खर्च गरेको रु. ८१८५५० नियमित नदेखिएको रु.

अनियमित भएको	८,१८,५५०

४६ **बढी भुक्तानी :**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-६** को निर्णयले रू **१४,८१०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

४७ **फरक खर्च शिर्षकः**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली¸ २०७७ को नियम ३८ मा तोकिएको खर्च शिर्षकमा मात्र वजेट खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। साथै महालेखा नियन्त्रक कार्यालयद्वारा जारी एकीकृत आर्थिक संकेत तथा वर्गीकरण र व्याख्या,२०७४ (दोस्रो परिमार्जन) मा समेत तोकिएको तथा सम्बन्धित खर्च शिर्षकमा मात्र बजेट खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले निम्नानुसारका खर्च गर्दा तोकिएको शिर्षकवाट वजेट खर्च नगरी फरक खर्च शिर्षकवाट वजेट खर्च गरेको पाइएकोले फरक खर्च शिर्षकवाट खर्च गरको रु.६९५५४८ नियमसम्मत नदेखिएको रु.

भौचर नं. र मिति	भुक्तानी भएको	भुक्तानी हुनुपर्ने	रकम
५९५।२०८२।२।३०	एम्बुलेन्स इन्धन	ब्याक हो लोडर मर्मत	५१५५४८
२५।२०८१।७।११	एकल महिलाका लागि सिपमूलक तालिम	तिज कार्यक्रम	१८००००
जम्मा			६९५५४८

अनियमित भएको	६,९५,५४८

४८ **कन्टिन्जेन्सी खर्चः**

सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम १० (७) अनुसार लागत अनुमान तयार गर्दा लागत अनुमानको ४ प्रतिशतमा नबढ्ने गरी कन्टिन्जेन्सी खर्च समावेस गर्न सकिने र नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालयको निर्णयअनुसार खर्च गर्दा पूँजीगत प्रकृतिको २ प्रतिशत र अन्य सानातिना खर्च २ प्रतिशतभन्दा नबढ्ने गरी खर्च गर्न सकिने ब्यवस्था गरेको छ । कार्यालयबाट योजना कार्यान्वयन गर्ने क्रममा प्रत्येक कार्यक्रम खर्चबाट ५ प्रतिशतका दरले बिलबाट यस्तो रकम कट्टी गर्ने गरेको छ । लागत अनुमान तयार गर्दा कन्टिन्जेन्सिको व्यवस्था गर्न सकिने व्यवस्था भएपनि सो रकम खर्च गर्ने अभिलेख राख्ने एवं प्रतिवेदन गर्ने कार्यविधि तोकिएको छैन । पालिकाले यस बर्ष ३९ लाख ३७ हजार कन्टिन्जेन्सी खर्च गरेकोमा खर्चको विवरण खर्च शिर्षक अनुसार राख्नुपर्नेमा नराखेकोले सो अनुसार कुन खर्च शिर्षक वा कुन कार्यमा कति खर्च भएको हो भन्न अवस्था छैन । चालु प्रकृतिका कार्यहरु चालु शिर्षकमा बजेट व्यवस्था भएकोमा कन्टिन्जेन्सी तर्फ चालु खर्च गर्ने कार्यमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ। तसर्थ सम्बन्धित निकायले यसको कार्यविधि बनाई खर्च गर्ने गराउने तथा आन्तरिक नियन्त्रण गरी मितव्यियता कायम हुने गरी मात्र खर्च गर्नुपर्दछ ।

४९ **गुणस्तर परिक्षणः**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११५ अनुसार निर्माण खरिद कार्यमा उपयोग हुने सामानहरुको तोकिएको गुणस्तर परिक्षण गरी मात्र भुक्तानी खर्च लेख्नुपर्ने व्यवस्था छ। सडक विभागको स्टाण्डर्ड स्पेसिफिकेसन वर्क फर रोड को सेक्सन – ५०० मा कंक्रिटको स्ट्रक्चरको २८ दिनको नतिजालाई अन्तिम मानी निश्चित गुणस्तरको हुनुपर्ने भनेको छ । नगरपालिका अन्तर्गतका विभिन्न निम्नानुसारका सडक ढलान कार्यहरुमा आर.सि.सि ढलान (pcc for rcc) m२० को कार्य सम्पन्न भएकोमा आर.सि.सि m२० को नतिजा २८ दिनको न्यूनतम core cutting र compressive test को Strength २० हुनुपर्नेमा सो भन्दा न्यून रहेकोले प्राविधिक मापदण्ड अनुसारको गुणस्तर पुरा गरेर मात्रै कार्यको भुक्तानी हुनुपर्दछ ।

योजनाको नाम	निर्माण व्यवसायी	कंक्रिटको न्यूनतम हुनुपर्ने नतिजा	प्राप्त नतिजा
खुर्खुरे सिद्देश्वर मन्दिर सुनारगाँउ निशाकोट सडक	रेसिक कन्सट्रक्सन प्रा.लि धुनीवेसी	२०	१८.४
हिरालालको वगर बासुकि सेतीदेवी थान सडक	अकुरिया कन्सट्रक्सन प्रा.ली	२०	१८.६९
दोभान- तिनछाङ्गे लिखु सडक	एस.एन.एस.पी.एन.आर. आई डि. सि. डी / जेभी	२०	परिक्षण नगरेको

५० **दोभान तिनछाङ्गे सडकः**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम २८ मा संयुक्त उपक्रमको योग्यताको आधार उल्लेख छ। साथै नियम २८ को उपनियम ३(ख) ले कार्यको विशेष अनुभव र संचालन गर्नुपर्ने प्रमुख कार्यको वारेमा उल्लेख गरेको छ । नगरपालिकाले दोभान- तिनछाङ्गे सडक निर्माण गर्न रु. ३ करोड २५ लाख ६ हजारको (भ्याट समेत) लागत अनुमान तयार गर्दा ६८७ घनमिटर आर.सी.सी ढलान बाटो (m२०) र ९५ घनमिटर आस्फाल्ट कंक्रिटको कार्य र अन्य पलमवाल र ग्याबिन समेतको कार्य गर्ने गरी लागत तयार गरेको देखियो। ठेक्का छनौटको प्राविधिक प्रस्तावको key activities मा Asphalt समेतको कार्य गरेको हुनुपर्ने गरी आधार तयार गरेकोमा सोहि बमोजिम ७ वटा फर्मले प्राविधिक प्रस्तावमा उत्तीर्ण भएको देखियो। key activities मा Asphalt समेतको कार्य अनुभव राखेकोमा ठेक्का कार्यान्वयनको क्रममा शुरुमा भएको Asphalt को परिमाण लाई भेरिएशन गरी m२० मा रुपान्तरण गरेको छ।यसरी Asphalt को ९५ घनमिटरको कामलाई शुरुको लागत र सम्झौतामा राखि निर्माण व्यवसायीलाई Asphalt को कामको समेत अनुभव कायम गरी प्रस्ताव राख्दा ठेक्काको प्रतिस्पर्धाको स्तर खुम्चिएको छ। अर्को तर्फ Asphalt को शुरुको परिमाणबाट भेरिएशन गरी m२० मा रुपान्तरण गर्नुको कारण खुलाएको छैन । प्रतिस्पर्धा नखुम्चने गरी खरिद कार्य हुनुपर्दछ।

५१ **ट्र्याक कोटः**

सडक विभागले जारी गरेको स्ट्याण्डर्ड स्पेशिफिकेशन फर रोड एण्ड व्रिजको २०७५(२०७३ को संशोधन) समेतको सेक्सन नम्बर १३०२ को टेवल १३.१० मा ट्र्याक कोटको बिटुमिनियस सर्फेस दर प्रति वर्ग लिटर ०.४० देखि ०.६० हुने उल्लेख छ । नगरपालिकाबाट यो वर्ष निर्माण भएको निम्नानुसारका सडक योजनामा सडक कालोपत्रेमा ट्याक कोटको प्रयोग गरेकोमा उक्त निर्धारण गरेको अधिकतम अनुपात ०.६० प्रति लिटर वर्ग मिटर राख्नुपर्ने ०.१० प्रति लिटर प्रयोग गरेकोले थप लागत लागेको रकम नियमसंगत देखिएको रु.

योजनाको नाम	ट्र्याकोटको बढी प्रयोग गरेको लिटर	प्रति लिटर दर	रकम	कैफियत
धार्के-स्वाँरा- जिवनपुर सडक स्तरोन्नति वडा ४	६८२ लिटर	१५०.८५	१०२८७९।७	प्रति वर्गमिटर ०.१० लिटर प्रयोग
झ्यापलेखोला मछिन्द्र बन कोइरालाटार- चालिसे- बनियाटार सडक	५३६ लिटर	१६१.७५	८६८०१	प्रति वर्गमिटर ०.१३ लिटर प्रयोग
मछिनन्द्रबन- जौसीथोक स्याउली नगरकेन्द्र सडक	४४१.३५ लिटर	१५०	६६२०२।५०	प्रति वर्गमिटर ०.१३ लिटर प्रयोग
जम्मा			२५५८८३	

अनियमित भएको	२,५५,८८३

५२ **औषधी खरिद औषधी खरिद तथा व्यवस्थापन:**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ८५ को उपनियम १(क) मा बिस लाख रुपैयाँसम्मको औषधिजन्य मालसामान उत्पादकले राष्ट्रिय स्तरको समाचार पत्रमा सूचना प्रकाशन गरी तोकेको बिक्री मूल्यमा सोझै खरिद गर्न सकिने व्यवस्था छ । पालिकाले यस वर्ष बोलपत्र र सोझै खरिद मार्फत देहायको औषधि खरिद गरेकोमा देखिएका व्यहोराहरु निम्नानुसार छन् ।

भौ.नं.	योजना	आपुर्तिकर्ता	भुक्तानीरु	कै	विनं
४९।२०८१।८।२३	३३प्रकारका औषधी र औषधीजन्य सामाग्री	युनिग्लोबलहेल्थकेयर प्रा.लि	३००५८५	सोझै	बिजकमाBatch no and Expirty date खुलेन
१७२।२०८२।२।१९	२०५प्रकारका औषधी, औषधीजन्य सामाग्री	युनिग्लोबलहेल्थकेयर प्रा.लि	१५६९४३७	बोलपत्र	
२०३।२०८२।३।१५	४२प्रकारका	युनिग्लोबलहेल्थकेयर प्रा.लि	८९४४२५	बोलपत्रमाउल्लेखित दर	
			२७६४४४७		

आपूर्ति भएका औषधी स्टोर दाखिला हुनुअघि स्पेशीफिकेशन अनुसार भए/नभएको प्राविधिकबाट जाँच गरी नखुलाएको कारण औषधिको गुणस्तर र म्याद सम्बन्धमा यकिन गर्न सकिएन । औषधिको आवश्यक्ता निर्धारण गर्दा विगतको विरामी संख्या, नेपाल सरकारको अन्य कार्यालयबाट प्राप्त हुने औषधि, गैर सरकारी संस्थाबाट प्राप्त हुने भएमा सो समेत यकिन गरी तथ्याङ्कको आधारमा मात्र खरिद गर्नु पर्नेमा तथ्यांङ्क वेगर पटके रुपमा खरिद गर्ने, खरिद गरेका औषधि छोटो समय मै खर्च देखाउने, औषधिको ब्याच नंबर, म्याद समाप्त हुने मिति नखुलाई खरिद र भुक्तानी गरेकोले यस्तो भुक्तानी पारदर्शि र प्रतिस्पर्धि हुने सकेको देखिएन । स्वास्थ्य चौकीमा औषधी पुगेपछि केस रजिष्टरको आधारमा औषधी खर्च गरी औषधिको मौज्दात यकिन गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्दछ । पालिकाबाट औषधी वितरणको अनुगमन समेत गर्नुपर्दछ । औषधिको खरिद, आपूर्ती, दाखिला तथा खर्चको विवरण अद्यावधिक हुने गरी अभिलेख राख्ने, तोकीएको गुणस्तर अनुसारकै औषधि प्राप्त भए/नभएको एकीन गरी हस्तान्तरण तथा खरिद गरिएको औषधिको विवरण खुल्ने गरी अभिलेख राख्ने तथा आर्थिक वर्षको अन्त्यमा बांकी रहेको औषधिहरु जिम्मेवारी जिन्सी अभिलेख व्यवस्थित गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

संपरीक्षणबाट थप भएको बेरूजू

क्र.सं.	बेरुजुको विवरण	रकम
१	सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १० मा स्वीकृत नर्म्सबमोजिम दररेट निर्धारण समितिले तोकेको दररेटको आधारमा निर्माण कार्यको लागत अनुमान तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । उपभोक्ता समितिबाट हुने निर्माण कार्यमा आईटम अनुसार प्रत्येक आईटमको दर विश्लेषण गरी लागत अनुमान तयार गर्नुपर्दछ । कार्यालयले धुनिवेसी खेल मैदान संरक्षण तथा व्यवस्थापनका लागि गो.भौ.नं. ३७२।२०८२।३।२३ बाट PCC 1:2:4 को १५.१२ घ.मि कार्यका रु. १००५७ का दरले भुक्तानी गर्नुपर्नेमा ११९७१ का दरले भुक्तानी गरेकोले बढी भुक्तानी भएको रु. १६८२७ र Stell Work को १६२२.१६ के.जि. को कार्यमा रु. १६२ का दरले भुक्तानी गर्नुपर्नेमा १७१ का दरले बढी भुक्तानी भएकोले बढी भुक्तानी भएको रु. १५५५७ गरी जम्मा रु. ३२३८४ असुल गर्नुपर्नेमा प्रारम्भिक प्रतिक्रिया बाट पालिकाले रसिद नम्बर ६८३ बाट रु. २०१३८ असुल गरी दाखिला गरेको भौचर पेश गरेकोमा बाँकि रु.१२२४६ असुल गर्नुपर्ने रु.	१२,२४६

अनुसूचीहरू

अनुसूची - १

आर्थिक कारोबारको स्थिति

आर्थिक बर्ष: २०८१/८२

कार्यालय र स्थान : धुनीबेंशी नगरपालिका, धादिंग , धुनिबेंसी नगरपालिका , धादिङ

पद	**नाम**	**कार्यकाल सुरु मिति**	**कार्यकाल समाप्त मिति**
कार्यालय प्रमुख	निरज पौडेल	२०८०-५-५	२०८१-१२-२४
कार्यालय प्रमुख	कृष्ण प्रसाद जैसी	२०८१-१२-२५	२०८२-०८-१७
लेखा प्रमुख	गोविन्द प्रसाद पौडेल	२०७७-४-१	हाल सम्म कार्यरत

बेरुजु वर्गीकरण:

असूल गर्नुपर्ने	अनियमित भएको	प्रमाणका कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा पेश्की
३३०,८२०	१६,६९०,७१८	२०१,८३७	०	०	३,८१३,२१८
				प्रारम्भिक प्रतिवेदनबाट देखिएको बेरुजू रु.	२१,०३६,५९३
				प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर फछ्र्यौट गरी संपरीक्षण भएको रकम रु.	१०२,३९१
				संपरीक्षणबाट थप भएको बेरुजू रु.	१२,२४६
				लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा कायम बेरुजू रु.	२०,९४६,४४८

स्थानीय तह :

गत बर्षको जिम्मेवारी		७७९५४६५२	
आम्दानी		खर्च	
संघीय सरकारबाट अनुदान	३४४०८०९१४	चालु खर्च	३५९१०५६७९
प्रदेश सरकारबाट अनुदान	५७५२७९३२	पूँजीगत खर्च	२३५६४१११८
राजश्व बाँडफाँट	१६८५१०२७२	वित्तीय/अन्य व्यवस्था	२०१४३७९९२
आन्तरिक आय	४९२६६५५९		
अन्य आय	२१२०२०९९२		
कुल आय	८३१४०६६६९	कुल खर्च	७९६१८४७८९
बाँकी मौज्दात		११३१७६५३२	

अनुसूची - २

बेरूजु दफा २.१ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची - ३

क्र.स./ आर्थिक सङ्केत	विवरण	चालु आ.ब.को कारोबार	च
	राजस्व, अनुदान र अन्य प्राप्ति		
११०००	कर	१५२३६३४८३	
१३०००	अनुदान	४०१६०८८४७	
१४०००	अन्य राजस्व	६३८५७८९७	
१५०००	विविध प्राप्ति	१५५५४५१	
क	कुल जम्मा प्राप्ति	६१९३८५६७८	
३	चालु	३५९१०५६७९	
२१०००	पारिश्रमिक / सुविधा	६३६५२७६८	
२२०००	मालसामान तथा सेवाको उपयोग	१३०२९६८२७	
२५०००	सहायता (Subsidy)	०	
२६०००	अनुदान	१५७३७१२१०	
२७०००	सामाजिक सुरक्षा	७१९३९७८	
२८०००	अन्य खर्च	५९०८९६	
४	पूंजीगत	२३५६४१११९	
३१११०	भवन तथा संरचना	१०७८०१३२	
३११२०	सवारी साधन, मेशिनरी औजार, फर्निचर्स तथा फिक्चर्स	५३३६३७९	
३११३०	अन्य पूँजीगत खर्च	१७६१७८५	
३११५०	सार्वजनिक निर्माण	२१७७६२८२३	
३११६०	निर्मितसरचनाको सुधार खर्च	०	
ख)	कुल जम्मा भुक्तानी	५९४७४६७९७	
ग)	बचत /कमी (ग = क-ख)	२४६३८८८०	
घ)	धरौटी, आकस्मिक कोष लगायतका अन्य कोषको मौज्दातको थप/ घट (+/ -)	१०५८३०००	
घ.१)	कट्टी रकम भुक्तानी/ दाखिला गर्न बाकी		
ङ)	यस आ.ब.को नगद तथा बैंक मौज्दात (बचत /(कमी)) (ङ = ग+घ)	३५२२१८८१	
च)	गत आ.व.को नगद तथा बैंक मौज्दात	७७९५४६५२	
छ)	विनिमय नाफा/ घाटा तथा अन्य समायोजन		

ज)	आ.व. अन्तको बाँकी नगद तथा बैंक मौज्दात (ज= ङ+च+छ)	११३१७६५३२

बेरूजु दफा १५ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची -४

क्र.सं.	पेश्कीको विवरण	पेश्की लिने व्यक्ती, फर्म वा कम्पनीको नाम	चालु आ. व.		गत आ. व.सम्मको		जम्मा बाँकी पेश्की		जम्मा
			म्याद ननाघेको	म्याद नाघेको	म्याद ननाघेको	म्याद नाघेको	म्याद ननाघेको	म्याद नाघेको	
१	कार्यक्रम खर्च	हेमन्त प्रसाद सुवेदी	०	७००००	०	०	०	७००००	७००००
२	गुर्दुम थली खानेपानी, योजना धुनिवेशी न.पा.-७	आर्क इन्जिनियरिङ्ग डिजाइन एण्ड कन्स्ट्रक्सन प्रा.लि.	०	४६००००	०	०	०	४६००००	४६००००
३	अन्य सार्वजनिक निर्माण	डिल्ली सावित्री माध्यमिक विध्यालय	०	०	०	२५००००	०	२५००००	२५००००
४	पानी तथा बिजुली	डिल्ली सावित्री माध्यमिक विध्यालय	०	०	०	७०००००	०	७०००००	७०००००
५	२४ घण्टे प्रसुति सेवा प्रवर्धन कार्यक्रमका लागि स्वास्थ्य चौकीअनुदान	नौबिसे स्वास्थ्य चौकी	०	०	०	१०००००	०	१०००००	१०००००
६	साझेदारीमा एक वडा एक उत्पादन कार्यक्रम अन्तर्गत सुन्तला खेतीप्रवर्द्धन कार्यक्रम	कृषि विकास कार्यालय, धादिङ	०	१३३३४००	०	०	०	१३३३४००	१३३३४००
७	खानेपानी संरचना निर्माण	खानीखोला टापूडाडा खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समित	०	०	०	४००००००	०	४००००००	४००००००
८	विद्यालयमा व्यवस्थापन तथा संचालन अनुदान (प्रति विद्यार्थी रु१०५०)	कालिका आधारभुत विद्यालय, जिवनपुर	०	२७०८८	०	०	०	२७०८८	२७०८८
९	विद्यालयमा व्यवस्थापन तथा संचालन अनुदान (प्रति विद्यार्थी रु१०५०)	कालीदेवी आधारभुत विद्यालय	०	६५५०३	०	०	०	६५५०३	६५५०३
१०	विद्यालयमा व्यवस्थापन तथा संचालन अनुदान (प्रति विद्यार्थी रु१०५०)	खैरेनी आधारभुत विद्यालय	०	३८९०८	०	०	०	३८९०८	३८९०८
११	विद्यालयमा व्यवस्थापन तथा संचालन अनुदान (प्रति विद्यार्थी रु१०५०)	गुरुदुम आधारभुत विद्यालय	०	२०१९३	०	०	०	२०१९३	२०१९३
१२	विद्यालयमा व्यवस्थापन तथा संचालन अनुदान (प्रति विद्यार्थी रु१०५०)	चण्डेश्वरी आधारभुत विद्यालय, ढकालखोला	०	२१६७०	०	०	०	२१६७०	२१६७०
१३	विद्यालयमा व्यवस्थापन तथा संचालन अनुदान (प्रति विद्यार्थी रु१०५०)	चण्डीदेवी आधारभुत विद्यालय	०	५८११५	०	०	०	५८११५	५८११५

१४	विद्यालयमा व्यवस्थापन तथा संचालन अनुदान (प्रति विद्यार्थी रु१०५०)	ज्ञानोदय आधारभुत विद्यालय, लिखु	०	५४१८	०	०	०	५४१८	५४१८
१५	विद्यालयमा व्यवस्थापन तथा संचालन अनुदान (प्रति विद्यार्थी रु१०५०)	ज्वालामुखि आधारभुत विद्यालय	०	६२५४८	०	०	०	६२५४८	६२५४८
१६	विद्यालयमा व्यवस्थापन तथा संचालन अनुदान (प्रति विद्यार्थी रु१०५०)	जिवनपुर कुलचन्द्र आवि	०	५७१३०	०	०	०	५७१३०	५७१३०
१७	विद्यालयमा व्यवस्थापन तथा संचालन अनुदान (प्रति विद्यार्थी रु१०५०)	डिल्ली सावित्री माध्यामिक विद्यालय	०	१२८०५०	०	०	०	१२८०५०	१२८०५०
१८	विद्यालयमा व्यवस्थापन तथा संचालन अनुदान (प्रति विद्यार्थी रु१०५०)	त्रिकुटेश्वरी आधारभुत विद्यालय	०	९८९९३	०	०	०	९८९९३	९८९९३
१९	विद्यालयमा व्यवस्थापन तथा संचालन अनुदान (प्रति विद्यार्थी रु१०५०)	नृर्पेश्वर आधारभुत विद्यालय	०	९३५८	०	०	०	९३५८	९३५८
२०	विद्यालयमा व्यवस्थापन तथा संचालन अनुदान (प्रति विद्यार्थी रु१०५०)	नवप्रतिभा आधारभुत विद्यालय	०	७८८०	०	०	०	७८८०	७८८०
२१	विद्यालयमा व्यवस्थापन तथा संचालन अनुदान (प्रति विद्यार्थी रु१०५०)	नारायण आधारभुत विद्यालय	०	६८९५	०	०	०	६८९५	६८९५
२२	विद्यालयमा व्यवस्थापन तथा संचालन अनुदान (प्रति विद्यार्थी रु१०५०)	निसाकोट आधारभुत विद्यालय	०	१९२०८	०	०	०	१९२०८	१९२०८
२३	विद्यालयमा व्यवस्थापन तथा संचालन अनुदान (प्रति विद्यार्थी रु१०५०)	बाराही आधारभुत विद्यालय, जुगेडी	०	२०६८५	०	०	०	२०६८५	२०६८५
२४	विद्यालयमा व्यवस्थापन तथा संचालन अनुदान (प्रति विद्यार्थी रु१०५०)	भुवन आधारभुत विद्यालय, छत्रेदेउराली	०	२२१६३	०	०	०	२२१६३	२२१६३
२५	विद्यालयमा व्यवस्थापन तथा संचालन अनुदान (प्रति विद्यार्थी रु१०५०)	भुवनेश्वरी माध्यामिक विद्यालय, धार्के	०	२२९०१३	०	०	०	२२९०१३	२२९०१३

२६	विद्यालयमा व्यवस्थापन तथा संचालन अनुदान (प्रति विद्यार्थी रु१०५०)	भाद्रपुरी किसान आधारभुत विद्यालय	०	५४१८	०	०	०	५४१८	५४१८
२७	विद्यालयमा व्यवस्थापन तथा संचालन अनुदान (प्रति विद्यार्थी रु१०५०)	मच्छिन्द्र माध्यामिक विद्यालय, खानीखोला	०	२०८३२८	०	०	०	२०८३२८	२०८३२८
२८	विद्यालयमा व्यवस्थापन तथा संचालन अनुदान (प्रति विद्यार्थी रु१०५०)	महेन्द्रोदय माध्यामिक विद्यालय, चिलाउनेगाउ	०	८३७२५	०	०	०	८३७२५	८३७२५
२९	विद्यालयमा व्यवस्थापन तथा संचालन अनुदान (प्रति विद्यार्थी रु१०५०)	महेन्द्रोदय माध्यामिक विद्यालय, मैदान	०	९८५००	०	०	०	९८५००	९८५००
३०	विद्यालयमा व्यवस्थापन तथा संचालन अनुदान (प्रति विद्यार्थी रु१०५०)	महेशधर्म माध्यामिक विद्यालय	०	११६२३०	०	०	०	११६२३०	११६२३०
३१	विद्यालयमा व्यवस्थापन तथा संचालन अनुदान (प्रति विद्यार्थी रु१०५०)	महांकालेश्वरी माध्यामिक विद्यालय, जिवनपुर	०	६९९३५	०	०	०	६९९३५	६९९३५
३२	विद्यालयमा व्यवस्थापन तथा संचालन अनुदान (प्रति विद्यार्थी रु१०५०)	महाकाली किसान माध्यामिक विद्यालय, बरावोट	०	५५६५३	०	०	०	५५६५३	५५६५३
३३	विद्यालयमा व्यवस्थापन तथा संचालन अनुदान (प्रति विद्यार्थी रु१०५०)	महादेवस्थान मा.वि.	०	१३३९६०	०	०	०	१३३९६०	१३३९६०
३४	विद्यालयमा व्यवस्थापन तथा संचालन अनुदान (प्रति विद्यार्थी रु१०५०)	महालक्ष्मी आधारभुत विद्यालय, गैरीगाउँ	०	२६१०३	०	०	०	२६१०३	२६१०३
३५	विद्यालयमा व्यवस्थापन तथा संचालन अनुदान (प्रति विद्यार्थी रु१०५०)	महालक्ष्मी आधारभुत विद्यालय, मजुवा	०	२७०८८	०	०	०	२७०८८	२७०८८
३६	विद्यालयमा व्यवस्थापन तथा संचालन अनुदान (प्रति विद्यार्थी रु१०५०)	वृर्षेश्वर आधारभुत विद्यालय	०	२७५८०	०	०	०	२७५८०	२७५८०
३७	विद्यालयमा व्यवस्थापन तथा संचालन अनुदान (प्रति विद्यार्थी	श्री जनशक्ति आधारभुत विद्यालय	०	२९०५८	०	०	०	२९०५८	२९०५८

	रु१०५०)								
३८	विद्यालयमा व्यवस्थापन तथा संचालन अनुदान (प्रति विद्यार्थी रु१०५०)	श्री थुङ्गी आधारभुत विद्यालय, छत्रेदेउराली	०	६६४८८	०	०	०	६६४८८	६६४८८
३९	विद्यालयमा व्यवस्थापन तथा संचालन अनुदान (प्रति विद्यार्थी रु१०५०)	श्री दशरथचन्द्र माध्यामिक विद्यालय, कुखुरेचौर	०	६१५६३	०	०	०	६१५६३	६१५६३
४०	विद्यालयमा व्यवस्थापन तथा संचालन अनुदान (प्रति विद्यार्थी रु१०५०)	सेतिदेवि आधार विद्यालय,काफलचौर	०	३१०२८	०	०	०	३१०२८	३१०२८
४१	विद्यालयमा व्यवस्थापन तथा संचालन अनुदान (प्रति विद्यार्थी रु१०५०)	सेतिदेवी आधारभुत विद्यालय, ठुलोगाउँ	०	४४३३	०	०	०	४४३३	४४३३
४२	विद्यालयमा व्यवस्थापन तथा संचालन अनुदान (प्रति विद्यार्थी रु१०५०)	सरस्वति आधारभुत विद्यालय,देवीस्थान	०	५९१०	०	०	०	५९१०	५९१०
४३	विविध खर्च	रविन पौडेल	०	०	०	५००००	०	५००००	५००००
			०	३८१३२१८	०	५१०००००	०	८९१३२०८	८९१३२०८

सुझाव

स्थानीय तहहरूद्धारा प्रदान गरिने सेवालाई छिटो, सरल, सुलभ र गुणस्तरीय बनाई स्थानीय जनताको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउन यस स्थानीय तहले कानुन तथा नीति निर्माण, साधन स्रोतको प्रभावकारी परिचालन, विकास प्रशासन, राजस्व परिचालन, नियमित सेवा प्रवाह, आर्थिक प्रशासन लगायतका विषयमा तपसिल अनुसारका सुधार गर्नुपर्दछः

- वित्तीय हस्तान्तरण र राजस्व बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने रकम सम्बन्धित मार्गदर्शनमा तोकिएबमोजिम विनियोजनमा कुशलता, कार्यान्वयनमा दक्षता र अपेक्षित नतिजा प्राप्त हुने गरी बजेट विनियोजन गरी समयमै पारित गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक आयका क्षेत्रहरू पहिचान गरी आन्तरिक आय वृद्धि गर्नुपर्दछ। कार्ययोजना तयार गरी विगतका आय बक्यौता असुल गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- नेपालको संविधानको धारा ५९ को उपधारा ७ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको बजेट घाटा व्यवस्थापन तथा अन्य वित्तीय अनुशासन सम्बन्धी व्यवस्था संघीय कानुन बमोजिम हुने उल्लेख भएकोमा कतिपय प्रदेश र स्थानीय तहले यस सम्बन्धी कानुन निर्माण गर्दा संघीय कानुनसँग सामाञ्जस्यता कायम नगरेकोले यसमा सुधार हुनुपर्दछ ।
- स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको सुविधा सम्बन्धी ऐन अनुसार मात्र पदाधिकारीलाई तोकिएको सुविधा व्यवस्था गर्नुपर्दछ। निर्वाचित हुने पद बाहेक राज्यकोषबाट तलव सुविधा बेहोर्ने गरी नियुक्त हुने सबै पदमा योग्यता र मापदण्ड तोकिनुपर्दछ ।
- स्थानिय सेवा ऐन र नियम अनुसार सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणको आधारमा सङ्गठन संरचना निर्माण गरी स्थायी पद सिर्जना, पद दर्ता र पदपूर्ति गरी कर्मचारी व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ।
- भौगोलिक अवस्था, स्रोतको उपलब्धता, सेवा प्रवाहको अवस्थासमेतका आधारमा कानुन बमोजिम जनशक्ति व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ । पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको क्षमता विकास गरी कार्यसम्पादनमा प्रभावकारिता ल्याउन प्रशिक्षण तथा तालिमको व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- अनुदान दिने विषय, क्षेत्र, वर्ग, समूहबारे कानुनबाट नै स्पष्ट गरी अन्तिम प्रयोगकर्तालाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने तथा उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि हुने गरी अनुदान प्रदान गर्नुपर्दछ । अति विपन्न र न्यून आय वर्गलाई सेवामा पहुँच दिन प्रदान गरिने सुविधा सोही वर्गमा पुगेको सुनिश्चित गर्न सो प्राप्त गर्नेको विवरण सार्वजनिकीकरण गर्नुपर्दछ ।
- व्यावसायिक प्रकृतिको संस्थाहरूलाई पुँजीगत अनुदान प्रदान गर्दा लाभग्राहीले प्राप्त गर्ने लाभको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ । यस्ता संस्थाहरु विघटन भएमा बाँकी सम्पत्ति लगानीको अनुपातमा फिर्ता हुने सुनिश्चितता हुन पर्दछ। यस्तो निर्माण व्यक्तिगत स्वामित्व रहेको जग्गा वा सम्पत्तिमा गरिनु हुँदैन ।
- एउटै प्रकृतिको काममा समेत लागत अनुमान टुक्र्याई सोझै खरिद गर्ने, पूर्वानुमान गर्न सकिने अवस्थामा पनि लागत अनुमान यथार्थपरक तवरले तयार नगरी भेरिएसनबाट थप कार्य गराउने प्रवृत्तिमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- खरिद सम्झौताको निर्धारित समयमा ठेक्काको काम सम्पन्न गर्नुपर्दछ। म्याद थप कार्यलाई वस्तुनिष्ठ र तथ्यमा आधारित बनाउनुपर्दछ। निर्माण व्यवसायी वा उपभोक्ताबाट भएको निर्माण कार्यको विस्तृत विवरण देखिने गरी तोकिएको ढाँचामा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८(५) बमोजिम स्थानीय तहले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई पारदर्शी, उत्तरदायी र जवाफदेही बनाउन सार्वजनिक तथा सामाजिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाइ गर्नुपर्दछ।
- स्थानीय तहले आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही मापदण्डका आधारमा आर्थिक सहायता वितरण गरी प्राप्त गर्नेको नाम सार्वजनिक गर्नुपर्दछ। त्यसैगरी अनुत्पादक र वितरणमुखी कार्यक्रममा गरिने खर्च घटाउनुपर्दछ।
- आधारभूत तथा माध्यमिक तहका विद्यालयहरूमा प्रचलित नियमले तोकेअनुसार शिक्षक विद्यार्थी अनुपातको आधारमा शिक्षक संख्या कायम गरी बढी भएका शिक्षकहरू समायोजन गर्नुपर्दछ।
- एकीकृत शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा रहेका विद्यार्थी संख्याको आधारमा दिवा खाजा, छात्रवृत्ति, पाठ्यपुस्तक र अन्य अनुदान रकम विद्यालयलाई निकासा दिनुपर्दछ ।

- बजेट तर्जुमा पूर्व नै अनुमान गर्न सकिने शीर्षकमा समेत अर्थ विविध वा अबण्डामा बजेट राख्ने र वर्षान्तमा रकमान्तर गरी खर्च गर्ने परिपाटी नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- पूर्व तयारीका कार्य सम्पन्न भएका आयोजनामा मात्र बजेट विनियोजन गर्नुपर्दछ। स्रोतको सुनिश्चितताबेगरका कार्यक्रम/आयोजनामा आगामी वर्षको लागि दायित्व सिर्जना गरी भुक्तानी बाँकी राख्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- कार्यालय तथा अस्पताल भवन, सडक, सिँचाइ, खानेपानी जस्ता आयोजनाहरू कार्यान्वयन गर्दा स्पेसिफिकेशनले तोकेको संख्यामा निर्माण सामग्रीहरूको गुणस्तर परीक्षण गराउनुपर्दछ। साथै रनिङ्ग बिलसाथ गुणस्तर परीक्षण प्रतिवेदन संलग्न गरेर भुक्तानी दिनुपर्दछ।
- उपभोक्ता समितिबाट काम गराउँदा खरिद सम्झौतामा तोकिए बमोजिमको जनसहभागिताको अंश समितिबाट व्यहोर्ने गरी सम्झौता गरेकोमा कतिपय काममा सो अंश व्यहोरेको यकिन नगरी भुक्तानी दिएकोले सम्बन्धित कर्मचारीलाई जवाफदेही बनाउनुपर्दछ ।
- जटिल प्रविधि तथा उपकरणको प्रयोग हुने निर्माण कार्य र सामग्री खरिद गर्ने कार्य समेत उपभोक्ता समितिबाट गराएकोले सोमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ ।
- कृषि, पशु, सहकारी संस्था लगायतलाई विभिन्न प्रयोजनमा अनुदान उपलब्ध गराउँदा किसानको सूचीकरण, वर्गीकरण, परिचयपत्रको व्यवस्था गरी तीनै तहको समन्वयमा दोहोरो नपर्ने व्यवस्था गर्दै एकीकृत विद्युतीय अभिलेख राखी वितरण गर्नुपर्दछ। नाफामूलक संस्थालाई अनुदान वितरण गर्नु हुँदैन।
- सहकारी तथा गरिबी सम्बन्धी व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (कोपोमिस) तथा विद्यमान सहकारी ऐन तथा नियमको आधारमा सहकारी संस्थाहरूको सुपरिवेक्षण गरी उक्त ऐन नियम अनुसार सञ्चालन भए नभएको सुनिश्चित गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कार्यविधि तयार गरी कार्यसम्पादनलाई मितव्ययी, पारदर्शी र व्यवस्थित गर्नुपर्दछ। अन्तिम लेखापरीक्षण अगावै आन्तरिक लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी सोबाट देखिएका बेहोरा जिम्मेवार व्यक्तिले फर्स्यौट गर्नुपर्दछ।
- वित्तीय अनुशासन कायम गर्न लेखापरीक्षण प्रतिवेदनको सार्वजनिकीकरण तथा बेरुजु फर्स्यौटको कानुनी व्यवस्था एवं संयन्त्र तय गरिनुपर्दछ । लेखा समितिको कार्यसञ्चालन सम्बन्धी कानुन तर्जुमा गरी सो समितिलाई प्रभावकारी बनाई बेरुजु फर्स्यौट कार्यलाई व्यवस्थित बनाउनुपर्दछ।
- सरकारी पेश्की बाँकी रहेकालाई सार्वजनिक पदमा नियुक्ति नगर्ने तथा निर्वाचित हुने पदको हकमा उम्मेदवार हुन वञ्चित गर्ने एवं म्याद नाघेको पेश्कीको विवरण सार्वजनिक निकायले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ७ दिनभित्र सार्वजनिकीकरण गर्ने कानुनी व्यवस्था हुनुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा असुल गर्नुपर्ने बेरुजु कायम रहेकोमा सो फर्स्यौट नगरुञ्जेल वृत्ति विकासमा रोक्का गर्ने तथा नयाँ नियुक्ति नहुने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा बेरुजु कायम भएमा सो व्यक्तिलाई उक्त बेरुजुबारे समयमै जानकारी गराउनुपर्ने र जानकारी नगराउने कर्मचारी उपर विभागीय कारबाही गर्ने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- जिन्सी सामग्री, यन्त्र उपकरण तथा औजारहरु आवश्यकता र औचित्यका आधारमा खरिद गरी उपयोगको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ । मौज्दातमा रहेका यन्त्र, उपकरण र औजार मर्मत सम्भार गरी उपयोग हुन नसक्ने अवस्था एकीन गरेर मात्र खरिद गर्नुपर्दछ ।
- जुनसुकै तरिकाले प्राप्त गरेको जिन्सी एवं सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख अनिवार्य रूपमा सार्वजनिक सम्पत्ति व्यवस्थापन प्रणाली (पाम्स) मा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा २९ अनुसार कार्यालयको जनशक्तिले गर्न नसक्ने कामको लागि मात्र परामर्श सेवा खरिद गरी परामर्शदाता माथिको निर्भरता कम गर्नु पर्दछ । तयार गरिएका विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन लगायतका प्रतिवेदनहरू क्रमिक रुपले कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ।
- सरकारी डिजिटल सेवाहरूको गुणस्तर, पहुँच र विश्वसनीयता बढाउन सेवा स्तर सम्झौता तथा गोपनीयता सम्झौता अनिवार्य गर्नुपर्दछ। एकै प्रकारको कामको लागि निकायगतरूपमा अलग - अलग सूचना प्रविधि प्रणाली खरिद गर्ने कार्यमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ।
- सेवा प्रवाहको प्रभावकारिता लागि नागरिक सचेतना वृद्धि कार्यक्रम गर्नुका साथै नागरिकबाट पृष्ठपोषण प्राप्त गर्ने विधि अवलम्बन गर्नुपर्दछ। समयको उपलव्धता एवं सेवा खरिद गर्ने सामर्थ्य सहितको सेवा प्रवाह तय गरिनुपर्दछ ।
- सेवाग्राही समेतको योगदानमा आधारित रही विभिन्न कोषको स्थापना भएकोमा यस्ता कोषको रकम खर्च गर्दा सेवाग्राहीको हित संरक्षण भएको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ ।